

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА
ГРІНЧЕНКА**

ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Кафедра міжнародних відносин

**Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»**

Освітня програма 291.00.01 «Суспільні комунікації»

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

**ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВЕКТОР ДЕРЖАВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ**

**Студентки 2 курсу
денної форми навчання
Іващенко Валерії
Павлівни**

**Науковий керівник:
канд. наук з держ. упр.
Пістракевич О. В.**

Київ – 2025

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	8
1.1.Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження.....	8
1.2.Методологія дослідження.....	21
1.3.Понятійно-категоріальний апарат.....	26
РОЗДІЛ 2. ПРАВОВІ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.....	33
2.1 Етапи розвитку державної інформаційної політики України в контексті євроінтеграції.....	33
2.2 Інституційні механізми реалізації інформаційної політики України щодо європейської інтеграції.....	45
2.3 Правові механізми реалізації державної інформаційної політики України в контексті європейської інтеграції.....	58
2.4 Впровадження європейських стандартів у сфері інформації, гармонізація національних норм з європейськими стандартами.....	71
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО НАБУТТЯ ЧЛЕНСТВА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ.....	79
3.1 Виклики та недоліки інформаційної політики України щодо євроінтеграції в умовах російсько-української війни.....	79
3.2 Інформаційна політика ЄС щодо інтеграції України.....	107
3.3 Оцінка результатів реалізації інформаційної політики України в процесі набуття членства в ЄС.....	110
3.4 Перспективи вдосконалення інформаційної політики України щодо європейської інтеграції.....	116
ВИСНОВКИ.....	126
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	133
ДОДАТКИ.....	144

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЄС	Європейський Союз
ЗМІ	Засоби масової інформації
ОБСЄ	Організація з безпеки та співробітництва в Європі
РНБО	Рада національної безпеки і оборони України
ARD/ZDF	Arbeitsgemeinschaft der öffentlich-rechtlichen Rundfunkanstalten der Bundesrepublik Deutschland/Zweites Deutsches Fernsehen
AVMSD	Audiovisual Media Services Directive
BBC	The British Broadcasting Corporation
BLM	Black Lives Matter
CSA	Conseil supérieur de l'audiovisuel
DW Akademie	Deutsche Welle з розвитку міжнародних медіа
GDPR	General Data Protection Regulation
IREX	International Research & Exchanges Board
USAID	United States Agency for International Development

ВСТУП

Актуальність теми. Євроінтеграційний курс України є одним із основних напрямів державної політики, що визначає стратегічні орієнтири розвитку країни у політичній, економічній, соціальній та гуманітарній сферах. У цьому контексті надзвичайно важливим є створення ефективної державної інформаційної політики, яка повинна забезпечити прозорість процесів європейської інтеграції, підвищити рівень обізнаності громадян, сприяти формуванню позитивного іміджу України на міжнародній арені та залучити підтримку суспільства для реформ.

Сучасні виклики, такі як збройна агресія Російської Федерації, гібридні загрози, інформаційні атаки і внутрішні трансформації, зокрема впровадження стандартів ЄС, вимагають нових підходів до управління інформаційною сферою. Інформаційна політика повинна відповідати принципам відкритості, достовірності, збалансованості та проєвропейської орієнтації, ставши інструментом інтеграції України в європейський інформаційний простір.

Актуальність дослідження також зумовлена необхідністю оцінки того, наскільки держава ефективно використовує інформаційні механізми для реалізації євроінтеграційного курсу, які канали комунікації домінують, як обізнані громадяни про переваги та виклики європейської інтеграції та які фактори визначають формування суспільної думки.

Вивчення євроінтеграційного вектора державної інформаційної політики України є актуальним з огляду на потребу підвищення ефективності інформаційного супроводу реформ, протидії дезінформації та зміцнення демократичних цінностей у суспільстві.

Інформаційна політика відіграє головну роль у процесі європейської інтеграції, оскільки сприяє формуванню сприятливого комунікаційного середовища, позитивного іміджу держави на міжнародній арені та захисту національного інформаційного простору. Україна, яка визначила євроінтеграційний напрям як стратегічний, стикається з низкою як можливостей,

так і викликів у сфері інформаційної політики, зокрема в умовах збройної агресії з боку Російської Федерації.

У сучасних умовах особливу увагу приділяють питанням збереження послідовного курсу на європейську інтеграцію, що включає й інформаційний аспект. Україна активно адаптує внутрішню політику до європейських стандартів, що вимагає глибоких трансформацій у різних сферах, зокрема у сфері інформаційної політики. Ця політика є критично важливою для забезпечення прозорості реформ, відкритого доступу до інформації та налагодження ефективного діалогу між державою, громадянами та міжнародними партнерами.

Однак шлях до європейської інтеграції супроводжується серйозними викликами в інформаційній безпеці, зокрема в контексті гібридних загроз та дезінформаційних кампаній. Тому важливо дослідити інституційні чинники, які впливають на формування та реалізацію інформаційної політики з акцентом на безпековий компонент.

У цьому дослідженні аналізується роль інформаційної політики у забезпеченні ефективності та стійкості євроінтеграційного курсу України. Окрема увага приділяється вивченню українського досвіду у впровадженні інформаційної політики з огляду на безпекові аспекти, а також оцінці досягнень, викликів та загроз, з якими Україна стикається на шляху до європейського майбутнього.

Інформаційна політика забезпечує формування ефективного комунікаційного простору, в межах якого країна має змогу результативно співпрацювати з європейськими інституціями, презентувати власні досягнення та просувати фундаментальні європейські цінності. Завдяки інформаційній політиці забезпечується прозорість інтеграційних процесів, підвищується рівень відкритості влади, а також активізується участь громадськості у процесі ухвалення стратегічно важливих рішень.

Євроінтеграція передбачає поступове входження країни до загальноєвропейського простору, зокрема до структур Європейського Союзу, що

вимагає істотних трансформацій у політичній, економічній, правовій та культурно-соціальній сферах з метою досягнення відповідності стандартам ЄС.

У цьому контексті інформаційна політика розглядається як система цілеспрямованих дій, спрямованих на розвиток сучасної комунікаційної інфраструктури, формування позитивного іміджу держави, а також інформування широкого загалу про перебіг та результати євроінтеграційних процесів. Вона виконує функцію підтримки як внутрішнього, так і зовнішнього діалогу, сприяючи зміцненню довіри серед громадян та міжнародних партнерів.

Разом із тим, процес європейської інтеграції супроводжується низкою загроз у сфері інформаційної безпеки, що потребує посиленого реагування та мобілізації державних ресурсів для ефективного захисту інформаційного простору. Здатність країни протистояти цим викликам є визначальним чинником успішної інтеграції до європейського співтовариства.

Мета даної роботи полягає у дослідженні євроінтеграційного вектору державної інформаційної політики України.

Досягнення мети здійснювалось шляхом вирішення наступних **завдань**:

- 1) проаналізувати стан наукової розробки проблеми та джерельну базу дослідження;
- 2) визначити методологію дослідження і описати понятійно-категоріальний апарат;
- 3) визначити етапи розвитку державної інформаційної політики України в контексті євроінтеграції;
- 4) охарактеризувати правові та інституційні механізми реалізації державної інформаційної політики України в контексті європейської інтеграції;
- 5) висвітлити впровадження європейських стандартів у сфері інформації, гармонізацію національних норм з європейськими стандартами;
- 6) визначити виклики та недоліки інформаційної політики України щодо євроінтеграції в умовах російсько-української війни;
- 7) дослідити інформаційну політику ЄС щодо інтеграції України;

- 8) проаналізувати результати реалізації інформаційної політики України в процесі набуття членства в ЄС;
- 9) сформулювати перспективи вдосконалення інформаційної політики України щодо європейської інтеграції.

Об'єктом дослідження є державна інформаційна політика України.

Предметом дослідження є механізми та інструменти реалізації державної інформаційної політики України в контексті європейської інтеграції.

Практичне значення дослідження. У контексті задекларованого на державному рівні стратегічного курсу на побудову демократичного європейського суспільства, це дослідження набуває значної практичної ваги – зокрема, для формування майбутньої стратегії євроінтеграції України.

Апробація. Матеріали дослідження було представлено 17 квітня 2025 року у секції «Міжнародні комунікації в умовах трансформації системи міжнародних відносин» у рамках теми «Висвітлення підтримки України у стратегічних комунікаціях ЄС» під час Всеукраїнської наукової онлайн-конференції «Сучасні виклики в умовах трансформації системи міжнародних відносин» і опісля опубліковано у збірнику «Сучасні виклики в умовах трансформації системи міжнародних відносин».¹

Структура дипломної роботи зумовлена метою і завданнями дослідження і включає вступ, три розділи, одинадцять підрозділів, висновки, список використаних джерел та літератури у кількості 102 та одного додатку. Сукупний обсяг роботи становить 149 сторінок.

---

¹ Іващенко, В., & Пістракевич О. (2025). Висвітлення підтримки України у стратегічних комунікаціях ЄС. *Сучасні виклики в умовах трансформації системи міжнародних відносин* (с. 105-108). Київський столичний університет імені Бориса Грінченка.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження

Проблематика євроінтеграції України та формування відповідної державної інформаційної політики стала предметом дослідження як українських, так і зарубіжних учених, що свідчить про актуальність і складність теми. Вивчення теоретичних засад державної інформаційної політики України у контексті європейської інтеграції ґрунтується на наукових напрацюваннях у сфері політології, інформаційної безпеки, соціальних комунікацій, права, міжнародних відносин та державного управління.

При дослідженні даної теми дипломної роботи використовувалася наукова література, різні монографії та статті. Дану тематику досліджували такі вчені - Карамішев Д. В., Мирна Н. В., Величко Л. Ю., Галіпчак В. Д., Горбань Ю. О., Іванова Є. І., Кочубей Л.О., Козьмініх А. В., Ніщименко О.А., Ященко В.А., Нерас М. та інші.

Джерельна база дослідження охоплює²:

- нормативно-правові акти України³, зокрема: Конституцію України, Угоди про асоціацію з ЄС⁴, Закони України «Про інформацію», «Про національну безпеку України», «Про основи національної безпеки», «Про державну підтримку ЗМІ» тощо;
- офіційні документи та звіти органів державної влади, зокрема Стратегії інформаційної безпеки України, Концепції розвитку цифрової

² Трихліб, К. О. (2015). *Гармонізація законодавства України і законодавства ЄС: наближення загальноправової термінології*. Харків.

³ Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» № 2581-VIII (2018). *Відомості Верховної Ради України*, 2004(29), ст. 367. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>

⁴ Закон України «Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» № 3/2023 (2023). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

трансформації, щорічні звіти Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, Держкомтелерадіо;

- матеріали Європейського Союзу, у тому числі Європейської Комісії, Ради ЄС та Європарламенту щодо інформаційної політики, боротьби з дезінформацією, стратегічних комунікацій⁵;
- аналітичні доповіді українських і міжнародних дослідницьких центрів – Центру Разумкова, Інституту масової інформації, Freedom House, European Values Center for Security Policy, NATO StratCom COE;
- наукові публікації у фахових виданнях з політичних наук, державного управління, соціальних комунікацій.

Тема євроінтеграційного вектору державної інформаційної політики України є широко дослідженою, однак потребує подальшого опрацювання в умовах нових викликів, пов'язаних з повномасштабною агресією РФ, активізацією інформаційних та кібератак, трансформацією медіаринку, імплементацією європейського законодавства у сфері цифрових та медіапослуг, а також зниженням міжнародної уваги до війни та поширенням антиукраїнських наративів у країнах ЄС. У цьому контексті важливим є комплексне міждисциплінарне осмислення проблеми з урахуванням як теоретичних засад, так і практичних механізмів реалізації інформаційної політики в умовах європейського вибору України.

Дослідження ґрунтується на детальному аналізі чинної нормативно-правової бази, яка визначає інституційно-правові засади реалізації державної інформаційної політики України в рамках європейської інтеграції. Ключовим документом у цьому процесі є Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (Закон № 3/2023), що встановлює зобов'язання України щодо імплементації європейських стандартів у таких сферах, як свобода слова, доступ до інформації, діяльність медіа та комунікаційна відкритість. Цей

---

⁵ Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії комунікації з питань європейської інтеграції України на період до 2026 року» № 1155-р (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1155-2022-%D1%80#Text>

міжнародний договір служить орієнтиром для проведення внутрішніх реформ у сфері інформаційної політики⁶.

Важливе значення у процесі нормативної гармонізації має Закон України «Про медіа», який системно врегульовує питання діяльності ЗМІ⁷, визначає принципи прозорості власності, незалежності редакційної політики, недопущення цензури та забезпечення інформаційного плюралізму⁸. У тісному зв'язку з ним функціонують також базові нормативні акти – «Про інформацію» та «Про доступ до публічної інформації», які регламентують права громадян на отримання, зберігання, використання і поширення інформації, встановлюючи відповідні гарантії та межі, зокрема в умовах воєнного стану⁹¹⁰.

Закон «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» забезпечує юридичну основу для системної гармонізації українського законодавства з *acquis communautaire*, у тому числі в сфері медіа, цифрових комунікацій та інформаційної безпеки. Він виступає механізмом правової трансформації, що дозволяє вбудовувати українські інституції в європейський правовий простір¹¹.

Доповненням до законодавчих актів є урядові програмні документи, що визначають стратегію комунікаційної діяльності держави. Зокрема, Стратегія комунікації з питань європейської інтеграції до 2026 року окреслює завдання

⁶ Закон України «Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» № 3/2023 (2023). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

⁷ Державна фінансова підтримка місцевих друкованих медіа – дискусія за сприяння спільного проєкту ЄС та Ради Європи. (2021, 26 жовтня). *Офіс Ради Європи в Україні*. <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/-/state-financial-support-of-the-local-print-media-discussion-supported-by-the-joint-eu-coe-project>

⁸ Закон України «Про медіа» № 4059-IX (2024). *Відомості Верховної Ради України*, 2023(47–50), ст. 120. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>

⁹ Закон України «Про інформацію» (1992). *Відомості Верховної Ради України*, 1992(48), ст. 650. (Редакція від 27.07.2023, підстава – Закон № 3005-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

¹⁰ Закон України «Про доступ до публічної інформації» (2011). *Відомості Верховної Ради України*, 2011(32), ст. 314. (Редакція від 08.10.2023, підстава – Закон № 2614-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>

¹¹ Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» № 2581-VIII (2018). *Відомості Верховної Ради України*, 2004(29), ст. 367. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>

органів державної влади щодо формування єдиної комунікаційної платформи для поширення об'єктивної інформації про процеси євроінтеграції, інформування громадян про переваги впровадження європейських стандартів та зміцнення суспільної підтримки інтеграційного курсу¹².

Іншим важливим стратегічним документом є Стратегія з розвитку медіаграмотності, яка спрямована на підвищення стійкості суспільства до дезінформації, розвиток критичного мислення та формування навичок безпечного користування медіа¹³.

Отже, нормативно-правова база євроінтеграційної інформаційної політики України характеризується послідовним розвитком інституцій та імплементацією європейських практик, що сприяє створенню відкритого і демократичного інформаційного простору¹⁴.

Наукова література, присвячена питанням євроінтеграційної інформаційної політики України, охоплює широкий спектр аспектів: інституційних, політичних, правових та безпекових. У дослідженнях українських та зарубіжних авторів акцентується увага на ролі інформації та комунікації як ключових елементів для успішної євроінтеграції, а також на механізмах, які можуть як сприяти, так і перешкоджати цьому процесу.

Монографія Карамишева Д.В. та співавторів «Євроінтеграційний вектор розвитку» є одним із провідних досліджень, де автори аналізують взаємодію євроінтеграційної політики України з національними інтересами, підкреслюючи важливість інформаційної складової для формування позитивного іміджу України в Європі. Вони також розглядають механізми координації політичних

---

¹² Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії комунікації з питань європейської інтеграції України на період до 2026 року» № 1155-р (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1155-2022-%D1%80#Text>

¹³ Міністерство культури України. (2023). Стратегія Міністерства культури та інформаційної політики України з розвитку медіаграмотності на період до 2026 року. <https://mcsc.gov.ua/news/strategiya-ministerstva-kultury-ta-informacziynoyi-polityky-ukrayiny-z-rozvytku-mediagramotnosti-na-period-do-2026-roku/>

¹⁴ Закон України «Про захист суспільної моралі» № 1296-IV (2004). *Відомості Верховної Ради України*, 2004(14), ст. 192. (Закон втратив чинність на підставі Закону № 2849-IX від 13.12.2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1296-15>

рішень і комунікаційних стратегій, які повинні забезпечити не тільки формальне приєднання до європейських структур, а й реальне впровадження європейських цінностей у державну інформаційну політику¹⁵.

Дослідження Костенка А.М. фокусується на інформаційно-комунікаційних стратегіях євроінтеграції, де акцентується на важливості державної комунікації як інструменту формування громадської думки та підтримки реформ. Автор також звертає увагу на необхідність прозорості, оперативності та послідовності у взаємодії державних органів із громадськістю¹⁶.

Галіпчак В.Д. та Лешик С.В. акцентують на інституційних і правових аспектах формування інформаційної політики України в умовах євроінтеграції. Вони розглядають розвиток відповідних інституцій, їх повноваження та механізми взаємодії у процесі адаптації національного законодавства та практик до європейських норм. В цих роботах особливо наголошується на проблемах координації дій між різними гілками влади та важливості розбудови інституційної спроможності для ефективного управління інформаційною сферою¹⁷¹⁸.

Козьмініх А.В. акцентує увагу на інформаційних механізмах реалізації євроінтеграційної політики. У своїй статті автор розглядає інструменти державної інформаційної підтримки, медіа-кампанії та інші засоби, які використовуються для донесення європейської тематики до різних верств

---

¹⁵ Карамишев, Д. В., Мирна, Н. В., & Величко, Л. Ю. (2021). *Євроінтеграційний вектор розвитку та реалізація національних інтересів України*. Харків. https://ipa.karazin.ua/wp-content/themes/education/filesforpages/science/Karamyshev_2021.pdf

¹⁶ Костенко, А. М. (2019). Інформаційно-комунікативні стратегії євроінтеграції в Україні. *Науково-теоретичний альманах «Грані»*, 21(11), 70–77. <https://doi.org/10.15421/1718154>

¹⁷ Галіпчак, В. Д. (2023). Інституційні чинники інформаційної політики євроінтеграції України: безпековий вимір. *Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку. Політикус*, (5), 97–102.

¹⁸ Лешик, С. В. (2024). Особливості інформаційної політики в процесі євроінтеграції України. *Політологічний вісник*, (92). <https://zpv.knu.ua/index.php/pb/article/view/232/214>

населення, а також аналізує проблеми, що виникають у зв'язку з інформаційною протидією і дезінформацією¹⁹.

Ранній внесок у вивчення ролі інформації в євроінтеграції зробила Грицяк Н.В., яка вказала на інформаційні кампанії як один із важливих механізмів підвищення ефективності реалізації державної політики у сфері євроінтеграції. Вона акцентувала, що цілеспрямовані інформаційні заходи є ключовими для формування позитивного сприйняття інтеграційних процесів серед населення та посилення довіри до європейських інституцій²⁰.

Подорожній Ю. та співавтори розглядають формування стратегії євроінтеграційного розвитку України з точки зору макрополітичного аналізу. У їхньому дослідженні висвітлюються стратегічні пріоритети держави у контексті євроінтеграції, в тому числі роль інформаційної політики як інструменту підтримки реформ і просування європейських цінностей. Вони підкреслюють, що ефективна стратегія повинна враховувати як внутрішні соціально-політичні чинники, так і зовнішні виклики та можливості, які виникають під час інтеграції²¹.

Отже, наукова література щодо євроінтеграційної інформаційної політики відображає різноманітні підходи та широкий спектр досліджень, що охоплюють не тільки теоретичні питання, а й практичні механізми реалізації, інституційні трансформації та виклики інформаційної безпеки в умовах сучасних геополітичних змін.

Питання інформаційної безпеки, особливо в умовах війни, набувають особливої актуальності, оскільки інформаційна політика стає не лише інструментом комунікації, а й важливим засобом протидії зовнішнім загрозам, які мають комплексний характер. Вчені досліджують різні аспекти цієї

¹⁹ Козьмїних, А. В. (2020). Інформаційні механізми євроінтеграційної політики України. *Південноукраїнський центр гендерних проблем*, (65), 41–48.

²⁰ Грицяк, Н. В. (2007). Інформаційні кампанії як механізм підвищення ефективності реалізації державної політики у сфері євроінтеграції. *Стратегічні переваги*, (2), 37–44.

²¹ Подорожній, Ю., Болдіжар, С., & Софілканич, О. (2018). Формування стратегії євроінтеграційного розвитку України. *Балтійський журнал економічних досліджень*, 4(1), 283–292. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-1-283-292>

проблематики, зокрема методи ведення інформаційної війни, механізми захисту інформаційного простору та проблеми, пов'язані з кібербезпекою.

Горбань Ю.О. у своїй роботі надає детальний аналіз методів ведення інформаційної війни проти України, висвітлюючи основні інструменти, що використовуються для дестабілізації суспільства, маніпулювання свідомістю громадян та дискредитації державних інституцій. Його дослідження показує, що інформаційна війна не обмежується лише пропагандою, а включає також кібератаки, дезінформаційні кампанії та створення альтернативних інформаційних каналів для впливу на громадську думку²².

Ященко В.А. доповнює цей аналіз, звертаючи увагу на психологічні аспекти інформаційного впливу, зокрема на формування інформаційної свідомості серед населення в умовах війни. Автор наголошує, що інформаційна безпека охоплює не лише захист від зовнішніх загроз, але й розвиток критичного мислення та медіаграмотності серед громадян²³.

Кочубей Л.О. зосереджує увагу на інструментах та механізмах захисту інформаційного простору держави, аналізуючи як технологічні, так і організаційні аспекти. Він досліджує особливості інформаційно-комунікаційних технологій у регіонах, що знаходяться в стані війни, зокрема на прикладі Донбасу, підкреслюючи важливість комплексного підходу до інформаційної безпеки²⁴.

Іванова Є.І. акцентує увагу на специфіці забезпечення воєнно-інформаційної безпеки України в умовах ескалації конфлікту на сході країни. В її дослідженні розглядаються державні заходи та міжнародні практики, які

---

²² Горбань, Ю. О. (2015). Інформаційна війна проти України та засоби її ведення. *Вісник Національної академії державного управління при Президенті України*, (1), 136–141.

²³ Ященко, В. А. (2022). Інформаційна свідомість як фактор війни Росії проти України. *Інформація і право*, (2), 9-17.

²⁴ Кочубей, Л. О. (2015). Інформаційна безпека держави: інструменти захисту українського інформаційного поля (на прикладі особливостей інформаційно-комунікаційних технологій у сучасному Донбасі). *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса*, (3), 220–237.

допомагають протидіяти інформаційним загрозам і підтримувати стабільність інформаційного простору²⁵.

Ніщименко О.А. зосереджується на сучасних викликах інформаційної безпеки в контексті розвитку держави та суспільства. Автор аналізує комплекс правових, технологічних та соціальних інструментів, які забезпечують захист інформації та протидію гібридним загрозам²⁶.

Дослідження Heras M. поглиблює розуміння російських методів ведення інформаційної війни, описуючи стратегії, що включають пропаганду, кібероперації та маніпуляції з суспільною свідомістю. Цей міжнародний досвід є важливою складовою для розробки національних механізмів захисту²⁷.

У серії своїх статей Зінченко О. аналізує проблему кібертероризму як новітньої форми загрози інформаційній безпеці. Вона досліджує європейські регіональні механізми протидії кібертерористичним атакам і вплив війни на кібербезпеку в Україні. Особливу увагу авторка приділяє координації міжнародних зусиль та імплементації директив ЄС у сфері кібербезпеки, що є важливим аспектом протидії гібридним загрозам²⁸.

Отже, у науковій літературі питання інформаційної безпеки в умовах гібридної війни розглядаються як складна проблема, яка потребує комплексного підходу, що охоплює технологічні, правові, психологічні та стратегічні аспекти. Ці дослідження закладають теоретичну та практичну основу для розробки ефективних механізмів захисту інформаційного простору України в процесі євроінтеграції.

Соціологічні та емпіричні дослідження медіаполітики та медіаспоживання в Україні є важливою складовою аналізу інформаційної політики в контексті євроінтеграції, оскільки дозволяють зрозуміти поведінку аудиторії, рівень довіри

---

²⁵ Іванова, Є. І. (2022). *Воєнно-інформаційна безпека України за умов ескалації конфлікту на Сході України*.

²⁶ Ніщименко, О. А. (2016). Інформаційна безпека України на сучасному етапі розвитку держави і суспільства. *Наше право*, (1), 17–23.

²⁷ Heras, M. (2017). *Russian information warfare: A reality that must be faced*.

²⁸ Зінченко, О. (2024). Політичні проблеми розвитку кібертероризму в міжнародному просторі. *Politicus*, (4), 154–160.

до різних джерел інформації та оцінити ефективність комунікаційних кампаній. Ці дослідження дають можливість відстежувати зміни у сприйнятті медіа і формувати рекомендації для покращення інформаційної політики держави.

Дослідження Громадянської мережі ОПОРА, проведене в 2024 році, під назвою «Медіаспоживання українців у третій рік повномасштабної війни», дає глибокий аналіз поведінки населення в умовах інформаційного простору, який формується під впливом війни. Результати цього дослідження показують, які джерела інформації є найбільш популярними серед українців, а також демонструють динаміку зміни вподобань і рівень довіри до традиційних та нових медіа. Окремо розглядається роль суспільного мовлення та незалежних медіа в умовах інформаційної війни, їх здатність протистояти пропаганді та дезінформації²⁹.

USAID та Громадянська мережа ОПОРА у 2024 році провели комплексне дослідження, яке фокусується на рівні довіри до засобів масової інформації та структурі медіаспоживання українцями. Це дослідження показує, як споживачі медіа реагують на інформаційний контент, якими каналами користуються найчастіше, а також як змінюються їхні інформаційні потреби у відповідь на виклики, пов'язані з війною та реформами в медіасфері. Однією з основних тенденцій є зростання довіри до незалежних і громадських ЗМІ, а також роль цифрових платформ у поширенні інформації³⁰.

Статистичні дані Інституту соціокультурного менеджменту за 2024 рік надають чітке уявлення про використання різних джерел інформації населенням України. Вони включають як традиційні медіа (телебачення, радіо, друковані видання), так і інтернет-ресурси, соціальні мережі та месенджери. Аналіз цих даних дає змогу оцінити вплив різних каналів на формування суспільної думки

²⁹ Медіаспоживання українців: третій рік повномасштабної війни. (2024, 10 липня). Громадянська мережа ОПОРА. <https://www.oporaua.org/viyna/doslidzhennya-mediaspozhyvannya-ukrayinciv-tretyy-rik-povnomasshtabnoyi-viyni-25292>

³⁰ Українські медіа: споживання новин і довіра у 2025 році. (2025, 23 вересня). Інтерньюз Україна. https://internews.ua/opportunity/media_trust_consumption_2025_release

та виявити потенційні ризики, пов'язані з дезінформацією або одностороннім поданням інформації³¹.

Програми та комунікаційні кампанії Європейського Союзу в рамках ініціативи EU Neighbours East у 2025 році спрямовані на підтримку незалежних медіа в Україні та зміцнення ролі громадянського суспільства у формуванні інформаційного простору. Ці кампанії мають на меті підвищити медіаграмотність, сприяти розвитку професійної журналістики та протидіяти інформаційним загрозам, демонструючи важливість міжнародної підтримки для зміцнення медіаінфраструктури та підвищення стійкості українського інформаційного середовища³².

Отже, соціологічні та емпіричні дослідження медіаполітики та медіаспоживання відіграють важливу роль у розумінні сучасних тенденцій в інформаційній сфері України, допомагають оцінити реальний вплив медіа на суспільство і формують основу для вдосконалення державної політики в цій галузі в умовах євроінтеграції.

Імплементація міжнародних норм і стандартів є ключовим напрямом у процесі гармонізації національного законодавства та практик України з європейськими вимогами, зокрема в інформаційній сфері та кібербезпеці. Це забезпечує інтеграцію України в європейський правовий та інституційний простір, сприяє підвищенню рівня захисту інформації, розвитку незалежних медіа та зміцненню співпраці з європейськими партнерами.

Директива Європейського Союзу NIS2, ухвалена у 2025 році, є важливим інструментом інтеграції України в європейську кіберполітику. Вона встановлює сучасні стандарти забезпечення кібербезпеки для державних і приватних структур, визначає вимоги щодо управління ризиками, реагування на інциденти

---

³¹ Інститут соціокультурного менеджменту (ІСКМ). (2024). *Річний звіт*. <https://www.lac.org.ua/wp-content/uploads/2025/02/Річний-звіт-2024-2.pdf>

³² ЄС та Україна поглиблюють бізнес-партнерство: ключові домовленості у Римі напередодні URC-2025. (2025, 9 липня). *Міністерство економіки України*. <https://www.kmu.gov.ua/news/yes-ta-ukraina-pohlybliuiut-biznes-partnerstvo-kliuchovi-domovlenosti-u-rymi-naperedodni-urc-2025>

та співпраці між країнами-членами ЄС. Імплементация цієї директиви в національне законодавство підвищує ефективність захисту інформаційної інфраструктури України і її відповідність європейським нормам³³.

Документ Ради Європи 2021 року, що регламентує державну фінансову підтримку місцевих друкованих медіа, є важливим нормативним актом для розвитку незалежних та регіональних ЗМІ в Україні. Він встановлює стандарти підтримки, що відповідають європейським принципам свободи слова, плюралізму та сталого розвитку медіа. Впровадження цих стандартів сприяє збереженню різноманітності інформаційного простору та підвищенню якості журналістики на місцевому рівні³⁴.

Проекти Європейського Союзу, зокрема TogetherWeActFest та EU Neighbours East, є прикладами активної підтримки інформаційної сфери України на міжнародному рівні. Вони орієнтовані на розвиток громадянського суспільства, підтримку незалежних медіа та підвищення медіаграмотності населення. Ці ініціативи допомагають боротися з дезінформацією, сприяють професійному розвитку журналістів і зміцнюють зв'язки між українськими та європейськими інформаційними структурами.

Аналіз взаємозв'язку міжнародного гуманітарного та інформаційного права, здійснений Прохоренком М.М. та його колегами в 2022 році, розкриває важливість координації норм у сфері захисту прав людини та інформаційної безпеки в умовах збройних конфліктів. Автори підкреслюють необхідність узгодження міжнародних стандартів для ефективного реагування на

---

³³ Директива ЄС NIS2: що це таке, для яких потреб розроблена та для чого Україна її імплементує. (2025, 26 березня). *Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України*. <https://cip.gov.ua/ua/news/direktiva-yes-nis2-sho-ce-take-dlya-yakikh-potreb-rozroblena-ta-dlya-chogo-ukrayina-yiyi-implementuye>

³⁴ Державна фінансова підтримка місцевих друкованих медіа – дискусія за сприяння спільного проєкту ЄС та Ради Європи. (2021, 26 жовтня). *Офіс Ради Європи в Україні*. <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/-/state-financial-support-of-the-local-print-media-discussion-supported-by-the-joint-eu-coe-project>

інформаційні загрози та забезпечення дотримання правових норм у воєнний час, що є надзвичайно актуальним для України під час триваючої війни³⁵.

Дослідження Ляшенка В. та співробітників, яке присвячене інституційній сумісності українського науково-дослідницького середовища з європейським, аналізує рівень інтеграції, бар'єри та перспективи розвитку, що сприяють підвищенню якості досліджень та їхній відповідності європейським стандартам. Це також важлива частина забезпечення ефективної імплементації міжнародних норм у різних сферах державної політики, зокрема в інформаційній³⁶.

Отже, імплементація міжнародних норм і стандартів у сфері інформаційної політики та кібербезпеки в Україні є багатогранним процесом, який включає правове врегулювання, міжнародну співпрацю, підтримку незалежних медіа та розвиток науково-дослідницької бази. Це створює надійну основу для успішної євроінтеграції та зміцнення інформаційної безпеки держави.

Урядовий офіс координації євроінтеграції забезпечує систематичне інформування громадян про поточні програми, ініціативи та заходи, спрямовані на впровадження європейських стандартів і норм у різних сферах діяльності держави. Цей ресурс виступає центральним комунікаційним майданчиком, який координує зусилля урядових структур, міжнародних партнерів і громадськості у реалізації євроінтеграційних завдань. Офіс координації забезпечує прозорість, оперативність та ефективність у наданні інформаційної підтримки процесу інтеграції, сприяючи відкритому та своєчасному обміну даними між державними органами, громадськістю та міжнародними партнерами³⁷.

Міністерство економіки України у 2025 році акцентує увагу на економічній комунікації в рамках підготовки та проведення Українського регіонального

³⁵ Прохоренко, М. М., Мануйлова, К. В., Тарасова, І. В., Назаров, В. В., & Денисенко, К. В. (2022). Взаємодія міжнародного права людини та міжнародного гуманітарного права: міжнародні стандарти та національний вимір. *Інформатологія*, 55(1–2), 42–52. <https://doi.org/10.32914/i.55.1-2.4>

³⁶ Ляшенко, В., Піддоришева, І., & Антонюк, В. (2020). Європейський дослідницький простір: порівняльний аналіз інституційних передумов та інтеграційних підходів для України. *Журнал європейської економіки*, 19(3), 456–481. <https://doi.org/10.35774/jee2020.03.456>

³⁷ Урядовий офіс координації євроінтеграції. <https://eu-ua.kmu.gov.ua>

форуму URC-2025. У своїх аналітичних матеріалах та офіційних повідомленнях відомство висвітлює основні угоди між Україною та Європейським Союзом, що спрямовані на поглиблення бізнес-партнерства, залучення інвестицій та проведення реформ у економічній сфері. Економічна комунікація є ключовим елементом підтримки євроінтеграційних реформ і допомагає формувати позитивний імідж України як надійного партнера на європейському ринку³⁸.

Аналітичні роботи Костінної І. присвячені вивченню громадської підтримки євроінтеграції, що є важливим чинником для успішної реалізації державної політики. Вона аналізує соціальні настрої, рівень обізнаності населення щодо євроінтеграційних процесів та фактори, які впливають на формування позитивного чи критичного ставлення до інтеграції України в ЄС. Результати цих досліджень є ключовими для розробки ефективних інформаційних кампаній, спрямованих на підвищення медіаграмотності та формування консолідованої позиції суспільства щодо євроінтеграції³⁹.

Отже, аналіз наукових досліджень та джерельної бази свідчить, що питання євроінтеграційної інформаційної політики України є багатовимірним і знаходиться в центрі уваги науковців різних галузей. Існуючі дослідження створюють міцну теоретичну основу для розуміння сутності, завдань і викликів державної інформаційної політики в контексті європейського вибору. Разом із тим, нові умови, зокрема повномасштабна війна, цифрова трансформація та зростання ролі інформаційної безпеки, вимагають подальшого вдосконалення підходів і практик реалізації цієї політики. Джерельна база, що охоплює нормативно-правові акти, аналітичні звіти, наукові праці та міжнародні документи, забезпечує комплексне висвітлення проблеми. Дослідження має

---

³⁸ ЄС та Україна поглиблюють бізнес-партнерство: ключові домовленості у Римі напередодні URC-2025. (2025, 9 липня). Міністерство економіки України. <https://www.kmu.gov.ua/news/yes-ta-ukraina-pohlybliuiut-biznes-partnerstvo-kliuchovi-domovlenosti-u-rymi-naperedodni-urc-2025>

³⁹ Костінна, І. (2024, 4 квітня). Членство в ЄС і НАТО підтримують 77% українців. *Українська правда. Європейська правда*. <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/04/4/7183067/>

вагоме теоретичне та практичне значення для формування ефективної державної інформаційної політики України в умовах євроінтеграції.

1.2. Методологія дослідження

Інформаційна політика відіграє ключову роль у формуванні та реалізації євроінтеграційного курсу України, оскільки вона охоплює не лише суто комунікаційну складову, а й ґрунтується на ширшому комплексі теоретичних і методологічних підходів. Саме ці підходи визначають стратегічні орієнтири та тактичні рішення держави у сфері інформаційного забезпечення інтеграційного процесу з Європейським Союзом. Доцільно насамперед розглянути теоретико-методологічні основи становлення інформаційної політики України в умовах євроінтеграції.

Методологічна база дослідження ґрунтується на системному підході до аналізу інформаційної політики як складника державного управління в умовах євроінтеграційних трансформацій. У дослідженні застосовано поєднання загальнонаукових, спеціальних та міждисциплінарних методів.

У методології дослідження євроінтеграційного вектору державної інформаційної політики України основна увага зосереджується на визначенні інструментів, за допомогою яких здійснюється аналіз проблематики, її структуризація та інтерпретація у межах обраного теоретичного поля. У роботі застосовується комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, а також опора на сучасні наукові підходи, що дозволяє забезпечити цілісне і системне бачення досліджуваного явища.

Методологічна база дослідження ґрунтується на принципах плюралізму, демократичності, відкритості та правової визначеності, які є базовими у формуванні інформаційної політики демократичного зразка, що відповідає європейським цінностям.

Різноманітні теоретичні підходи формують методологічну базу для розуміння інформаційної політики. Серед провідних варто виокремити системний, комунікативний і нормативний підходи.

Системний підхід дозволяє аналізувати інформаційну політику як складову частину ширших соціально-політичних, економічних та безпекових процесів. Він дає змогу дослідити, яким чином ця політика пов'язана з іншими секторами суспільного життя, такими як культура, економіка, національна безпека. У межах цього підходу інформаційна політика розглядається як гнучка система, яка змінюється у відповідь на виклики зовнішнього середовища та внутрішні трансформації. Застосування системного підходу дозволяє розглядати державну інформаційну політику як комплексний соціально-політичний механізм, що функціонує в рамках більш широкого контексту євроінтеграції. Завдяки цьому підходу дослідження охоплює взаємодію між інституційними структурами, комунікаційними стратегіями, законодавчими актами та громадським дискурсом.

Комунікативний підхід орієнтований на механізми передачі інформації та методи побудови ефективної комунікації в межах інформаційної політики. Цей підхід дає змогу дослідити, як різні канали зв'язку використовуються для впливу на громадську думку, як формуються взаємодії між владою, громадськими структурами та медіа. В умовах євроінтеграції цей підхід набуває особливого значення, оскільки дозволяє розробити комунікаційну стратегію, спрямовану на підвищення обізнаності населення щодо європейських цінностей, прав та стандартів життя. Комунікативний підхід застосовується для аналізу інформаційно-просвітницьких кампаній, державної комунікації з громадськістю, а також механізмів протидії дезінформації. Він дозволив проаналізувати якісні характеристики інформаційних потоків, моделей медіакомунікації та ефективність впливу державної політики на громадську думку.

Нормативно-правовий підхід зосереджується на вивченні законодавчих засад, які регулюють функціонування інформаційної політики. У контексті європейської інтеграції України він набуває особливої актуальності, оскільки передбачає приведення національного правового поля у відповідність до стандартів Європейського Союзу. Такий підхід охоплює широкий спектр питань: від захисту прав людини, гарантій свободи вираження поглядів і забезпечення

доступу до інформації – до правового регулювання діяльності засобів масової інформації. Завдяки нормативно-правовому підходу можливо об'єктивно оцінити ступінь відповідності українського законодавства міжнародним зобов'язанням та нормам права ЄС. У контексті вивчення нормативно-правового забезпечення євроінтеграційної політики використано формально-юридичний метод, що дозволив здійснити структурований аналіз положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, законодавчих актів у сфері інформаційної політики, а також міжнародних документів (зокрема директив ЄС). Цей метод дав змогу виявити юридичні основи імплементації європейських стандартів в інформаційну сферу.

Порівняльно-правовий метод – для зіставлення норм українського та європейського законодавства в галузі інформаційної політики, свободи слова, медіа та цифрової безпеки. Це дозволило оцінити ступінь гармонізації нормативної бази.

Контент-аналіз – для дослідження офіційних документів, публічних заяв, інформаційних кампаній держави.

Метод кейс-стаді (case study) – це якісний дослідницький підхід, що дає змогу глибоко проаналізувати окремі приклади реалізації державної інформаційної політики в Україні у контексті євроінтеграції. Цей підхід дає можливість розглянути конкретні ситуації, ініціативи або інституції як особливі приклади загальних процесів адаптації до стандартів ЄС, наприклад, створення суспільного мовника, боротьба з дезінформацією або розвиток медіаграмотності.

Порівняльно-історичний метод – для простеження еволюції підходів до інформаційної політики України від радянської спадщини до сучасних європейських стандартів. Політико-комунікативний аналіз – для виявлення механізмів взаємодії держави, медіа та громадянського суспільства у сфері інформаційної політики.

Інституціональний підхід використано для аналізу ролі державних органів, зокрема Уряду, Міністерства інформаційної політики, Офісу євроінтеграції, у формуванні та реалізації інформаційної стратегії в європейському напрямі. Цей

підхід дав змогу виявити специфіку функціонування відповідних органів та їхню взаємодію з міжнародними партнерами.

Інституційний підхід дозволяє аналізувати структури державного управління в галузі інформаційної політики, їхню відповідність європейським стандартам, оцінити ефективність взаємодії між цими структурами, рівень їхньої інституційної незалежності, підзвітності та спроможності забезпечувати прозору й демократичну інформаційну політику. Використовуючи інституційний підхід, досліджується нормативна база, що регламентує діяльність інституцій інформаційної політики. Аналіз полягає у виявленні, наскільки законодавчі ініціативи України корелюють з європейським правовим полем – зокрема, з положеннями Хартії основоположних прав ЄС, Європейської конвенції з прав людини, Європейської хартії про свободу медіа.

Інституційний підхід також дозволяє оцінювати українську модель управління інформаційною сферою через призму таких європейських принципів належного врядування, як:

- верховенство права,
- прозорість та відкритість,
- інституційна підзвітність,
- участь громадян у прийнятті рішень,
- неупередженість і політична незалежність медіарегуляторів.

Ці стандарти визначають, наскільки інституційна система інформаційної політики в Україні відповідає принципам Європейського Союзу.

Інституційний підхід дає змогу оцінити динаміку інституційної трансформації – які саме органи або механізми створюються чи реформуються відповідно до Угоди про асоціацію, які бар'єри існують на шляху адаптації.

Наприклад, створення Центру стратегічних комунікацій свідчить про переорієнтацію на європейський акцент у сфері протидії дезінформації, а новий закон «Про медіа» свідчить про імплементацію директив AVMSD.

Отже, інституційний підхід дозволяє:

- системно оцінити інституційну архітектуру інформаційної політики в Україні;
- співвіднести її з європейськими стандартами демократичного управління;
- виявити прогалини в інституційному дизайні та законодавчій базі;
- дати рекомендації щодо вдосконалення інституційної спроможності України в сфері інформаційної політики у світлі євроінтеграції⁴⁰.

Для вивчення емпіричних даних (опитувань, статистики медіаспоживання) використано кількісні методи аналізу – зокрема елементів статистичної обробки даних, контент-аналізу результатів досліджень (ОПОРА, Internews, EU Neighbours East). Ці дані були використані для виявлення тенденцій у ставленні громадськості до євроінтеграції та рівня довіри до інформаційних джерел.

Документальний аналіз застосовано під час вивчення стратегій, концепцій, аналітичних звітів та інших документів стратегічного характеру, що визначають напрямки державної інформаційної політики та комунікації з питань євроінтеграції.

У теоретичному вимірі дослідження спирається на низку підходів:

- Теорія європейської інтеграції (неофункціоналізм, транснаціоналізм), що дозволяє пояснити поступовий перехід державних функцій та політик під вплив наднаціональних європейських структур⁴¹;
- Теорія інформаційного суспільства (М. Кастельс та ін.), яка слугує базою для аналізу ролі інформації як ресурсу влади, безпеки та розвитку⁴²;
- Концепція інформаційної безпеки в умовах війни, що є ключовою в контексті сучасної безпекової ситуації в Україні;

⁴⁰ Шульга, В. О. (2018). Євроінтеграційні процеси в Україні: здобутки та перспективи. *У країна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку*, 407-412.

⁴¹ Сокур, О. В. (2015). Європейська інтеграція: теоретичні засади та еволюція поглядів. *Актуальні проблеми політики*, (55), 50–58.

⁴² Лях, В. (2009). Інформаційне суспільство і пошуки нової освітньої парадигми. *Філософія освіти*, 1–2(8), 24–38.

– Теорія публічної комунікації, яка використовується для оцінки якості взаємодії держави із суспільством через медіа та цифрові платформи⁴³.

Отже, методологічна база дослідження забезпечує цілісний і багаторівневий підхід до вивчення євроінтеграційного вектору державної інформаційної політики України. Поєднання загальнонаукових, спеціальних та міждисциплінарних методів дозволило здійснити системний аналіз цього явища, охопивши інституційні, правові, комунікативні та історичні аспекти. Інтеграція інституційного, комунікативного, порівняльно-правового та інших підходів дала змогу виявити закономірності розвитку інформаційної політики, оцінити ступінь відповідності її європейським стандартам, а також визначити ключові механізми взаємодії держави, медіа та суспільства. Обрана методологія базується на поєднанні міждисциплінарного підходу з аналітичною точністю, що дозволяє досліджувати євроінтеграційний вектор інформаційної політики України як складне, динамічне і багатовимірне явище. Така методологічна основа створює підґрунтя для комплексного розуміння трансформацій у сфері інформаційної політики України та її адаптації до умов євроінтеграції.

1.3. Понятійно-категоріальний апарат

Дослідження євроінтеграційного вектору державної інформаційної політики України потребує чіткого визначення ключових понять і категорій, які відображають сутність, структуру та динаміку досліджуваного явища. Нижче подано основні категорії, що використовуються у дослідженні, з урахуванням наукового дискурсу та нормативно-правових джерел ЄС і України.

У політичному вимірі євроінтеграційний процес стимулює оновлення правової системи, утвердження принципів демократії, прозорості та вдосконалення функціонування державних інституцій. Соціальна складова співпраці з Європейським Союзом сприяє адаптації вітчизняних стандартів до європейських норм, покращенню умов життя та добробуту громадян.

---

⁴³ Миколук, А. В. (2009). Концептуальний вимір теорії та підходів європейської інтеграції. *Український науковий журнал «Освіта регіону»*, (2). <https://social-science.uu.edu.ua/article/82>

У культурно-цивілізаційному контексті європейська інтеграція є шляхом до глибшого діалогу між українською культурною традицією та західноєвропейськими гуманістичними цінностями. Водночас вона сприяє утвердженню України як повноправного суб'єкта глобального співтовариства, не втрачаючи національної ідентичності⁴⁴.

На сучасному етапі євроінтеграція визначається як провідний напрям розвитку європейського континенту, який не лише формує майбутнє об'єднаної Європи у XXI столітті, але й окреслює її роль і місце у глобальному світі.

Державна інформаційна політика у сфері європейської інтеграції перебуває на стику загальної інформаційної політики держави та її курсу на євроінтеграцію. Базовим поняттям у цьому контексті виступає саме «державна інформаційна політика», оскільки вона формує засадничі принципи, цілі та напрями діяльності, які згодом адаптуються до конкретного напрямку – інтеграції до ЄС.

Інформаційна політика – це цілеспрямована діяльність держави щодо формування, реалізації та контролю процесів створення, збереження, поширення й використання інформації в інтересах суспільства, національної безпеки та сталого розвитку. У контексті євроінтеграції інформаційна політика розглядається як частина загальної державної політики, що має відповідати принципам демократії, прав людини, свободи слова та цифрових прав, закріплених у нормативних документах ЄС (зокрема, Хартії основних прав ЄС, Директиві про аудіовізуальні медіапослуги, Європейській хартії про свободу медіа)⁴⁵.

Євроінтеграція – це процес поступового політичного, правового, економічного й соціокультурного зближення держави з інституціями Європейського Союзу, що передбачає імплементацію *acquis communautaire* –

⁴⁴ Карамішев, Д. В., Мирна, Н. В., & Величко, Л. Ю. (2021). *Євроінтеграційний вектор розвитку та реалізація національних інтересів України*. Харків. https://ipa.karazin.ua/wp-content/themes/education/filesforpages/science/Karamyshev_2021.pdf

⁴⁵ Wolczuk, K. (2019). State building and European integration in Ukraine. *Eurasian Geography and Economics*, 60(6), 736–754. <https://doi.org/10.1080/15387216.2019.1655463>

нормативно-правової бази ЄС. У дослідженні цей процес розглядається як ключовий фактор трансформації інформаційної політики України, що вимагає адаптації законодавства, інституційної спроможності, стандартів прозорості, підзвітності та захисту прав медіа⁴⁶.

Інформаційна безпека – це стан захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави в інформаційній сфері від внутрішніх і зовнішніх загроз. У сучасному розумінні вона включає не лише технічний аспект захисту інформаційної інфраструктури, але й політичний вимір – боротьбу з дезінформацією, пропагандою, маніпулятивними впливами на громадську свідомість. Відповідно до Доктрини інформаційної безпеки України, вона є складовою частиною національної безпеки⁴⁷.

Суспільне мовлення – форма некомерційного мовлення, створеного для задоволення інформаційних потреб громадян, яке функціонує незалежно від органів влади та бізнесу. Основні принципи – редакційна незалежність, прозорість фінансування, підзвітність громадськості, сприяння демократичному діалогу. Ця модель визнана в ЄС як гарант плюралізму та свободи слова. В Україні втілена у діяльності Національної суспільної телерадіокомпанії України (НСТУ)⁴⁰.

Медіаграмотність – сукупність знань, навичок і компетентностей, необхідних для критичного сприйняття, аналізу, створення та поширення медіаконтенту. У європейському підході це один із ключових елементів забезпечення інформаційної безпеки, цифрової демократії та формування відповідального громадянства. Медіаграмотність є індикатором інформаційної стійкості суспільства до зовнішніх маніпулятивних впливів⁴⁰.

Дезінформація – навмисне поширення неправдивої або маніпулятивної інформації з метою ввести в оману, вплинути на суспільну думку чи дестабілізувати соціально-політичну ситуацію.

---

⁴⁶ Онищенко, В. (2016). Особливості формування структурної політики в Україні в євроінтеграційному контексті. *Економіка і регіон*, (2), 5–12.

⁴⁷ Козьб'ял, К. (2020). Саар і початок європейської інтеграції. *Щорічник європейської інтеграції*, (14), 187–198. <https://doi.org/10.14746/rie.2020.14.12>

Модель інформаційної політики – це концептуальна схема, що відображає характер взаємодії держави, медіа, громадськості та бізнесу у сфері виробництва та циркуляції інформації. У країнах ЄС домінує модель демократичного плюралізму, де медіа функціонують незалежно, з високим рівнем саморегуляції та участі громадян. В Україні спостерігається поступовий перехід від адміністративно-інструментальної моделі до демократичної, що передбачає збалансування державного регулювання і свободи інформаційного ринку. Такі спостереження роблять як науковці (М. Маккуейл, Г. Халліна і П. Манчіні, українські дослідники медіа), так і міжнародні організації на кшталт Ради Європи, ОБСЄ, Freedom House, «Репортерів без кордонів». Висновки ґрунтуються на аналізі законодавства і практик регулювання, порівнянні моделей медіасистем, моніторингу рейтингів свободи слова, контент-аналізі, соціологічних опитуваннях та емпіричних даних про зменшення адміністративного контролю і розвиток саморегуляції медіа в Україні.

Понятійно-категоріальний апарат цього дослідження охоплює як класичні політологічні й комунікаційні категорії, так і новітні концепти європейського інформаційного порядку, що дозволяє здійснити всебічний аналіз євроінтеграційного напрямку інформаційної політики України у правовому, інституційному та ціннісному вимірах. Понятійно-категоріальний апарат цього дослідження спирається на класичні політологічні категорії – «державна», «громадянське суспільство», «інститути влади», «політична комунікація», «публічна політика», а також на комунікаційні категорії – «інформаційний простір», «медіасистема», «свобода слова», «масова комунікація», «інформаційна безпека». Одночасно він включає сучасні концепти європейського інформаційного порядку, такі як «цифровий суверенітет», «медіаграмотність», «боротьба з дезінформацією», «єдиний цифровий ринок». Це дає змогу поєднати традиційний науковий інструментарій із новітніми підходами та забезпечити цілісний аналіз євроінтеграційного напрямку інформаційної політики України в правовому, інституційному та ціннісному вимірах.

Інформаційна політика України відіграє визначальну роль у просуванні процесів європейської інтеграції. Вона охоплює не лише комунікаційні механізми, а й ґрунтується на широкому спектрі теоретико-методологічних засад, що визначають стратегічні та тактичні орієнтири державної діяльності у сфері інформаційного супроводу інтеграційних процесів. Її основна мета – підвищення обізнаності населення, підтримка реформ та сприяння інтеграції країни до європейського простору. Основні напрями реалізації цієї політики охоплюють:

1. Удосконалення законодавчої бази. Одним із пріоритетів є ухвалення нормативно-правових актів, що відповідають європейським стандартам. Особливу увагу приділено забезпеченню свободи слова, доступу до інформації та боротьбі з дезінформацією. Яскравим прикладом є Закон «Про доступ до публічної інформації», який став важливим кроком до відкритості влади та залучення громадськості до процесу прийняття рішень.

2. Проведення інформаційних кампаній. Важливим інструментом інформування населення про переваги та виклики євроінтеграції є широкомасштабні просвітницькі ініціативи. Кампанії з медіаграмотності, а також програми на зразок «Європейський тиждень» та державні комунікаційні стратегії сприяють формуванню позитивного ставлення громадян до інтеграційного курсу та зміцнюють їхню довіру до реформ.

3. Підтримка незалежних медіа та громадського сектору. Незалежні засоби масової інформації та громадські організації є важливими елементами демократичного суспільства. Вони сприяють плюралізму думок, підвищують медіаграмотність, здійснюють незалежний моніторинг діяльності влади та активно долучаються до реалізації інформаційної політики. Завдяки підтримці міжнародних партнерів їхня роль у процесах євроінтеграції суттєво зростає.

Оцінювання ефективності інформаційної політики дозволяє з'ясувати, наскільки результативними є зусилля держави у формуванні сприятливого інформаційного середовища в умовах євроінтеграції. Основними чинниками успіху є:

– Рівень обізнаності громадян. Завдяки реалізованим кампаніям зросла проінформованість населення щодо інтеграційних процесів. За результатами соціологічних досліджень, більшість українців підтримують курс на євроінтеграцію і усвідомлюють її практичні переваги. Зокрема, позитивну динаміку показали інформаційні кампанії, присвячені безвізовому режиму та створенню зони вільної торгівлі з ЄС.

– Гармонізація законодавства з європейськими нормами. В Україні досягнуто значного прогресу в адаптації національного законодавства до *acquis communautaire*, особливо у сферах свободи слова, захисту прав людини та регулювання медіа. Це створює підґрунтя для повноцінної інтеграції в європейський інформаційний простір.

– Протидія дезінформації та гібридним загрозам. В умовах збройної агресії з боку Росії, Україна впровадила ефективні стратегії для боротьби з інформаційними загрозами. Активізація проєктів з медіаграмотності, запуск платформ фактчекінгу та розвиток механізмів протидії пропаганді зміцнили інформаційну безпеку та підвищили стійкість суспільства до ворожих впливів⁴⁸.

Загалом, євроінтеграційний курс України передбачає глибоку трансформацію національної інформаційної політики відповідно до *acquis communautaire* – правових норм Європейського Союзу. Це не тільки технічне впровадження законодавчих актів, але й адаптація кращих європейських практик у таких сферах, як свобода вираження думок, захист інформаційного простору, розвиток незалежних медіа та цифрових комунікацій. Крім того, це вимагає використання новітніх технологій, підвищення рівня медіаграмотності та зміцнення інституційної спроможності держави в управлінні інформацією.

Підсумовуючи, уточнений понятійно-категоріальний апарат надає наукову основу для подальшого дослідження євроінтеграційного напрямку державної інформаційної політики України, що дозволяє здійснювати її аналіз з правової, інституційної, комунікаційної та безпекової точок зору. Він формує

---

⁴⁸ Wolczuk, K. (2019). State building and European integration in Ukraine. *Eurasian Geography and Economics*, 60(6), 736–754. <https://doi.org/10.1080/15387216.2019.1655463>

методологічний каркас, необхідний для оцінки відповідності національної політики європейським стандартам та виявлення чинників, що визначають успіх інтеграційних процесів у сфері інформаційного управління.

Отже, проведений аналіз наукових підходів і джерельної бази засвідчив, що проблема євроінтеграційного напрямку державної інформаційної політики України активно розробляється як у вітчизняному, так і в зарубіжному науковому дискурсі, однак залишається низка дискусійних моментів, пов'язаних із уточненням її категоріально-понятійного апарату та методологічних підходів. Позитивним аспектом обраної методології є її системність та міждисциплінарність, що дозволяє поєднати політологічні, комунікаційні та правові підходи, забезпечуючи комплексний аналіз процесів формування інформаційної політики в контексті євроінтеграції. До сильних сторін слід віднести також використання інституційного та ціннісного підходів, які дають змогу розкрити як структурні механізми функціонування інформаційної політики, так і її ідеологічно-нормативний вимір. Водночас методологія має певні обмеження. Зокрема, унаслідок високої динамічності інформаційного середовища та постійних трансформацій європейських практик існує ризик швидкої втрати актуальності окремих положень. Крім того, залучення широкого кола понять і категорій створює загрозу надмірної розпорошеності дослідження та потребує чіткої структуризації матеріалу.

РОЗДІЛ 2

ПРАВОВІ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

2.1. Етапи розвитку державної інформаційної політики України в контексті євроінтеграції

Еволюція інформаційної політики України відбувалася в кілька етапів, кожен з яких відображав зміну політичних, правових та інституційних орієнтирів – від централізованої системи радянського зразка до поступового наближення до європейських стандартів свободи слова, плюралізму та захисту прав людини, що відображено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Етапи розвитку правових та інституційних основ інформаційної політики
України в контексті європейської інтеграції

Рік	Правові та інституційні основи
1992	Закон України «Про інформацію» (№2657-XII) – заклав основи права громадян на інформацію
1993	Закон «Про телебачення і радіомовлення» – регуляція ЗМІ
1996	Конституція України (ст. 34) – гарантія свободи слова
1997	Створення Національної ради з питань телебачення і радіомовлення
1998	Партнерство Україна – ЄС. Перші зобов'язання щодо наближення інформаційного законодавства до європейського
2005	План дій Україна – ЄС: окремий розділ присвячено свободі слова та інформаційній прозорості
2011	Закон «Про доступ до публічної інформації» (№2939-VI) – один із ключових євроінтеграційних кроків
2007	Національна стратегія розвитку інформаційного суспільства. Посилення ролі Держкомтелерадіо як органу з адаптації ЗМІ до європейських стандартів
2004–2013 рр	Участь України в програмах Twinning та SIGMA, зокрема щодо реформування законодавства у сфері ЗМІ
2014	Закон України «Про Суспільне телебачення і радіомовлення» (№1227-VII) – реформа державного мовника

2015	Закон «Про відкритість використання публічних коштів» (№183-VIII) – прозорість фінансів у держкомунікаціях.
2016	Створення Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції
2017	Закон «Про електронні довірчі послуги» (№2155-VIII) – визнання електронного підпису та цифрової взаємодії
2018	Запуск бренду урядових євроінтеграційних комунікацій «Moving Forward Together»
2018	Затверджена Стратегія комунікацій у сфері європейської інтеграції України на 2018–2021 роки (розпорядження КМУ №1134-р)
2021	Закон «Про національний спротив» (№1702-IX) – закріплення ролі інформаційної політики в обороні
2022	Закон «Про медіа» (№2710-VIII) – комплексне медіа-законодавство, гармонізоване з Директивою ЄС 2010/13/ЄС.
2022	Запуск об'єднаної телемережі «Єдині новини»
2022	Україна отримала статус кандидата на вступ до ЄС. Вперше в історії інформаційна політика стала частиною оцінки відповідності Копенгагенським критеріям. Активна робота з EUvsDisinfo, EAST StratCom Task Force
2022	Уряд затвердив Стратегію комунікацій з питань європейської інтеграції України на період до 2026 року. Розробляється план дій з імплементації Digital Services Act (DSA) та AI Act ЄС у сфері інформаційної безпеки
2023	Постанова КМУ про Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки при РНБО.
2023	Дія.Освіта: впровадження курсів з медіаграмотності

У перші роки після здобуття незалежності інформаційна політика України зберігала значну інерцію радянської системи. Держава зберігала монопольний контроль над головними каналами масової інформації, цензура хоча й була формально скасована, але продовжувала існувати у вигляді політичного впливу та редакційної самоцензури. У цей період ЗМІ часто використовувалися як інструмент політичної боротьби, а державні телерадіоорганізації залишалися під контролем виконавчої влади. Незалежна журналістика була слабо розвинена і часто піддавалася тиску.

З початку 2000-х років поступово закладаються основи правового регулювання інформаційної сфери. Прийняття законів України, таких як «Про інформацію», «Про телебачення і радіомовлення», а також законів, що регулюють діяльність друкованих ЗМІ та доступ до публічної інформації, відображало намір забезпечити свободу слова та прозорість державної комунікації. Водночас цей процес був суперечливим: з одного боку – спроби наблизитися до європейських норм, з іншого – численні випадки політичного втручання в роботу ЗМІ, утиски журналістів, використання медіа для маніпуляції громадською думкою.

Після Революції Гідності 2013–2014 років та підписання Угоди про асоціацію з ЄС відбулося суттєве оновлення інформаційної політики в напрямі євроінтеграції. Вперше на рівні стратегічного планування було задекларовано європейські принципи медіасфери – незалежність ЗМІ, прозорість власності, боротьба з дезінформацією, розвиток суспільного мовлення. Було створено Національну суспільну телерадіокомпанію України, що мала функціонувати на засадах незалежності, неупередженості та суспільної відповідальності – за прикладом провідних європейських мовників на кшталт BBC чи ARD/ZDF.

Також посилюється інституційна спроможність держави протидіяти гібридним загрозам у медіапросторі – зокрема, російській пропаганді. Це зумовило появу нових інституцій, як-от Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки. У контексті наближення до ЄС ці дії тлумачаться як частина європейської безпекової політики, зокрема відповідно до Європейського плану дій проти дезінформації та ініціатив G7⁴⁹.

На сучасному етапі Україна активізувала реформу медійного законодавства – прийнято Закон «Про медіа» (2023), що гармонізує національне законодавство із Директивою ЄС про аудіовізуальні медіапослуги. У законі закладено нові підходи до регулювання цифрових платформ, захисту користувачів, відповідальності за поширення фейкової інформації.

---

⁴⁹ Шульга, В. О. (2018). Євроінтеграційні процеси в Україні: здобутки та перспективи. У *Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку*, 407-412.

Окреме значення надається темам медіаграмотності, цифрових навичок, інформаційної безпеки. Інформаційна політика України еволюціонувала від авторитарної моделі з акцентом на контроль та ідеологічне домінування до моделі, зорієнтованої на європейські принципи відкритості, плюралізму, верховенства права та суспільного інтересу. Хоча цей процес ще не завершений, основні напрямки трансформації відповідають загальноєвропейським тенденціям і закладають основу для стійкого демократичного розвитку в сфері комунікацій.

Станом на 2025 рік євроінтеграція залишається пріоритетним напрямом розвитку України, причому темпи цього процесу постійно зростають.

У ретроспективі європейська інтеграція держав – як у політичній, так і в економічній площині – стала характерною рисою розвитку континенту після завершення Другої світової війни. Хоча ідеї об'єднання європейських країн висувалися й раніше, лише з 1945 року вони почали набувати практичного втілення.

Європейський Союз сформувався як об'єднання країн, що базується на основоположних цінностях свободи, демократії, захисту прав людини та верховенства права. Початком інституційної інтеграції стало створення у 1951 році Європейського об'єднання вугілля та сталі, за яким у 1957 році постали Європейське економічне співтовариство та Євратом. Тісніша співпраця між західноєвропейськими державами стала можливою після краху комуністичних режимів, що, у свою чергу, відкрило шлях до включення країн Центрально-Східної Європи у 2004 та 2007 роках. Усе це було результатом тривалого і поступового становлення сучасної моделі інтеграції. На сьогоднішній день Європейський Союз, який налічує 27 членів, є прикладом найуспішнішого інтеграційного об'єднання у світі⁵⁰.

---

⁵⁰ Костенко, А. М. (2019). Інформаційно-комунікативні стратегії євроінтеграції в Україні. *Науково-теоретичний альманах «Грані»*, 21(11), 70–77. <https://doi.org/10.15421/1718154>

У період з 1994 до 2004 року співпраця між Україною та ЄС зосереджувалася переважно на питаннях демократичних трансформацій та подолання ключових бар'єрів для їх реалізації.

Подальше розширення Європейського Союзу у 2004 і 2007 роках актуалізувало дискусії щодо географічних меж ЄС, що, своєю чергою, змусило переглянути фундаментальні засади самого європейського проєкту. Особливу увагу привернула концепція кордонів Європейського Союзу, яка з часом перетворилася на гнучкий і динамічний інструмент для поглиблення співпраці між державами.

Після подій Євромайдану Європейський Союз підтримав прагнення України до політичної асоціації та економічного зближення, уклавши Угоду про асоціацію. Водночас рівень зобов'язань, передбачений цією угодою, виявився надмірним для наявних можливостей української держави.

З метою посилення інституційного потенціалу України ЄС ініціював підтримку реформування системи державного управління та надав суттєву допомогу для підвищення ефективності державних структур. Відтак, починаючи з 2014 року, процес євроінтеграції для України став невіддільним від модернізації її державного апарату. Отже, значення європейського вектора виходить за рамки лише реалізації Угоди про асоціацію, охоплюючи глибоке оновлення національних інституцій.

Паралельно в самому Європейському Союзі відбуваються трансформаційні процеси, що зумовлюють необхідність переосмислення таких понять, як європейська ідентичність, культурна різноманітність, механізми впровадження політики ЄС і міжкультурний діалог – проблематика, яка досі потребує чіткого визначення та відповіді.

Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, підписана 27 червня 2014 року, заклала засади поступового зближення сторін на основі спільних цінностей. Вона передбачає участь України в європейських програмах

і агентствах, а також поглиблення співробітництва в сферах забезпечення прав людини, верховенства права та основоположних свобод⁵¹.

Стимулювання інновацій є ключовим чинником у досягненні технологічного, соціально-економічного та екологічного розвитку України як майбутнього члена Європейського Співтовариства. Вихід з кризи та результативність реформ у сфері економіки значною мірою залежать від ефективної інноваційної політики держави.

Процес європейської інтеграції охоплює всі основні сфери суспільного життя – політичну, економічну, соціальну та інші. Його успішна реалізація можлива лише за умов системного застосування державними інституціями спеціальних механізмів, спрямованих на впровадження управлінських рішень та розв’язання ключових викликів у сфері інтеграції. До таких механізмів належать: політичні, організаційно-інституційні, економічні, правові та інформаційні.

Інформаційний механізм реалізації політики європейської інтеграції України є складовою частиною загальної інформаційної політики держави. Його головне призначення – забезпечити відкритість і доступність інформації щодо процесу інтеграції України до ЄС. Він сприяє поінформованості широких верств населення про європейські стандарти, цінності, а також переваги партнерства між Україною та країнами-членами Євросоюзу. Одночасно цей механізм відіграє ключову роль у формуванні позитивного міжнародного іміджу України та створенні єдиного демократичного інформаційного простору.

Його функції охоплюють надання релевантної інформації органам державної влади та представникам громадянського суспільства, що сприяє зміцненню комунікації та співпраці між ними для глибшого аналізу поточних викликів і пошуку ефективних рішень у сфері євроінтеграції. Інформаційно-аналітична підтримка в цьому контексті є критично важливою, оскільки вона

---

⁵¹ Юнін, О., Севрук, В., & Павленко, С. (2018). Пріоритети економічного розвитку України в контексті євроінтеграції. *Балтійський журнал економічних досліджень*, 4(3), 358-365. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-3-358-365>

допомагає формувати, приймати та реалізовувати ефективні управлінські рішення, спрямовані на зближення з Європейським Союзом⁵².

У зв'язку з триваючим збройним конфліктом на сході України та повномасштабною війною, розв'язаною Росією, яка стала переломним етапом у взаєминах між Україною та ЄС, зростає роль суспільної думки. Саме громадська підтримка євроінтеграції є одним із ключових чинників, що може суттєво впливати на темпи та глибину інтеграційних і європеїзаційних процесів у державі.

Однією з ключових рис демократичної державної інформаційної політики є її відкритість, яка передбачає доступність і прозорість правових механізмів взаємодії між різними соціальними, економічними та політичними силами в суспільстві. Основною рисою відкритості є її комунікативно-соціальна природа. Відкритість державної влади – явище багатовимірне, що охоплює різні аспекти діяльності органів влади, але в її основі лежить забезпечення вільного доступу до інформації.

Сучасне міжнародно-правове трактування поняття «інформаційна відкритість органу державної влади» передбачає, зокрема: свободу доступу громадян до державних інформаційних ресурсів та наявність чітко визначених процедур, що гарантують цей доступ; функціонування механізмів обов'язкового і проактивного інформування населення про діяльність органів влади, незалежно від наявності запитів. Інформаційні кампанії, які спрямовані на просування політичних рішень через ЗМІ та інші канали комунікації, розглядаються як один із інструментів обов'язкового інформування. Вони є важливим елементом у реалізації концепції інформаційної відкритості влади.

Сформуємо детальний огляд етапів розвитку державної інформаційної політики України в контексті євроінтеграції, з акцентом на актуальні виклики та досягнення станом на сьогодні. Початковим етапом є 1991–2003 роки. Відбулося формування державності, відсутність цілісної інформаційної політики. Основна

---

⁵² Зінченко, О. (2024). Політичні проблеми розвитку кібертероризму в міжнародному просторі. *Politicus*, (4), 154–160.

увага – на створенні національного інформаційного простору після розпаду СРСР. На цьому ж етапі було прийняття Закону України «Про інформацію» (1992) та Конституції України (1996), які закріпили право громадян на інформацію. У 1998 році підписано Партнерство Україна – ЄС, однак євроінтеграційна складова інформаційної політики ще не артикулювалася чітко.

Наступним етапом є Євроорієнтація та інформаційна модернізація у 2004–2013 роки. Тут пам'ятаємо Помаранчеву революцію 2004 року, котра активізувала проєвропейські прагнення, започаткування державних програм адаптації законодавства до *acquis communautaire*. У 2007 році запущено формат посиленої співпраці з ЄС. Виникли інформаційні ініціативи – створення Національної ради з питань євроінтеграції та прийняття ряду законів про доступ до публічної інформації, електронне врядування тощо.

Третім етапом є післяреволюційний прорив у 2014–2017 роках (після Революції Гідності). Основними подіями є:

- підписання Угоди про асоціацію з ЄС (2014);
- відмова від проросійського інформаційного вектора;
- посилення комунікаційної підтримки євроінтеграції серед населення⁵³.

Зміст інформаційної політики полягає у прийнятті Стратегії комунікацій у сфері європейської інтеграції до 2020 року. Це включає активне використання соціальних мереж для просування європейських цінностей та співпрацю з ЄС у боротьбі з дезінформацією.

Четвертий етап, що охоплює 2018–2021 роки, передбачає інституціоналізацію євроінтеграційної комунікації. Основними досягненнями цього періоду стали створення Урядового офісу з євроінтеграції, який координує інформаційно-просвітницьку діяльність, а також розробка бренду «Moving Forward Together», що став єдиним інформаційним стилем комунікацій з ЄС. Внесено зміни в інформаційну політику, зокрема посилено прозорість органів влади, проведено кампанії для популяризації безвізового режиму та освітніх

---

⁵³ Зінченко, О. (2024). Вплив політичної ситуації в Україні на проблеми кібербезпеки Європейського регіону. *Politicus*, (5), 154–158.

програм ЄС (Erasmus+, Horizon 2020), а також інтегровано євроінтеграцію в шкільні навчальні програми та публічний дискурс.

Наступним етапом є інформаційна стійкість під час війни (2022–2024 роки). З початком повномасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року пріоритети змінилися. Основною метою стало протидія російській дезінформації, об'єднання громадян навколо національної ідеї та захист європейського вибору. Було створено платформу «Єдині новини», яка об'єднала національні телеканали в єдиний інформаційний простір, а також застосовано санкції проти проросійських медіа (телеканалів, сайтів, блогерів). Зросла співпраця з ЄС і НАТО в галузі кібербезпеки та боротьбі з фейковими новинами.

Технологічна трансформація відбулась через широке впровадження штучного інтелекту для виявлення фейків, дипфейків і автоматизованого моніторингу дезінформації та підтримка стартапів у сфері медіаграмотності.

Актуальний етап – 2025 рік, що характеризується як цифрова трансформація та наближення до членства в ЄС. У червні 2024 року Європейська Комісія офіційно рекомендувала початок переговорів про вступ України до ЄС, що спричинило новий виток переорієнтації інформаційної політики. Україна ухвалила оновлену Стратегію комунікації з питань європейської інтеграції до 2026 року, яка охоплює цифрову грамотність, боротьбу з маніпулятивним контентом, розвиток медіаосвіти, а також використання big data та ШІ у публічних комунікаціях.

Цьому етапу притаманне розширення цифрової платформи «Дія.Освіта» як інструменту громадської просвіти та запуск порталу «Євроінтеграція в дії», де в інтерактивному форматі демонструються досягнення, реформи та впроваджені директиви ЄС.

Комунікаційна стратегія України у 2025 році спрямована на подальше зростання рівня довіри громадян до євроінтеграційного процесу. Якщо у 2024 році цей показник становив 72%, то в 2025 році очікується його підвищення до 78%. Велика увага буде приділена створенню відкритого та чесного діалогу між органами влади, медіа та громадянським суспільством. Особливо важливим є

активізування регіональних ЗМІ, які повинні стати повноцінними комунікаторами євроінтеграційного порядку денного в громадах по всій країні.

Європейська інтеграція – це процес поступового входження держави в політичну, економічну, правову і ціннісну систему Європейського Союзу. У цьому контексті інформаційна політика набуває стратегічного значення як інструмент формування проєвропейських орієнтацій в суспільстві, інституційного виміру, оскільки передбачає гармонізацію національного законодавства з європейським, комунікаційного вектору, який включає проведення роз'яснювальної, просвітницької та іміджевої роботи щодо європейських цінностей. Зокрема, згідно з Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, інформаційна політика розглядається як один із механізмів просування європейських стандартів і норм.

Ці концепції створюють науково-теоретичний фундамент для аналізу дій держави у сфері комунікаційної політики, її адаптації до стандартів ЄС та відповіді на інформаційні виклики в умовах гібридних загроз, цифровізації та зміни громадських очікувань.

Ось розгорнутий аналіз зіставлення моделей інформаційної політики України та країн Європейського Союзу в контексті євроінтеграційного вектору. Основна увага зосереджена на особливостях підходів до формування інформаційного простору, принципах регулювання, захисту прав на інформацію, боротьбі з дезінформацією, а також на ролі держави та громадянського суспільства.

Україна історично тяжіла до етатистської моделі, у якій домінує державне втручання, контроль та пріоритети національної безпеки. Однак після 2014 року та, особливо, в умовах російської агресії, почалося активне переосмислення інформаційної політики з переходом до гібридної моделі – поєднання європейських стандартів свободи із пріоритетами захисту інформаційного суверенітету.

У ЄС медіа регулюються незалежними органами (наприклад, Ofcom у Великій Британії, CSA у Франції, BLM у Німеччині), які діють на основі

прозорих процедур, громадського контролю та професійної етики. Європейські країни активно приділяють увагу співрегуляції, залучаючи галузеві об'єднання та саморегуляторні інституції (медіаради, журналістські асоціації, етичні комісії) до вироблення правил.

В Україні до 2023 року медіа регулювала Національна рада з питань телерадіомовлення, чия незалежність неодноразово ставилася під сумнів. Закон «Про медіа» впровадив інституційну реформу, створивши оновлений орган регулювання за моделлю AVMSD (Директиви про аудіовізуальні послуги), що значно наблизило структуру медіарегулювання до європейських стандартів.

ЄС гарантує високий рівень доступу до публічної інформації, зобов'язуючи державні органи надавати відкриті дані у машинозчитуваному форматі (відповідно до Директиви 2019/1024/ЄС). Крім того, функціонує регламент щодо захисту персональних даних (GDPR), що встановлює баланс між правом на приватність і правом на інформацію.

В Україні ці принципи частково відображені в Законі «Про доступ до публічної інформації» та «Про захист персональних даних», але виконання цих норм часто ускладнюється через бюрократичні перепони, недостатню цифровізацію та слабку правову культуру в державному апараті.

У ЄС з 2018 року активно працює система East StratCom Task Force, яка протидіє дезінформаційним кампаніям (переважно з боку РФ) та координує інформаційні відповіді країн-членів. Важливу роль у цій сфері відіграє Європейський цифровий акт, який встановлює відповідальність платформ (Meta, YouTube тощо) за поширення фейків, мови ворожнечі та маніпуляцій.

В Україні боротьба з дезінформацією формулюється через Доктрину інформаційної безпеки, стратегічні комунікації в структурах РНБО та Міноборони, а також через незалежні медіаплатформи (StopFake, Detector Media). Однак системність і ресурсність цієї діяльності все ще поступаються європейським моделям.

У країнах ЄС суспільні мовники (BBC, ARD/ZDF, France Télévisions) фінансуються з громадських фондів або ліцензійних зборів, мають високий

рівень автономії та довіри, і служать еталоном інформаційного балансу та журналістських стандартів.

В Україні публічний мовник (Суспільне) функціонує з 2017 року, має важливу роль у просуванні неупередженого контенту, однак залежить від державного фінансування, що викликає побоювання щодо його реальної незалежності. У сфері медіаграмотності Україна реалізує низку ініціатив (за підтримки ЄС, DW Akademie, IREX), але їх вплив поки обмежений регіонально та соціально. Порівняння інформаційних політик України та ЄС відображено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Зіставлення моделей інформаційної політики в Україні та країнах ЄС⁵⁴

Параметр	Україна	Країни ЄС
Модель інформаційної політики	Гібридна: ліберально-етатистська	Ліберально-демократична
Роль держави	Активна, безпекова домінанта	Гарант забезпечення прав
Регулятор медіа	Національна рада, реформа у 2023	Незалежні регулятори, співрегуляція
Законодавство	Актуалізується відповідно до Угоди про асоціацію	Уніфіковане директивами ЄС
Публічне мовлення	Сформоване, але вразливе до політичного впливу	Незалежне, стабільне фінансування
Протидія дезінформації	Частково централізована, з акцентом на національну безпеку	Координована, системна, з залученням платформ
Медіаграмотність	Впроваджується фрагментарно	Є обов'язковою частиною освіти в багатьох країнах

Отже, інформаційна політика України нині перебуває у стадії активного наближення до європейської моделі, проте зберігає специфічні риси, зумовлені воєнними загрозами та посттоталітарною спадщиною. За останні роки відбувся якісний прорив у гармонізації законодавства, реформуванні регуляторів,

⁵⁴ Урядовий офіс координації євроінтеграції. <https://eu-ua.kmu.gov.ua>

створенні публічного мовника, впровадженні стратегічних комунікацій. Водночас досягнення повної відповідності європейським стандартам вимагає інституційної незалежності, стійких демократичних практик, зміцнення довіри громадян до ЗМІ, а також системної політики медіаграмотності. За умов подальшого зближення з Європейським Союзом, Україна має всі шанси сформувати сучасну, прозору та стійку інформаційну політику, що стане не лише елементом безпеки, а й запорукою демократичного розвитку.

2.2. Інституційні механізми реалізації інформаційної політики України щодо європейської інтеграції

Важливою складовою ефективної реалізації інформаційної політики в умовах євроінтеграції є функціонування інституційних механізмів. Саме ці механізми забезпечують не лише вироблення й координацію державної політики в інформаційній сфері, а й здійснюють нагляд за її виконанням і синхронізацію із європейськими нормами.

Центральну координаційну роль у цьому процесі виконує Кабінет Міністрів України, який визначає стратегічні напрями інформаційної політики, формує відповідні державні програми та забезпечує їхню реалізацію. У контексті євроінтеграції уряд несе відповідальність за реалізацію Національної програми адаптації законодавства України до права ЄС, зокрема зосереджуючи увагу на інформуванні громадськості про хід реформ та зміни, які відбуваються в результаті євроінтеграційного процесу.

Міністерство цифрової трансформації України відіграє ключову роль у створенні сучасного цифрового інформаційного середовища, що відповідає європейським стандартам. Його діяльність спрямована на цифровізацію державного управління, впровадження електронних сервісів, розширення відкритих даних та забезпечення доступу громадян до актуальної інформації. Це сприяє підвищенню прозорості влади та активізації громадської участі у прийнятті рішень, зокрема у питаннях євроінтеграційної політики.

Таблиця 2.3

Кейси для дослідження євроінтеграційного вектору державної інформаційної політики⁵⁵

Кейс	Суть кейсу	Головні елементи для аналізу	Євроінтеграційний контекст
Створення Суспільного мовника (НСТУ)	Трансформація державного телерадіомовлення в незалежне суспільне – один із кроків до гармонізації з європейськими стандартами, зокрема відповідно до Рекомендацій Ради Європи та Директиви ЄС про аудіовізуальні медіапослуги (AVMSD)	1. Закон України «Про Суспільне телебачення і радіомовлення України» (2014); 2. Інституційна структура НСТУ, наглядова рада, джерела фінансування (бюджет vs. незалежність); 3. Порівняння з моделями ARD/ZDF (Німеччина) або BBC (Велика Британія); 4. Вплив на плюралізм, неупередженість, довіру громадськості	Реалізація зобов'язань України щодо створення незалежного суспільного мовника як частини політики демократизації та відкритого доступу до інформації
Протидія дезінформації та гібридним загрозам	Формування інституційної та нормативної бази для протидії інформаційним атакам у межах війни з РФ, при збереженні принципів свободи слова - що є принциповим для ЄС	1. Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки при РНБО України; 2. Національна стратегія інформаційної безпеки (2021); 3. Законодавчі ініціативи щодо обмеження проросійських ресурсів; 4. Партнерство з EU vs Disinfo, NATO StratCom, G7 Rapid Response Mechanism	Відповідність європейським ініціативам у сфері протидії дезінформації, зокрема згідно з Європейським планом дій проти дезінформації (2018), що підкреслює роль міжінституційної координації, прозорості платформ і просування медіаграмотності
Розвиток медіаграмотності	Просування критичного мислення та стійкості громадян до дезінформації як частини європейської	1. Національний проєкт з медіаграмотності від Міністерства культури, запущений у 2021 році;	Адаптація до практик ЄС, зокрема згідно з рекомендаціями Європейської комісії

⁵⁵ Лешик, С. В. (2024). Особливості інформаційної політики в процесі євроінтеграції України. *Політологічний вісник*, (92). <https://zpv.knu.ua/index.php/pb/article/view/232/214>

	інформаційної культури	2.Впровадження медіаосвіти в школах, підготовка вчителів; 3.Співпраця з DW Akademie, IREX (проект «Вивчай та розрізняй»), Ради Європи; 4.Кампанії з підвищення обізнаності, онлайн-платформи (наприклад, «Фільтр»)	щодо медіаосвіти, які передбачають міжсекторальну співпрацю, активну участь громадян і державну підтримку ініціатив

Окреме місце у координації євроінтеграційних процесів займає Офіс Віцепрем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції. Цей орган виступає комунікаційним мостом між державними інституціями та суспільством. Його завданням є забезпечення доступності й зрозумілості інформації щодо євроінтеграційних ініціатив, популяризація європейських цінностей, роз'яснення переваг співпраці з ЄС, а також організація та координація інформаційних кампаній. Завдяки таким заходам громадяни мають змогу краще розуміти зміст та результати реформ, як-от запровадження безвізового режиму чи функціонування зони вільної торгівлі з Європейським Союзом⁵⁶.

⁵⁶ Лешик, С. В. (2024). Інституційно-правовий механізм інформаційної політики України в процесі євроінтеграції. *Політичне життя*, (жовтень), 53–60. <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2024.3.6>

Рис. 2.1 Інституції, які формують і реалізують інформаційну політику в Україні

Процес інтеграції до Європейського Союзу обумовлює необхідність не лише формального наближення законодавства до *acquis communautaire* – нормативного доробку ЄС – але й впровадження європейських практик у сфері медіа, свободи слова та захисту прав людини. У цьому контексті інформаційна політика повинна ґрунтуватися на принципах гармонізації правових норм, цифрової трансформації комунікаційного простору та поступової інтеграції до загальноєвропейського інформаційного середовища, що базується на демократичних цінностях, відкритості та правовій відповідальності.

Приведення українського законодавства у відповідність до норм Європейського Союзу становить один із ключових етапів у процесі євроінтеграції. Цей процес передбачає ухвалення нормативно-правових актів, спрямованих на забезпечення свободи слова, гарантій прав журналістів, вільного доступу громадян до публічної інформації, а також на ефективне правове регулювання діяльності засобів масової інформації. Особливої уваги потребують питання протидії дезінформації та забезпечення інформаційної безпеки, що є надзвичайно актуальними в умовах воєнної агресії. Адаптація національного

законодавства у цьому напрямі дозволяє сформувати нормативне підґрунтя, яке відповідає стандартам ЄС і сприяє поступовому входженню України до єдиного європейського інформаційного простору.

Важливу роль у реалізації такої політики відіграють інституційні механізми, які забезпечують не лише формування та узгодження інформаційної стратегії, але й контроль за її реалізацією, а також поступову адаптацію інформаційної системи України до вимог і стандартів Європейського Союзу. Саме завдяки їхній діяльності можливе ефективне впровадження європейських підходів у сфері медіа, цифрової безпеки та комунікаційної прозорості.

Міністерство культури України виконує ключову роль у формуванні й розвитку національного інформаційного простору, зокрема в умовах євроінтеграції. Основні напрями його діяльності охоплюють підтримку української культурної ідентичності, зміцнення інформаційної безпеки та протидію дезінформації. У межах інтеграції до ЄС міністерство здійснює постійний аналіз медіапростору щодо відповідності європейським стандартам і співпрацює з інституціями Євросоюзу з метою впровадження передових практик у сфері інформаційної політики. Йдеться, зокрема, про адаптацію законодавства, що регулює діяльність медіа, до вимог ЄС, сприяння розвитку незалежних ЗМІ, посилення ролі суспільного мовлення та захист національного інформаційного простору від зовнішнього впливу.

Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення виконує функції незалежного регулятора у сфері електронних медіа. Вона контролює дотримання норм законодавства телерадіоорганізаціями, видає ліцензії, забезпечує розвиток конкурентного та відкритого медіаринку. Особливу увагу Рада приділяє забезпеченню принципів медіаплюралізму, свободи слова та прозорості власності медіа, які є фундаментальними для інформаційної політики ЄС. В умовах російської агресії важливим напрямом її діяльності є моніторинг змісту медіаконтенту з метою запобігання поширенню фейків, деструктивної пропаганди та елементів гібридної війни в українському інформаційному просторі.

Громадські організації та незалежні засоби масової інформації є важливими учасниками впровадження інформаційної політики в контексті євроінтеграції. Вони не лише створюють альтернативне інформаційне середовище, але й активно сприяють підвищенню обізнаності громадян щодо процесів інтеграції. За підтримки міжнародних партнерів та донорських програм ці організації реалізують ініціативи, що орієнтовані на просування європейських цінностей, розвиток критичного мислення, підвищення медіаграмотності та боротьбу з дезінформацією. Окрім того, громадський сектор забезпечує ефективний зворотний зв'язок між владою та суспільством, що сприяє підвищенню прозорості, публічності та підзвітності рішень органів державної влади в інформаційній сфері.

Інституційні механізми реалізації інформаційної політики України щодо європейської інтеграції – це сукупність державних органів, координаційних центрів, регуляторних структур і громадських інституцій, діяльність яких спрямована на формування, впровадження та моніторинг ефективної комунікації євроінтеграційного курсу. У 2025 році ці механізми набувають ще більшої ваги через складну безпекову ситуацію, високий рівень дезінформації та стратегічну необхідність зміцнення зв'язку між владою, громадськістю й міжнародними партнерами.

Основні інституційні механізми:

1. Офіс Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції координує комунікаційну складову інтеграційної політики. Його завдання – пояснення змісту реформ, ведення діалогу з громадськістю, організація публічних заходів, кампаній та інформаційна підтримка процесу імплементації європейських стандартів.

2. Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції забезпечує оперативне інформування населення про перебіг євроінтеграційних процесів, адмініструє офіційні ресурси, готує інформаційні матеріали, аналітику, інфографіку, просвітницькі брошури тощо.

3. Міністерство культури України відповідає за формування стратегії інформаційного розвитку держави, підтримку української ідентичності, боротьбу з дезінформацією та адаптацію медіасфери до європейських стандартів. Співпрацює з європейськими партнерами щодо гармонізації законодавства та запровадження європейських практик у сфері медіа та свободи слова.

4. Міністерство цифрової трансформації України забезпечує цифрову інфраструктуру для реалізації сучасної інформаційної політики. Створює електронні платформи для комунікації, впроваджує інструменти електронної демократії, онлайн-освіти та відкритого врядування. Реалізує кампанії з медіаграмотності та цифрової безпеки.

5. Національна рада з питань телебачення і радіомовлення – це незалежний регулятор медіасфери, який контролює дотримання стандартів мовлення, підтримує свободу слова та моніторить контент з метою протидії пропаганді й дезінформації. Забезпечує прозорість медіаринку відповідно до норм ЄС.

6. Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки при РНБО, діяльність якого спрямована на захист інформаційного простору від гібридних загроз, вироблення контрнарративів до ворожої пропаганди, а також посилення національної стійкості в умовах інформаційної війни.

7. Громадські організації, аналітичні центри та незалежні медіа виконують роль незалежного комунікатора євроінтеграційного процесу. Реалізують проєкти з медіаграмотності, поширення достовірної інформації, моніторингу урядових дій та популяризації європейських цінностей. Завдяки підтримці міжнародних донорів беруть участь у формуванні відкритої, підзвітної інформаційної політики⁵⁷.

---

⁵⁷Костенко, А. М. (2019). Інформаційно-комунікативні стратегії євроінтеграції в Україні. *Науково-теоретичний альманах «Грані»*, 21(11), 70–77. <https://doi.org/10.15421/1718154>

Рис. 2.2 Основні напрямки інформаційної політики

У зв'язку з загостренням війни з боку РФ, СБУ відіграє важливу роль у сфері захисту інформаційного простору, попередження інформаційно-психологічних операцій (ІПсО), виявлення ворожих інфраструктур впливу (ботоферми, фейкові медіа, мережі Telegram-каналів) та кіберзагроз. У 2025 році СБУ координує співпрацю з Європолем і Агентством ЄС з кібербезпеки (ENISA), активно бере участь у впровадженні спільних стандартів інформаційної безпеки, спільних навчань та обміну даними.

Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України забезпечує технічний захист державних інформаційних ресурсів і активно бере участь у реалізації інформаційної політики в сфері кібербезпеки. У 2025 році служба активно співпрацює з NIS-платформою ЄС (мережа кібербезпеки), впроваджує елементи цифрового суверенітету та адаптує українське кіберзаконодавство до вимог директиви NIS2.

Державний комітет телебачення і радіомовлення України (Держкомтелерадіо) - хоча ця структура поступово втрачає частину функцій у зв'язку з реформою медіасфери, вона все ще відповідає за:

- розповсюдження офіційної інформації;
- видавничу політику;
- координацію інформаційних кампаній у регіонах;
- підтримку національного мовлення на прикордонних та деокупованих територіях.

Суспільне мовлення (НСТУ) – незалежний національний мовник, створений відповідно до стандартів ЄС, відіграє особливу роль у забезпеченні неупередженого, об'єктивного інформування населення про реформи, перебіг євроінтеграції, зміни у правовому полі, а також формування національної ідентичності на європейських засадах.

У 2025 році суспільне мовлення активно розширює свою присутність онлайн і в регіонах, запускає спецпроекти на теми:

- «ЄС і ти»;
- «Євростандарти в дії»;
- «Реформи без фільтрів»⁵⁸.

На рівні обласних військових адміністрацій, департаментів інформаційної політики та міжнародного співробітництва реалізуються локальні програми: просвітницькі заходи про євроінтеграцію; локалізація інформаційних кампаній

---

⁵⁸ Прохоренко, М. М., Мануйлова, К. В., Тарасова, І. В., Назаров, В. В., & Денисенко, К. В. (2022). Взаємодія міжнародного права людини та міжнародного гуманітарного права: міжнародні стандарти та національний вимір. *Інформатологія*, 55(1–2), 42–52. <https://doi.org/10.32914/i.55.1-2.4>

уряду; співпраця з місцевими медіа, центрами європейської інформації, молодіжними організаціями. Особливо активна ця робота в прикордонних регіонах – Львівській, Закарпатській, Чернівецькій, Одеській областях.

Україна реалізує євроінтеграційну інформаційну політику у тісній взаємодії з інституціями ЄС.

Рис. 2.3 Євроінтеграційна інформаційна політика⁵⁹

Станом на 2025 рік перед українськими інституціями, що реалізують інформаційну політику у сфері європейської інтеграції, постають важливі завдання.

Одним із головних напрямів є організація масштабної національної інформаційної кампанії, присвяченої перевагам і зобов'язанням, які передбачає повноправне членство України в Європейському Союзі. Ця кампанія має підготувати суспільство до нових етапів євроінтеграції, особливо з огляду на очікуване відкриття перемовин про вступ після 2026 року.

⁵⁹ Сопільник, Л. І., & Микитюк, М. А. (2023). Європейські стандарти в інформаційно-правовому забезпеченні електронного урядування. *Академічні візії*, (16). <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10077596>

Водночас посилюється потреба у стратегічних комунікаціях, спрямованих на підтримку національного морального духу, особливо в умовах затяжної війни та інформаційного виснаження.

Не менш пріоритетним завданням є забезпечення інформаційного суверенітету на тимчасово окупованих територіях, що передбачає запуск сучасних технологій мовлення, зокрема використання супутникових рішень і альтернативного цифрового покриття для донесення правдивої інформації.

Окремо стоїть виклик розбудови інституційної стійкості: державні органи мають посилити власну кадрову, технічну та аналітичну спроможність, щоб ефективно протидіяти гібридним загрозам, дезінформаційним атакам та інформаційним впливам ворожих держав. Це вимагає системного підходу до навчання персоналу, розвитку ІТ-інфраструктури та тісної міжвідомчої взаємодії.

Таблиця 2.4

Приклади реалізації інституційних механізмів інформаційної політики України в контексті євроінтеграції⁶⁰

Кампанія	Ініціатор	Мета	Характеристика
Комунікаційна кампанія «Євроінтеграція – це про тебе»	Офіс віце-прем'єр-міністра з питань євро- та євроатлантичної інтеграції спільно з Представництвом ЄС в Україні	Підвищення обізнаності громадян про практичні зміни, які відбуваються внаслідок виконання Угоди про асоціацію	- ролики на телебаченні про позитивні кейси підприємців, які експортують до ЄС; - банери в громадському транспорті з інформацією про спрощення митних процедур; - TikTok- та Instagram-кампанії для молоді про Erasmus+, Green Deal та інші європейські програми
Проект «Фільтр»	Центр стратегічних комунікацій при РНБО	Протидія дезінформації, пов'язаній з євроінтеграційним процесом	- щоденні огляди фейків та маніпуляцій у ЗМІ; - аналітика ІПСО проти вступу України до ЄС;

⁶⁰ Інформаційні кампанії EU NEIGHBOURS East. (2025, 18 липня). *We are the lungs of democracy: Reviving local independent media in Ukraine*. EU Neighbours East. <https://euneighbourseast.eu/news/stories/we-are-the-lungs-of-democracy-reviving-local-independent-media-in-ukraine/>

			-кампанія #ПеревірПередТимЯкПоширити
Закон «Про медіа» (2023, впровадження – 2024–2025)	Національна рада з питань телебачення і радіомовлення	Гармонізація медіа-законодавства України з Директивою ЄС про аудіовізуальні медіапослуги (AVMSD)	1.Зaproваджено прозорість структури власності ЗМІ; 2.Впроваджено європейські норми щодо реклами, захисту неповнолітніх, заборони мови ворожнечі
Онлайн-платформа «Євроінтеграція : сила можливостей» (2024)	Міністерство цифрової трансформації разом з Урядовим офісом координації євроінтеграції	Надання доступної інформації про можливості, програми та переваги, що відкриваються внаслідок євроінтеграції України	- інтерактивна карта реформ у регіонах; - база можливостей (навчання, стажування, гранти) для українців у рамках програм ЄС; - персоналізований гід по євроінтеграції для молоді
Марафон «Тиждень ЄС в Україні» (щорічно у травні)	Представництво ЄС, Офіс Віце-прем'єр-міністра, місцеві органи влади	Популяризація європейських цінностей, інформування про співпрацю України та ЄС і залучення громадян до подій, пов'язаних з євроінтеграцією	- інформаційні лекції у школах і ВНЗ; - виставки, дискусії та ярмарки в обласних центрах; - онлайн-вікторини та флешмоби в соцмережах (#UAinEU2025)
Підтримка незалежних ЗМІ через донорські програми	Internews, IREX, Deutsche Welle Akademie	Посилення медіаплюралізму та розвиток якісної журналістики для забезпечення достовірного висвітлення тем євроінтеграції	- фінансування регіональних редакцій, що висвітлюють теми євроінтеграції; - проведення тренінгів для журналістів щодо стандартів ЄС; - запуск спеціальних рубрик «ЄС на практиці» у виданнях «Громадське», «Заборона», «Український тиждень»
Регіональні проєкти. «Європа близько» у м. Чернівці (2024–2025)	Департамент комунікацій Чернівецької ОДА спільно з ГО «Центр	Популяризація переваг інтеграції з ЄС серед жителів прикордонних районів.	- воркшопи з медіаграмотності; - вуличні експозиції «10 змін від ЄС у твоєму місті»; - відкриті діалоги з представниками уряду

	Європейських Ініціатив»		
Портал eu-ua.kmu.gov.ua	Урядовий офіс координації євроінтеграції	Забезпечення централізованого доступу до офіційної інформації про відносини Україна–ЄС, хід реформ і виконання Угоди про асоціацію	- офіційне джерело інформації про Угоду про асоціацію; - розділ «Запитай уряд про ЄС»; - база даних: новини, реформи, відео, аналітика

Отже, станом на 2025 рік система інституційних механізмів реалізації інформаційної політики України у сфері європейської інтеграції є багаторівневою, функціонально розгалуженою та адаптованою до умов війни. Її ефективність визначається здатністю забезпечити доступ громадян до правдивої інформації, підвищити рівень довіри до курсу євроінтеграції, а також захистити інформаційний простір від зовнішнього впливу. Інституційні механізми мають вирішальне значення для забезпечення ефективного впровадження інформаційної політики України у сфері європейської інтеграції. Завдяки злагодженій взаємодії державних структур, впровадженню норм і стандартів Європейського Союзу в інформаційній галузі, а також активному залученню громадянського суспільства, Україна послідовно наближається до повноцінної інтеграції в європейський інформаційний простір. Належне функціонування цих інституцій є запорукою того, що процес євроінтеграції відбуватиметься відкрито, ефективно й з належним рівнем поінформованості населення. Координаційна функція Кабінету Міністрів, комунікаційна діяльність Офісу віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, цифрові інструменти Міністерства цифрової трансформації, інформаційна безпека з боку СБУ та Центру стратегічних комунікацій, а також послідовне оновлення медіазаконодавства відповідно до європейських стандартів – усе це є невід'ємними складовими дієвої державної інформаційної політики. У 2025 році ці механізми не лише реагують на зовнішні виклики, зокрема пов'язані з війною

та дезінформацією, але й активно формують внутрішній інформаційний порядок денний, орієнтований на європейські цінності, відкритість і довіру. Завдяки інституційній взаємодії, Україна поступово інтегрується не лише юридично чи економічно, а й інформаційно – до спільного європейського простору.

2.3. Правові механізми реалізації державної інформаційної політики України в контексті європейської інтеграції

Утім, основоположною базою для розробки та реалізації інформаційної політики в контексті євроінтеграції виступають правові механізми. Саме вони формують нормативні рамки, які визначають порядок взаємодії державних органів, ЗМІ та громадян у сфері інформації, забезпечуючи узгодженість національного інформаційного середовища з правовими вимогами ЄС.

У документах Європейського Союзу наголошується, що в найближчі роки інформаційне суспільство стане однією з важливих сил, що визначатиме економічні, соціальні та технологічні трансформації.

Його вплив поширюватиметься на всі сфери життя, включаючи взаємодію між індивідами, соціальними групами та державами на глобальному рівні. Завдяки глобалізації та широкому доступу до цифрових мереж і сервісів, можливості для комунікації та обміну інформацією зростатимуть, включаючи обмін за межами національних кордонів. Особливу роль ці процеси відіграватимуть у Європі, зокрема щодо збереження культурного та мовного різноманіття, а також з погляду економічного розвитку. Враховуючи ці зміни, постає потреба у нових підходах до регулювання медіа-сектору, адже нині межі між суспільною та приватною комунікацією стираються, і все частіше вони здійснюються через одні й ті самі цифрові мережі.

Правові механізми становлять фундаментальну основу для реалізації державної інформаційної політики, забезпечуючи нормативне регулювання комунікаційної діяльності органів влади, функціонування ЗМІ, захист прав громадян на доступ до інформації, а також боротьбу з дезінформацією. У контексті європейської інтеграції ці механізми виконують основну функцію

гармонізації національного законодавства зі стандартами Європейського Союзу, що є умовою ефективного приєднання України до єдиного інформаційного простору ЄС.

До основних правових механізмів належить Конституція України, яка є головним юридичним актом держави й гарантує основоположні права і свободи людини, зокрема право на інформацію. Стаття 34 Основного Закону закріплює право кожного громадянина на свободу думки, висловлення поглядів і переконань, що створює правову основу для свободи слова та незалежності медіа – одних із головних вимог Європейського Союзу до країн-кандидатів на членство. Окрім конституційних норм, функціонування інформаційної сфери регламентується низкою спеціалізованих законів, які детально визначають структуру, правила та принципи функціонування українського інформаційного простору⁶¹.

Закон України «Про інформацію» визначає основні засади державної інформаційної політики, включаючи право на доступ до інформації, її захист, а також відповідальність за порушення інформаційних прав. Цей нормативний акт встановлює правила діяльності засобів масової інформації та зобов'язує органи державної влади надавати громадськості необхідну інформацію⁶².

У сфері доступу до публічної інформації в Україні діє Закон «Про доступ до публічної інформації» (2011 р.), який повністю відповідає стандартам Ради Європи та був оцінений позитивно в рамках щорічних звітів про виконання Угоди про асоціацію. Проте в 2025 році триває робота над його оновленням у частині цифрового доступу до інформації, зокрема створення єдиного порталу з відкритими даними на основі вимог ЄС щодо Open Government⁶³.

---

⁶¹ Верховна Рада України. (2005). *Конституція України. Закон України «Про внесення змін до Конституції України»*. Київ: Велес.

⁶² Закон України «Про інформацію» (1992). *Відомості Верховної Ради України*, 1992(48), ст. 650. (Редакція від 27.07.2023, підстава – Закон № 3005-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

⁶³ Закон України «Про доступ до публічної інформації» (2011). *Відомості Верховної Ради України*, 2011(32), ст. 314. (Редакція від 08.10.2023, підстава – Закон № 2614-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>

Закон України «Про телебачення і радіомовлення» регламентує діяльність телерадіоорганізацій, встановлює процедури ліцензування, визначає вимоги до змісту інформаційного продукту, а також регулює етичні норми мовлення. Окремі положення закону відповідають європейським нормам, зокрема щодо захисту дітей, забезпечення мовного різноманіття та дотримання професійної етики⁶⁴.

Закон України «Про захист суспільної моралі» має на меті захист громадськості від шкідливого медіаконтенту, включаючи пропаганду насильства, порнографії тощо. Хоча його положення викликають певні дискусії, він також був предметом перегляду для узгодження з європейськими вимогами у сфері свободи слова та прав людини⁶⁵.

Окрему роль відіграє законодавство у сфері кібербезпеки та протидії дезінформації. У 2024 році був ухвалений оновлений Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», який адаптує українське законодавство до положень Директиви ЄС NIS2. Цей закон визначає механізми захисту критичної інформаційної інфраструктури, зокрема медіа, державних інформаційних систем та телекомунікаційних ресурсів⁶⁶.

Ці законодавчі акти створюють основу правового регулювання інформаційної сфери та надають інструменти для захисту інформаційного простору в умовах євроінтеграційного процесу.

Варто відзначити роль Національної стратегії інформаційної безпеки, затвердженої Указом Президента у 2024 році, яка базується на принципах європейських підходів до інформаційної стійкості (resilience). Стратегія

---

⁶⁴ Закон України «Про телебачення і радіомовлення» № 3759-XII (1993, 21 грудня). *Відомості Верховної Ради України*, 1994(10), ст. 43. (Редакція Закону № 1089-IX від 16.12.2020; Закон втратив чинність на підставі Закону № 2849-IX від 13.12.2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3759-12>

⁶⁵ Закон України «Про захист суспільної моралі» № 1296-IV (2004). *Відомості Верховної Ради України*, 2004(14), ст. 192. (Закон втратив чинність на підставі Закону № 2849-IX від 13.12.2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1296-15>

⁶⁶ Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» № 2469-VIII. (2017). *Відомості Верховної Ради України*, 45, ст. 403. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>

передбачає забезпечення інформаційного суверенітету; розвиток системи стратегічних комунікацій; протидію російським ІІсО; правове врегулювання функціонування платформ-агрегаторів (наприклад, YouTube, Facebook, Telegram) у національному законодавстві.

Правові механізми також передбачають регуляторну діяльність Національної ради з питань телебачення і радіомовлення, яка, згідно з європейськими нормами, має бути незалежним арбітром у питаннях дотримання стандартів мовлення, балансу думок, захисту мовних прав меншин і сприяння свободі слова.

У 2025 році в рамках підготовки до переговорів про повноправне членство в ЄС Україна готує національну дорожню карту інформаційної інтеграції, що передбачає:

- оновлення норм про доступ до інформації;
- забезпечення повної прозорості державних комунікацій;
- створення умов для саморегулювання в медіагалузі за європейськими моделями;
- дотримання прав журналістів відповідно до Європейської конвенції з прав людини⁶⁷.

Отже, правові механізми реалізації інформаційної політики України в контексті євроінтеграції ґрунтуються на принципах відкритості, дотримання прав людини, інституційної незалежності та відповідності законодавства найкращим практикам ЄС. Їхнє послідовне вдосконалення є важливою умовою для демократичного розвитку держави та успішної інтеграції до європейського інформаційного простору.

Незважаючи на послідовне розширення співпраці між Україною та Європейським Союзом у галузі інформації та комунікацій, повною мірою потенціал цієї взаємодії з боку України все ще не реалізований. Україна не в

---

⁶⁷ Центр Разумкова (2022). Євроінтеграція в умовах війни: стан, проблеми, виклики. *Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи*, 1–2(187–188). https://razumkov.org.ua/uploads/journal/ukr/NSD95_2008_ukr.pdf?utm_source=chatgpt.com

повному обсязі використовує можливості стратегічного партнерства з ЄС у сфері інформаційної політики для стимулювання власного економічного розвитку та модернізації цифрової інфраструктури. Участь держави в європейських інтеграційних ініціативах, пов'язаних із цифровою трансформацією, поширенням електронної економіки, розвитком сучасних комунікаційних технологій та інформатизації, має стати не другорядним, а одним із визначальних напрямів євроінтеграційної стратегії.

У цьому контексті особливу важливість має не лише змістовне, а й системне розширення практичного співробітництва між Україною та ЄС, яке повинно базуватися на конкретних домовленостях, спільних програмах і чітко визначених інституційних механізмах. Важливою складовою цього підходу є узагальнення та впорядкування результатів двостороннього діалогу, зокрема в межах міжнародних конференцій, експертних зустрічей і міжурядових консультацій, що стосуються цифрового розвитку, медіа-політики, інформаційної безпеки та свободи слова.

Початком правової взаємодії в інформаційній сфері між Україною та ЄС стала Угода про партнерство та співробітництво (УПС), підписана 14 червня 1994 року. Цей документ, який набув чинності у 1998 році, визначив базові принципи співпраці, включаючи розвиток засобів масової інформації, підтримку сучасних методів обробки інформації та просування взаємного обміну інформаційними ресурсами. Згідно з УПС, важливим пріоритетом стало поширення знань про Європейське Співтовариство в Україні, а також – про Україну серед країн-членів ЄС, зокрема через взаємний доступ до баз даних та повагу до прав інтелектуальної власності⁶⁸.

Наступними кроками в інституціоналізації партнерства стали низка двосторонніх документів.

---

⁶⁸ Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами. (1994). *Відомості Верховної Ради України*, 46, ст. 415. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012#Text

Так, 8 липня 1999 року у Брюсселі було підписано Протокол намірів між Державним комітетом зв'язку та інформатизації України і Генеральним Директоратом XIII Європейської Комісії, а вже 14 вересня 2000 року в Парижі було укладено Меморандум про взаєморозуміння щодо розвитку інформаційного суспільства. Ці документи поклали початок системному обміну досвідом, координації цифрових стратегій та розширенню доступу до послуг інформаційного суспільства в Україні⁶⁹.

На сучасному етапі (2025 рік) формат співпраці між Україною та ЄС визначається Угодою про асоціацію, зокрема розділом, що стосується цифрового розвитку та побудови інформаційного суспільства.

Однак існуючі труднощі свідчать про недостатню імплементацію європейських директив, таких як Директива 2000/31/ЄС про електронну комерцію. Незважаючи на її значення, питання адаптації національного законодавства України до вимог цієї директиви залишається невирішеним, що гальмує розвиток внутрішнього онлайн-ринку та обмежує юридичну інтеграцію України в цифровий простір ЄС.

Важливу роль у цьому процесі відіграє Шоста Рамкова програма ЄС з науково-дослідної діяльності та технологічного розвитку (2003–2007), дія якої, в модернізованому вигляді, продовжена до 2025 року. Програма стала фундаментом для побудови єдиного європейського науково-інформаційного простору, інтеграції інтелектуального та інноваційного потенціалу держав-учасниць, а також сприяла формуванню спільної політики в інформаційній сфері. Україна, як країна-сусід і асоційований партнер, отримала можливість долучатися до досліджень у сфері інформаційного суспільства, електронного врядування, ІТ-безпеки, соціальної інклюзії та регіонального розвитку через цифровізацію.

З-поміж пріоритетних напрямів співробітництва також виділяються:

---

⁶⁹ Press and Information Team of the Delegation of the EU to Ukraine. (2024). *Within All-Ukrainian Communication Campaign on EU support for civil society and independent media in Ukraine TogetherWeActFest took place in Kyiv*. https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/within-all-ukrainian-communication-campaign-eu-support-civil-society-and-independent-media-ukraine_en

- узгодження нормативно-правової бази з *acquis communautaire* у сфері цифрової політики;
- створення умов для вільного транскордонного обігу інформації;
- розвиток медіа-платформ, орієнтованих на європейські цінності;
- зменшення цифрової нерівності між регіонами України;
- підтримка незалежних ЗМІ, сприяння цифровій грамотності населення та протидія дезінформації.

Розширення та поглиблення співпраці Україна – ЄС у сфері інформаційної політики є не лише стратегічно доцільним, а й необхідним кроком у контексті майбутнього повноправного членства в ЄС. Активна участь України в європейських ініціативах, спрямованих на побудову цифрового, відкритого та безпечного інформаційного суспільства, має стати одним із головних векторів євроінтеграційної політики держави у найближчі роки. Політика євроінтеграції України носить комплексний характер і реалізується шляхом системного реформування всіх зазначених сфер. Це, у свою чергу, сприяє утвердженню принципів правової держави, формуванню активного громадянського суспільства та його інтеграції у загальноєвропейський простір.

Варто підкреслити, що лише цілісне й узгоджене використання всіх зазначених механізмів дозволить Україні досягти головної мети євроінтеграційної політики – стати повноправним членом Європейського Союзу та збудувати сучасну демократичну державу. Кожен компонент цієї системи має критичне значення для її стабільного функціонування. Водночас особливе місце належить саме інформаційному механізму, який забезпечує комунікаційний зв'язок між усіма іншими елементами системи.

Інформаційна складова виконує головну функцію – вона не лише надає громадянам і представникам державної влади необхідну інформацію про євроінтеграційні процеси, а й створює платформу для діалогу між суспільством і владою, залучаючи громадськість до участі у реформуванні різних сфер. Вона також забезпечує відкритість і підзвітність дій органів державного та місцевого управління, сприяє вивченню європейського досвіду і запозиченню найкращих

політичних практик країн ЄС. Крім того, саме через ефективну інформаційну політику Україна може формувати свій позитивний імідж у європейському інформаційному просторі.

Інформаційний механізм євроінтеграційної політики виконує функцію посередника між різними учасниками цього процесу, охоплюючи кілька цільових груп. Насамперед, він орієнтований на органи публічної влади, забезпечуючи їх необхідною аналітичною інформацією щодо суспільної думки, результатів реалізації реформ, виявлених труднощів, а також міжнародного досвіду, який можна адаптувати в українських реаліях.

Другою важливою групою є інститути громадянського суспільства. Інформаційний механізм виконує просвітницьку функцію, інформуючи населення про діяльність органів влади за допомогою офіційних ресурсів, медіа та різноманітних каналів комунікації. Він також сприяє залученню громадськості до процесів формування та реалізації державної політики, зокрема через громадські слухання, дорадчі ради, тематичні обговорення у форматі круглих столів, онлайн-платформи для дискусій тощо.

Третя група – це іноземна громадськість і державні інституції інших країн. У цьому випадку інформаційний механізм відіграє роль інструменту публічної дипломатії, формуючи позитивний імідж України на міжнародній арені та забезпечуючи її присутність в інформаційному просторі зарубіжних країн у контексті євроінтеграції.

Інформаційний механізм реалізації політики європейської інтеграції відповідає за збирання, обробку, зберігання та поширення достовірної, актуальної інформації, пов'язаної з інтеграційними процесами в Україні. Він також забезпечує сталу комунікацію між державними структурами та громадянами, сприяючи усвідомленню цілей і значення євроінтеграції. Цей механізм є невід'ємною складовою загальної інформаційної політики держави.

Надійне інформаційне забезпечення як внутрішньополітичних, так і зовнішньополітичних трансформацій України повинне базуватися, з одного боку, на якісному інформаційно-аналітичному супроводі, що сприяє розробці,

ухваленню та реалізації ефективних рішень у сфері європейської інтеграції, а з іншого – на розвиткові сучасної інформаційної інфраструктури. Остання охоплює не лише телекомунікаційні системи й цифрові технології, а й організаційні інститути, які займаються створенням, поширенням і споживанням інформації. Вчасне надання повної, достовірної та глибоко опрацьованої інформації є визначальним чинником у формуванні позитивного ставлення населення до політики європейської інтеграції. Якщо громадяни не мають доступу до зрозумілої та корисної інформації, вони втрачають довіру до самого процесу реформ.

Серед головних бар'єрів, що стримують розвиток інформаційного механізму євроінтеграційної політики, вбачаємо відсутність ефективної державної стратегії комунікації, яка б дозволила регулярно відслідковувати громадську думку й формувати політику інформування відповідно до запитів суспільства. Крім того, у ЗМІ домінує застарілий, формальний підхід до подання інформації, який часто має репортажний характер і не орієнтований на повсякденні потреби звичайних громадян⁷⁰.

Слід підкреслити, що нормативно-правову базу, яка регламентує функціонування інформаційного механізму у процесі європейської інтеграції, умовно можна розділити на дві основні категорії. До першої належать документи, що визначають загальні засади формування та реалізації інформаційної політики України. Друга група охоплює акти, які безпосередньо стосуються інформування населення та встановлення ефективної комунікації з громадськістю саме у сфері євроінтеграційного поступу держави.

Інтерес українського суспільства до модернізації системи державного управління з урахуванням європейських принципів залишається високим. Це, в свою чергу, обумовлює необхідність удосконалення, а в деяких випадках – створення нових ефективних механізмів державного управління. Орієнтація України на євроінтеграцію ставить перед державою завдання реформування

---

⁷⁰ Трихліб, К. О. (2015). *Гармонізація законодавства України і законодавства ЄС: наближення загальноправової термінології*. Харків.

виконавчої влади, яка відповідає за реалізацію важливих функцій держави, включаючи інтеграційні процеси з Європейським Союзом⁷¹.

Процеси державного становлення в Україні з кінця XX століття й до сьогодні відбуваються на тлі масштабних політичних та економічних змін як усередині країни, так і в міжнародному контексті. Однією з головних трансформацій стало зміщення фокусу міжнародної системи від конфронтації до формування нової архітектури європейської безпеки.

Політична та економічна самореалізація України значною мірою залежить від її успішної інтеграції до європейських і євроатлантичних структур. Актуальність цього дослідження зумовлена необхідністю систематизації практичного досвіду та наукового осмислення ролі України в європейських інтеграційних процесах, особливо враховуючи те, що окремі аспекти цієї теми, зокрема історичні передумови, залишаються недостатньо дослідженими в українській науці.

Україна, подібно до інших посткомуністичних країн Центральної та Східної Європи, після здобуття незалежності обрала курс на демократичний розвиток, визначивши стратегічною метою інтеграцію до Європейського Союзу. Уже в 1990-х роках сформувалася чітка зовнішньополітична орієнтація держави на європейську інтеграцію. Європейський вектор відкрив перед Україною нові можливості для співпраці з провідними країнами Європи, сприяв економічному зростанню, соціальному та інтелектуальному розвитку, а також посиленню міжнародного авторитету держави.

Для України інтеграція до ЄС означає не тільки економічну модернізацію, залучення іноземних інвестицій та сучасних технологій, а й підвищення конкурентоспроможності національної продукції та доступ до спільного внутрішнього ринку Європейського Союзу. У свою чергу, складова євроінтеграції наповнює інформаційну політику змістом: визначає її предмет,

---

⁷¹ Карамишев, Д. В., Мирна, Н. В., & Величко, Л. Ю. (2021). *Євроінтеграційний вектор розвитку та реалізація національних інтересів України*. Харків. https://ipa.karazin.ua/wp-content/themes/education/filesforpages/science/Karamyshev_2021.pdf

регуляторні рамки, орієнтири, а також нормативно-правові та ціннісні засади, яким має відповідати інформаційна діяльність у цій сфері.

Утім, фундаментальну основу інформаційної політики становлять правові механізми, які визначають норми, принципи та процедури, що регламентують діяльність державних структур, медіа й громадськості в інформаційній сфері. Вони забезпечують відповідність національного правового поля стандартам Європейського Союзу.

Євроінтеграційний вектор державної інформаційної політики України чітко відображається у ключових стратегічних, правових і нормативних документах, серед яких Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Доктрина інформаційної безпеки України, Європейська хартія про свободу медіа, а також закони України «Про інформацію» та «Про медіа». Їхній аналіз дозволяє виявити, наскільки інформаційна політика України відповідає європейським принципам свободи слова, незалежності медіа, прозорості інформаційного середовища та протидії дезінформації.

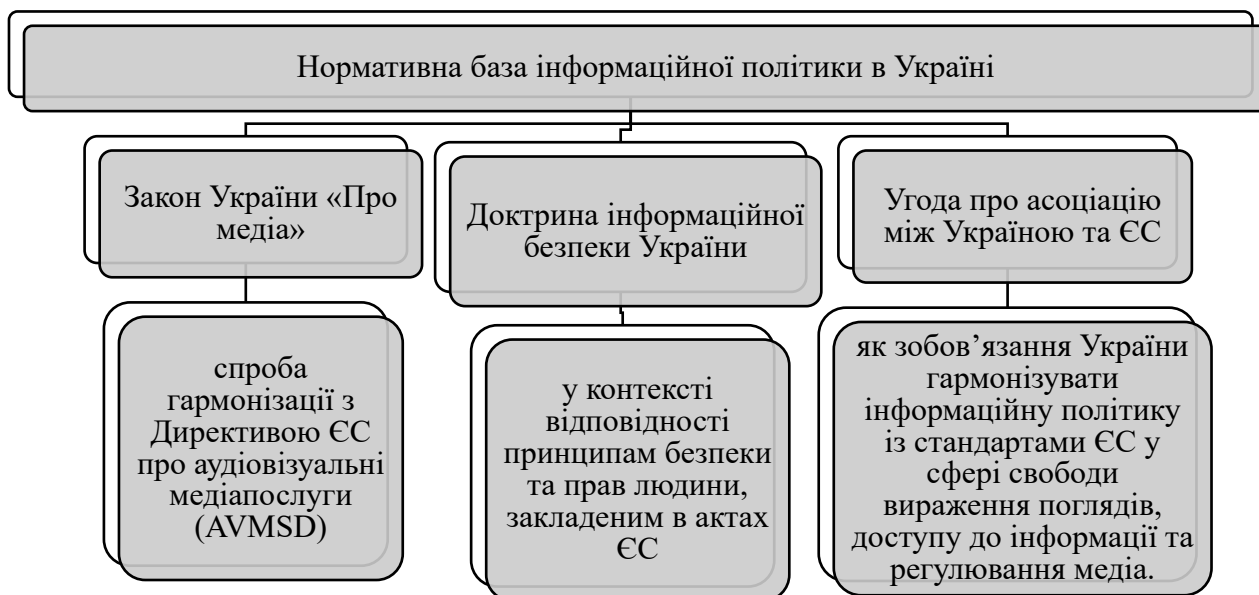

Рис. 2.4 Нормативна база інформаційної політики в Україні

Угода про асоціацію визначає адаптацію українського законодавства до правових норм Європейського Союзу, в тому числі у сфері свободи вираження поглядів, регулювання діяльності медіа, захисту персональних даних та

кібербезпеки. Україна взяла на себе зобов'язання забезпечити незалежність і плюралізм засобів масової інформації, прозорість власності медіа та протидію політичному впливу. Особливе місце в Угоді посідає боротьба з дезінформацією та розвиток стратегічних комунікацій, що є важливою частиною сучасної інформаційної безпеки⁷².

Доктрина інформаційної безпеки України окреслює державну стратегію протидії зовнішнім інформаційним впливам, захисту національного інформаційного простору та формування позитивного міжнародного іміджу України. У документі прямо вказано на важливість євроінтеграції як пріоритету інформаційної політики. Одним із основних завдань визначено розвиток системи стратегічних комунікацій, підвищення рівня медіаграмотності громадян, а також запровадження європейських стандартів у сфері кібербезпеки. Доктрина також передбачає розвиток державно-громадського партнерства у сфері інформації, що відповідає демократичним засадам Європейського Союзу⁷³.

Європейська хартія про свободу медіа виконує роль етичного та правового орієнтира для країн, що прагнуть інтегруватися в європейський простір. Хартія закріплює основні принципи функціонування незалежних медіа, гарантує редакційну свободу, заборону цензури, захист журналістів та прозорість власності. Україна, хоча й не є офіційним учасником цього документа, активно впроваджує його положення через реформу медіасфери, зокрема у новому законодавстві⁷⁴.

Закон України «Про інформацію» у своїй оновленій редакції значною мірою гармонізовано з європейським правом, зокрема щодо забезпечення доступу до публічної інформації, захисту права на свободу вираження думок та

---

⁷² Закон України «Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» № 3/2023 (2023). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

⁷³ Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України»» № 47/2017. (2017). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017#Text>

⁷⁴ Європейський акт про свободу ЗМІ (EMFA). (2024, 27 березня). *Європейська Комісія*. https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/європейський-акт-про-свободу-змі-рада-сс-ухвалила-нові-правила-захисту-журналістів-і-змі_uk

запобігання втручанню в діяльність журналістів. Закон також визначає принципи прозорості, об'єктивності та плюралізму, що є основою демократичного інформаційного простору. Однак проблеми практичного впровадження все ще актуальні, особливо на рівні місцевого самоврядування та у контексті забезпечення ефективного судового захисту прав на інформацію⁷⁵.

Найбільш знаковим кроком у напрямку євроінтеграції стала поява Закону України «Про медіа» 2023 року, який імплементує положення Директиви ЄС про аудіовізуальні медіа-послуги. Цей закон створює єдину систему регулювання медіа на основі європейських стандартів, передбачає прозорі механізми реєстрації та ліцензування, гарантує редакційну незалежність, передбачає відповідальність за поширення мови ворожнечі та дезінформації. Закон також надає нові повноваження Національній раді з питань медіа, посилює вимоги до прозорості структури власності медіа та підвищує вимоги до змісту аудіовізуального контенту з урахуванням захисту прав споживачів⁷⁶.

Отже, аналіз правових механізмів реалізації державної інформаційної політики України в контексті європейської інтеграції показує, що нормативно-правова база поступово наближається до стандартів ЄС, зокрема у таких сферах, як свобода слова, прозорість медіавласності, захист персональних даних та протидія дезінформації. Позитивною стороною є поєднання національного законодавства з міжнародними нормами, а також адаптація українського правового поля до європейських директив і рекомендацій. Це створює можливості для більшої відкритості інформаційного простору, посилення ролі громадянського суспільства та підвищення ефективності саморегуляційних механізмів.

Водночас було виявлено низку обмежень. Правозастосовна практика в Україні часто відстає від формальних нормативних змін, що знижує

⁷⁵ Закон України «Про інформацію» (1992). *Відомості Верховної Ради України*, 1992(48), ст. 650. (Редакція від 27.07.2023, підстава – Закон № 3005-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

⁷⁶ Закон України «Про медіа» № 4059-IX (2024). *Відомості Верховної Ради України*, 2023(47–50), ст. 120. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>

ефективність інтеграції європейських підходів. Серед негативних сторін варто відзначити фрагментарність законодавства, дублювання повноважень державних органів, недостатній рівень інституційної спроможності для забезпечення реальної незалежності медіа та прозорого регулювання інформаційної сфери, а також потреби в подоланні політичного тиску на ЗМІ, захисті журналістів, розвитку критичного мислення населення та стійкості до інформаційних загроз. Євроінтеграція в інформаційній сфері вимагає не лише ухвалення відповідних законів, але й їх повноцінного впровадження, що стане можливим за умови тісної співпраці України з інституціями Європейського Союзу.

2.4. Впровадження європейських стандартів у сфері інформації, гармонізація національних норм з європейськими стандартами

Поняття «гармонізація» у сучасній науковій літературі трактується як багатогранний процес, що охоплює кілька аспектів. По-перше, це процес узгодження позицій між державами або міжнародними організаціями щодо цілей, напрямів і пріоритетів правового розвитку, спрямований на створення спільного правового простору шляхом зближення національного законодавства. По-друге, гармонізація розглядається як інструмент правової трансформації, що базується на розробці спільних правил поведінки, які не обов'язково призводять до повної уніфікації правових систем, але забезпечують їхню взаємну сумісність. І, по-третє, це процес адаптації глобальних тенденцій у сфері правового регулювання до національного соціокультурного контексту, що передбачає коригування національних норм з урахуванням потреб і особливостей внутрішнього розвитку держави⁷⁷.

З метою ефективного впровадження реформ та імплементації європейських стандартів формується багатокомпонентна система реалізації євроінтеграційної політики, її складовими є: політичний елемент (визначення

---

⁷⁷ Костенко, А. М. (2019). Інформаційно-комунікативні стратегії євроінтеграції в Україні. *Науково-теоретичний альманах «Грані»*, 21(11), 70–77. <https://doi.org/10.15421/1718154>

стратегічних напрямів), правовий (створення відповідної нормативно-правової бази), інституційно-організаційний (функціонування інституцій та організацій), економічний (належне фінансове забезпечення) та інформаційний (аналітична та комунікаційна підтримка процесу євроінтеграції).

Гармонізація законодавства являє собою процес приведення та узгодження нормативно-правових актів і положень різних держав або регіональних об'єднань з метою формування єдиних правил і стандартів. Такий підхід набуває особливої актуальності у контексті розширення міжнародного співробітництва та інтеграційних процесів, оскільки дозволяє забезпечити сумісність правових систем та сприяє уніфікації підходів у регулюванні важливих сфер.

Одним із яскравих прикладів є процес гармонізації законодавства в межах Європейського Союзу, що передбачає створення спільного правового простору між державами-членами. Цей процес включає розробку єдиних стандартів, взаємне визнання правових норм, узгодження нормативних положень та створення механізмів спільного контролю.

Водночас гармонізація законодавства стикається з певними труднощами, зумовленими відмінностями у національних правових традиціях, соціально-культурних особливостях і рівнях економічного розвитку країн. До того ж питання збереження державного суверенітету може впливати на ступінь готовності країн до впровадження гармонізованих норм⁷⁸.

Попри наявні виклики, гармонізація відіграє важливу роль у зміцненні міжнародного партнерства, стимулює інтеграцію та сприяє економічному й політичному розвитку, забезпечуючи передумови для ефективного функціонування об'єднаних правових систем.

В Україні впровадження європейських стандартів у сфері інформації є комплексним процесом, що спрямований на модернізацію технологічної,

---

⁷⁸ Галіпчак, В. Д. (2023). Інституційні чинники інформаційної політики євроінтеграції України: безпековий вимір. Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку. *Політикус*, (5), 97–102.

інституційної та законодавчої бази з урахуванням передових практик Європейського Союзу. Цей процес включає кілька ключових напрямів.

Україна адаптує свої нормативно-правові акти до європейських директив та регламентів, що регулюють свободу слова, захист персональних даних (GDPR), протидію дезінформації, захист прав журналістів і доступ до публічної інформації.

Особливу увагу слід приділяти відповідності законодавства принципам плюралізму медіа, прозорості медіавласності, а також регулюванню реклами й контенту відповідно до європейських стандартів.

Впровадження стандартів передбачає розвиток програм, спрямованих на підвищення рівня критичного сприйняття інформації серед громадян, що допомагає боротися з фейковими новинами і маніпуляціями. Ця складова сприяє створенню свідомого інформаційного середовища, яке підтримує демократичні цінності.

Адаптація українського законодавства та формування ефективної системи державного управління у сфері інформаційної політики – це необхідна умова інтеграції України до інформаційного простору ЄС, яка реалізується через взаємодію інституційних механізмів і впровадження стандартів відкритості, свободи та відповідальності в інформаційній сфері.

Важливою складовою правової політики України є гармонізація національного законодавства з нормами Європейського Союзу, зокрема із положеннями *acquis communautaire* – правової системи ЄС. У цьому контексті ухвалено низку нормативних актів, спрямованих на зміцнення прав журналістів, протидію дезінформації, прозорість державного управління та розвиток суспільного мовлення. Також активно розвивається законодавча база в галузі цифрових медіа та захисту персональних даних – напрямки, що мають ключове значення для повноцінного входження України до європейського інформаційного простору⁷⁹.

---

⁷⁹ Костенко, А. М. (2019). Інформаційно-комунікативні стратегії євроінтеграції в Україні. *Науково-теоретичний альманах «Грані»*, 21(11), 70–77. <https://doi.org/10.15421/1718154>

Європейські стандарти передбачають створення умов для розвитку незалежних ЗМІ, які можуть вільно виконувати функцію контролю влади, а також підтримку громадського мовлення, що не підпадає під політичний тиск і фінансову залежність.

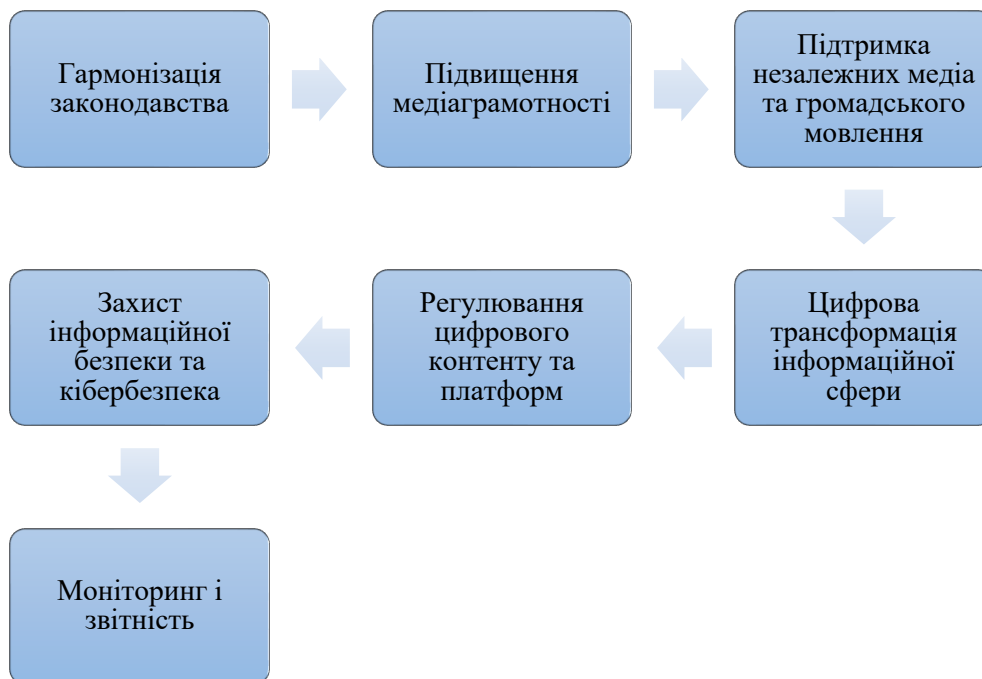

Рис. 2.5 Головні напрями впровадження європейських стандартів у сфері інформації в Україні⁸⁰

Впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій – електронне урядування, відкриті дані, електронні сервіси – є обов’язковим для інтеграції у європейський інформаційний простір. Це забезпечує прозорість державних процесів, полегшує доступ громадян до інформації та підвищує ефективність роботи органів влади.

Україна впроваджує норми, які регулюють діяльність інтернет-платформ, соціальних мереж і пошукових систем згідно з європейським підходом, зокрема в частині боротьби з дезінформацією, захисту прав користувачів і забезпечення рівних умов для всіх учасників медіаринку.

⁸⁰ Галіпчак, В. Д. (2023). Інституційні чинники інформаційної політики євроінтеграції України: безпековий вимір. Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку. *Політикус*, (5), 97–102.

Важливим елементом є створення механізмів захисту інформаційного простору від внутрішніх і зовнішніх загроз, що набуває особливої актуальності в умовах війни та кібератак. Це передбачає законодавче закріплення норм кібербезпеки, розвиток спеціалізованих інституцій та посилення міжнародної співпраці.

Впровадження європейських стандартів супроводжується створенням систем моніторингу за якістю інформації, забезпеченням дотримання журналістських стандартів і законності медіа діяльності, а також регулярним звітуванням перед міжнародними партнерами та громадськістю.

Цей набір заходів спрямований на формування відкритого, прозорого та демократичного інформаційного простору, який відповідає європейським принципам і сприяє ефективній інтеграції України до ЄС. Він має не лише технічний і правовий характер, а й глибоко соціокультурний – посилює роль інформації у формуванні суспільної довіри, громадянської активності і стійкості перед інформаційними викликами сучасності.

Гармонізація національних норм з європейськими стандартами у сфері інформаційної політики України – це стратегічний процес, спрямований на приведення законодавчих, інституційних та практичних аспектів функціонування інформаційного простору країни у відповідність до норм Європейського Союзу.

В умовах євроінтеграції така гармонізація є обов'язковою умовою для поглиблення політичного, економічного та соціального співробітництва між Україною та ЄС.

Гармонізація передбачає поступове впровадження *acquis communautaire* – правового доробку ЄС – у національне законодавство. Основними напрямками є:

- законодавство про доступ до інформації – гармонізовано з Директивою ЄС 2003/98/ЕС «Про повторне використання інформації державного сектору». Україна ухвалила Закон «Про доступ до публічної інформації» (2011 р.),

однак досі необхідні зміни для вдосконалення механізмів повторного використання даних, забезпечення відкритих форматів тощо.

- захист персональних даних: у контексті адаптації до GDPR (Загального регламенту про захист даних ЄС 2016/679) Україна вносить зміни до Закону «Про захист персональних даних» (2010), посилюючи вимоги до обробки, зберігання та передачі персональної інформації, впроваджуючи поняття «права на забуття», обов’язкову згоду, права на інформацію, тощо.
- законодавство про аудіовізуальні медіа послуги: гармонізація із Директивою ЄС 2010/13/EU (і її оновленням 2018 року) «Про аудіовізуальні медіа послуги». Прийнятий у 2023 році Закон України «Про медіа» став важливим кроком у цьому напрямі. Він унормовує діяльність онлайн-платформ, впроваджує прозорість медіавласності, захист дітей від шкідливого контенту, ідентифікацію реклами та боротьбу з мовою ворожнечі⁸¹.

Ефективна імплементація норм ЄС неможлива без дієвої інституційної підтримки. Національна рада з питань телебачення і радіомовлення, а також Державна служба з питань захисту персональних даних виконують функції регулювання та нагляду відповідно до європейських стандартів. Міністерство цифрової трансформації України відповідає за цифрову адаптацію суспільства, розвиток відкритих даних, електронного врядування та онлайн-доступу до інформації. Офіс віце-прем’єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції координує адаптаційні процеси та слідкує за їх відповідністю європейським зобов’язанням, закріпленим в Угоді про асоціацію.

Україна узгоджує свої механізми інформаційної безпеки з європейськими ініціативами, такими як EU Code of Practice on Disinformation – Україна бере участь у створенні подібних кодексів та стандартів для онлайн-платформ; Національна стратегія з інформаційної безпеки частково гармонізована з підходами ЄС, включаючи пріоритети стратегічних комунікацій, протидії

---

⁸¹ Козьмініх, А. В. (2020). Інформаційні механізми євроінтеграційної політики України. *Південноукраїнський центр гендерних проблем*, (65), 41–48.

ворожій пропаганді, кіберзагрозам; розробка систем цифрової стійкості у межах національного плану реагування на гібридні загрози, аналогічно до ініціатив ЄС щодо кіберстійкості.

Розділи IV «Торгівля і питання, пов’язані з торгівлею» та V «Економічне і галузеве співробітництво» Угоди передбачають впровадження директив щодо електронної комерції (Директива 2000/31/ЄС) та забезпечення доступу до послуг інформаційного суспільства, а також створення сприятливого середовища для інноваційної економіки.

Гармонізація законодавства сприяє розвитку якісного журналістського контенту, саморегулюванню ЗМІ та формуванню стандартів професійної етики відповідно до європейських принципів. Також посилюється прозорість у сферах реклами, спонсорства та політичної агітації в медіа.

В останні роки, зокрема в період 2023–2025 рр., Україна здійснила значну адаптацію національного інформаційного законодавства до *acquis communautaire* – правової бази Європейського Союзу. Одним із важливих кроків стало ухвалення Закону України «Про медіа», який набрав чинності в січні 2024 року. Цей закон імплементував положення Директиви ЄС про аудіовізуальні медіапослуги (AVMSD), передбачаючи, зокрема:

- прозорість структури власності медіа;
- чіткі правила захисту прав дітей у медіапросторі;
- обмеження поширення мови ворожнечі;
- механізми саморегуляції та співрегуляції у сфері медіа.

Підсумовуючи, впровадження європейських стандартів у сфері інформації та гармонізація національного законодавства з нормами ЄС є комплексним і стратегічно важливим процесом, що забезпечує модернізацію українського інформаційного простору відповідно до принципів демократії, прозорості та правової визначеності. Гармонізація охоплює адаптацію нормативно-правової бази до *acquis communautaire*, розвиток інституцій, здатних ефективно реалізовувати європейські підходи до регулювання медіа, захисту персональних даних та інформаційної безпеки, впровадження цифрових технологій,

забезпечення медіаплюралізму й зміцнення незалежних ЗМІ. Цей процес не зводиться лише до формального узгодження законів, а передбачає глибокі інституційні, технологічні та ціннісні зміни, що сприяють підвищенню стійкості держави до інформаційних загроз, посиленню довіри до державних інституцій та інтеграції України в єдиний європейський інформаційний простір. Успішне впровадження цих стандартів забезпечує Україні місце в єдиному європейському інформаційному просторі, підвищує рівень довіри до державних інституцій, гарантує свободу слова, захист даних та інформаційну безпеку в умовах війни.

Отже, розкрито правові та інституційні основи державної інформаційної політики України в контексті європейської інтеграції. Встановлено, що розвиток інформаційної політики проходив кілька етапів: від домінування адміністративно-інструментального підходу до поступового формування демократичної моделі з урахуванням стандартів ЄС. Доведено, що ключову роль у реалізації інформаційної політики відіграють інституційні механізми, серед яких Верховна Рада України, Кабінет Міністрів, відповідні міністерства, Національна рада з питань телебачення і радіомовлення, а також громадські інститути, які забезпечують прозорість і контроль за діяльністю держави.

Правові механізми поступово наближаються до європейських, що проявляється у гармонізації законодавства щодо свободи слова, доступу до інформації, захисту персональних даних, протидії дезінформації та розвитку медіаосвіти. Позитивним аспектом є імплементація директив ЄС і рекомендацій Ради Європи, що сприяє підвищенню рівня демократичності та відкритості інформаційного простору України. Водночас залишаються проблеми, пов'язані з недостатньою ефективністю правозастосування, дублюванням функцій державних органів, слабкою інституційною спроможністю та впливом політичних та бізнесових інтересів на медіасферу.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО НАБУТТЯ ЧЛЕНСТВА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

3.1. Виклики та недоліки інформаційної політики України щодо євроінтеграції в умовах російсько-української війни

У контексті російсько-української війни інформаційна політика України щодо євроінтеграції стикається з низкою серйозних викликів і має певні недоліки, які ускладнюють процес адаптації до європейських стандартів.

Одним із основних викликів 2025 року залишається кібербезпека. Попри активну співпрацю з європейськими партнерами, спостерігається зростання кількості кіберінцидентів, особливо в прикордонних регіонах, де мають місце спроби інформаційного впливу на населення. Також фіксується ефект «інформаційної втоми» серед громадян, що потребує впровадження нових форматів подачі матеріалів – інтерактивних, візуалізованих, гейміфікованих. Одним із найскладніших завдань залишається забезпечення стабільного доступу до достовірної інформації для мешканців тимчасово окупованих територій, де український медіаконтент системно витісняється пропагандистськими матеріалами країни-агресора.

Сучасний стан інформаційної інфраструктури у сфері євроінтеграції в Україні є далеким від ефективного. Зокрема, він виокремлює кілька головних проблем: відсутність розгалуженої мережі аналітичних та інформаційних підрозділів у структурах державної влади, брак фахівців, які займаються аналітичною діяльністю на постійній основі, а також недостатній професійний рівень спеціалістів, залучених до інформаційно-аналітичної роботи.

У цілому розвиток державної інформаційної політики в контексті євроінтеграції відбувається шляхом відходу від декларативних підходів і переходу до технологічної модернізації. Цей процес прискорюється в умовах війни та посиленої потреби в прозорості, безпеці й довірі з боку суспільства. Станом на 2025 рік політика в інформаційній сфері України трансформується в

інтегровану платформу, що базується на принципах демократичності, відкритості, кіберстійкості та орієнтації на цінності європейської спільноти⁸².

Рис. 3.1 Виклики інформаційної політики України щодо євроінтеграції в умовах російсько-української війни⁸³

Інформаційна агресія – це одна з головних складових гібридної війни, яку Росія веде проти України. У цьому контексті дезінформаційні кампанії Росії мають чітко спланований характер і спрямовані на стратегічне ослаблення позицій України як всередині країни, так і на міжнародному рівні.

Основні цілі російської інформаційної агресії:

1. Дискредитація євроінтеграційного курсу України. Російські медіа і прокремлівські ресурси поширюють наративи про нібито «невигідність» вступу до ЄС, стверджуючи, що Україна перетворюється на «колонію Заходу», втрачає суверенітет, що західна допомога неефективна або супроводжується корупцією.

⁸² Подорожній, Ю., Болдіжар, С., & Софілканич, О. (2018). Формування стратегії євроінтеграційного розвитку України. *Балтійський журнал економічних досліджень*, 4(1), 283–292. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-1-283-292>

⁸³ Горбань, Ю. О. (2015). Інформаційна війна проти України та засоби її ведення. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*, (1), 136–141.

2. Розкол українського суспільства. Через соціальні мережі, месенджери, YouTube-канали та анонімні Telegram-канали поширюються провокаційні повідомлення, фейки та емоційні меседжі, які підсилюють поляризацію суспільства (наприклад, «євроінтеграція – це для столиці, а не для регіонів» або «Україну тягнуть у чужу війну»).

3. Зниження довіри до західних інституцій і партнерів. Росія маніпулює подіями в ЄС (внутрішні конфлікти, вибори, міграційні кризи) для створення уявлення про «нестабільність Заходу» та «невизначеність його майбутнього». Також поширюються фейки про те, що підтримка України з боку ЄС – тимчасова і нещира.

Формами та інструментами впливу вбачаємо анонімні телеграм-канали та псевдоаналітичні блоги. Вони часто маскуються під проукраїнські, але системно публікують повідомлення, які створюють сумніви щодо доцільності інтеграції з ЄС або дискредитують конкретних політиків, реформаторів і посадовців.

Росія створює фальшиві копії українських та європейських новинних сайтів, які виглядають як оригінали, але містять спотворену інформацію. Системна робота через соцмережі (Facebook, TikTok, YouTube) визначає, що у рамках так званих «ботоферм» поширюються маніпулятивні повідомлення, фейкові інтерв'ю, псевдодокументальні фільми, що зображують євроінтеграцію як причину війни чи занепаду економіки⁸⁴.

Російські агенти впливу намагаються проникати в політичні, релігійні та ідеологічні рухи в Україні, підбурюючи до протестів проти «західного курсу» або поширюючи антиєвропейські наративи.

Ось деякі з кремлівських наративів, які просуваються в медіа (станом на 2024–2025 роки):

- «ЄС намагається втягнути Україну в свої економічні проблеми».
- «Європа втомилася від України і незабаром відмовиться від підтримки».

---

⁸⁴Кочубей, Л. О. (2015). Інформаційна безпека держави: інструменти захисту українського інформаційного поля (на прикладі особливостей інформаційно-комунікаційних технологій у сучасному Донбасі). *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса*, (3), 220–237.

- «Українські реформи – це лише імітація, створена для отримання траншів».
- «Євроінтеграція принесла тільки зuboжіння і відтік молоді».
- «НАТО і ЄС використовують Україну як буфер проти Росії».

Наслідки інформаційної агресії Росії проти України, зокрема в контексті євроінтеграції, мають складний, глибокий та довготривалий характер. Дезінформаційна війна ведеться не лише через традиційні російські медіа, але й через десятки підконтрольних чи імітаційних джерел, які видають себе за «незалежні» або навіть «проукраїнські». Основною метою цієї кампанії є підірвати довіру до євроінтеграційного курсу України та посіяти розчарування, апатію й страх серед громадян.

Одним із найбільш помітних наслідків є формування втоми суспільства від реформ і західного вектора розвитку. Це відбувається не лише через об'єктивні труднощі – економічні виклики, воєнні витрати, уповільнення змін – але й через систематичне нав'язування думки, що всі реформи в Україні проводяться «для галочки», під тиском Заходу, і не несуть реальної вигоди. Наприклад, у соціальних мережах регулярно поширювались фейки про те, що євроінтеграція «знищить українського фермера», а вимоги ЄС до ветеринарної сертифікації нібито призведуть до того, що «дядько з села не зможе продати молоко на ринку». Такі повідомлення були розтиражовані мережею анонімних Telegram-каналів, у тому числі «Спутник і Погром», «Резидент», «Легітимний», які входять до пулу інформаційного впливу РФ⁸⁵.

На тлі повільних темпів реформ і регулярних корупційних скандалів такі вкиди стають ще більш ефективними – формується атмосфера цинізму і недовіри. Суспільство починає сумніватися в щирості намірів влади, а також у доцільності руху до ЄС. Це особливо помітно, коли РФ накладає дезінформацію на реальні внутрішні конфлікти, такі як кампанії проти судової реформи або

---

⁸⁵ Іванова, Є. І. (2022). *Воєнно-інформаційна безпека України за умов ескалації конфлікту на Сході України*.

критика енергетичних змін, що пов'язані з гармонізацією українського законодавства до європейських стандартів.

Політична апатія є ще одним наслідком, який проявляється в тому, що частина громадян починає уникати участі у виборах, не підтримує жодну політичну силу і не вірить у здатність України самостійно реалізувати європейський курс. Це чудово відповідає кремлівському наративу про «зовнішнє управління», яке нібито перетворило Україну на маріонетку Заходу.

У 2023 році, наприклад, російські канали поширювали фейкове «розслідування» про нібито вплив Сороса на кадрові призначення в Кабміні, яке отримало десятки тисяч переглядів і викликало емоційні обговорення у Facebook.

Серйозний удар дезінформація завдає по прифронтових та східних регіонах України, де війна супроводжується не лише фізичною небезпекою, а й постійним інформаційним тиском. Зокрема, у Харківській, Запорізькій та частково Дніпропетровській областях систематично фіксувались випадки трансляції сигналу російських телеканалів навіть після деокупації. У 2023 році в Куп'янському районі Харківщини українські спецслужби заблокували діяльність групи осіб, які поширювали антиукраїнські матеріали через флешки та Bluetooth-пристрої. У цих регіонах активно нав'язується думка, що «Захід лише використовує Україну» або що «краще жити з Росією, ніж під диктатом Брюсселя».

Ці процеси ускладнюють публічну комунікацію уряду та євроінтеграційних структур. Громадяни починають сприймати навіть успішні ініціативи євроінтеграції – такі як відкриття цифрового кордону з ЄС, доступ до внутрішнього ринку чи стандарти екологічної політики – як чужі, надумані або далекі від повсякденного життя. В результаті виникає ефект інформаційного

шуму, де український європейський курс виглядає розмитим, незрозумілим і сумнівним⁸⁶.

Отже, інформаційна агресія Росії не лише руйнує український інформаційний простір, а й має довготривалі соціально-психологічні наслідки, що ускладнюють процес інтеграції в Європейський Союз, знижують легітимність реформ та підривають довіру до державних інституцій.

Введення воєнного стану в Україні після початку повномасштабного вторгнення Росії в лютому 2022 року стало необхідним кроком для забезпечення обороноздатності, координації дій Збройних сил та протидії внутрішнім загрозам. Однак у рамках цього режиму були значно змінені правила функціонування інформаційного простору. Визначальним пріоритетом стала безпека: інформація, яка могла б зашкодити обороні держави, підлягала обмеженню або затримці в оприлюдненні. Це цілком логічно з точки зору захисту національних інтересів. Однак водночас це створило низку об'єктивних перешкод для відкритої, послідовної й повноцінної комунікації про хід євроінтеграційних процесів.

Передусім, у межах воєнного стану були централізовані медіа-потoki. З березня 2022 року в Україні почав діяти єдиний телемарафон «Єдині новини», який об'єднав основні телевізійні канали з метою оперативного та скоординованого інформування населення про хід бойових дій, рішення влади, гуманітарні питання тощо. Попри беззаперечну ефективність цього формату у критичні моменти, він фактично витіснив з ефіру теми, не пов'язані з війною, зокрема – комунікацію реформ, євроінтеграційних ініціатив, питань гармонізації законодавства з ЄС, діяльності профільних міністерств (МЗС, Мінреінтеграції, Мінцифри) в напрямі європейського курсу.

Регіональні медіа, які до війни виконували важливу функцію локалізації євроінтеграційного дискурсу, теж опинилися в складному становищі: частина

---

⁸⁶ Ніщименко, О. А. (2016). Інформаційна безпека України на сучасному етапі розвитку держави і суспільства. *Наше право*, (1), 17–23.

редакцій припинила діяльність через окупацію, інші були змушені скорочувати обсяги контенту, переорієнтуватися на гуманітарну проблематику або працювати з обмеженим доступом до джерел інформації. У таких умовах новини про інтеграцію до ЄС, зміни у митному законодавстві, технічне регулювання, екологічну політику, навіть запуск нових програм в рамках Угоди про асоціацію не доходили до широкої аудиторії або подавались як другорядні.

Також відчутними стали обмеження на публічне розголошення певної інформації, які, хоча й мали цілком виправдану мету – не надавати ворогу стратегічно важливих даних, – все ж зачіпали суміжні сфери. Це призводило до зниження рівня інформованості суспільства, а отже, й до втрати відчуття прогресу в євроінтеграційному процесі. Наприклад, у багатьох випадках не повідомлялись терміни й деталі реалізації європейських програм підтримки реформ у сфері енергетики, цифровізації чи освітніх ініціатив. Це призводило до зниження рівня інформованості суспільства, а отже – й до втрати відчуття прогресу в євроінтеграційному процесі.

Окремо варто зазначити, що навіть у Кабміні інколи відкладалося або обмежувалося інформування про ухвалення важливих підзаконних актів у рамках зобов'язань перед ЄС. Наприклад, у 2023 році Україна виконала низку пунктів Плану дій щодо набуття членства, зокрема у сферах антикорупційної політики та судової реформи, але інформація про це здебільшого з'являлася у звітах делегацій, а не в медіа, доступних для широкої аудиторії українців⁸⁷.

До того ж воєнний стан супроводжується підвищеним рівнем недовіри до інформації. Через велику кількість фейків, дезінформаційних атак, маніпуляцій і вкидів багато громадян почали критично ставитися до офіційних повідомлень або ж уникати політичних новин взагалі, що посилює дистанцію між владою та населенням в контексті пояснення євроінтеграційних кроків.

Нарешті, варто зазначити, що через обмеження на масові заходи та зниження активності громадських організацій, які до 2022 року були активними

---

⁸⁷ Онищенко, В. (2016). Особливості формування структурної політики в Україні в євроінтеграційному контексті. *Економіка і регіон*, (2), 5–12.

адвокатами євроінтеграційної теми (наприклад, Центр «Нова Європа», Реанімаційний пакет реформ, «Європа без бар'єрів»), зменшилася кількість дискусій, круглих столів, аналітичних оглядів і просвітницьких кампаній на тему євроінтеграції⁸⁸.

Військовий стан, попри свою обґрунтовану необхідність, має непрямий, але значний вплив на звуження інформаційного поля щодо євроінтеграції. Відсутність стабільної, відкритої та регулярної комунікації про поступ у відносинах з ЄС створює вакуум, який часто заповнюється маніпулятивними меседжами, фейками або байдужістю. Це створює ризик зниження громадської підтримки європейського курсу, особливо серед тих, хто не має постійного доступу до якісних джерел інформації.

Однією з основних проблем є те, що інформація про євроінтеграційні реформи зазвичай подається у формальному, технократичному стилі – через офіційні релізи, урядові портали або звіти на кшталт «виконано 18 з 27 зобов'язань за таким-то напрямом». Такий формат незрозумілий для більшості громадян, які не мають юридичної або економічної підготовки. Наприклад, новина про гармонізацію українського законодавства у сфері цифрових послуг відповідно до Регламенту ЄС про електронну ідентифікацію (eIDAS) може пройти повз увагу пересічного читача, хоча йдеться про фундаментальні зміни у сфері онлайн-ідентифікації, що безпосередньо торкнуться мільйонів користувачів «Дії» та банківських сервісів.

Реформи в аграрному секторі, енергетиці, митній та податковій сферах – тобто ті, що мають довгостроковий вплив на економіку країни – теж недостатньо пояснюються у зрозумілий спосіб. Наприклад, реформа системи технічного регулювання, яка передбачає заміну застарілих ГОСТів на європейські стандарти EN, у більшості медіа взагалі не висвітлювалась, хоча вона має пряме значення для експорту української продукції до ЄС. Подібна ситуація була і з

---

⁸⁸ Медіаспоживання українців: третій рік повномасштабної війни. (2024, 10 липня). Громадянська мережа ОПОРА. <https://www.oporaua.org/viyna/doslidzhennya-mediaspozhyvannya-ukrayinciv-tretyi-rik-povnomasshtabnoyi-viyni-25292>

імплементациєю митного кодексу ЄС (Уніфікованої митної декларації) – реформа, яка спрощує торгівлю для бізнесу, відбулася майже непомітно для суспільства.

Ще один приклад – судова реформа. У 2023 році було ухвалено ряд рішень щодо очищення Вищої ради правосуддя та відновлення конкурсів до Вищої кваліфікаційної комісії суддів (ВККС). Ці процеси відбулися у межах євроінтеграційних зобов’язань та за участі міжнародних експертів. Проте вони або зовсім не висвітлювались у провідних ЗМІ, або подавались у фрагментарній формі, що не дало змоги громадянам усвідомити, що це – частина шляху до повноцінного членства в ЄС.

Особливо гостро проблема комунікації реформ проявляється в регіонах. Там рівень доступу до якісної інформації значно нижчий, а локальні ЗМІ часто не мають ні аналітичних ресурсів, ні редакційної підтримки, щоб пояснювати сутність європейських реформ. У результаті мешканці багатьох територіальних громад не бачать зв’язку між політикою Києва, рішеннями Брюсселя і власним життям. Наприклад, впровадження вимог ЄС до поводження з відходами в межах реформи управління відходами не супроводжувалося інформаційними кампаніями у громадах, що призвело до нерозуміння і навіть спротиву на місцях, коли зміни почали стосуватись тарифів і правил сортування сміття.

Також слід згадати відсутність єдиного голосу держави у сфері комунікації євроінтеграції. Комунікація здійснюється фрагментарно різними структурами: Офіс віцепрем’єра з євроінтеграції, МЗС, Мінекономіки, Міністерство цифрової трансформації, аналітичні центри, проекти міжнародної допомоги – кожен з яких використовує різні канали, мови, стилі і терміни. Через це населення не отримує цілісної картини прогресу і не розуміє, які саме сфери вже інтегровані у правове поле ЄС, які ще в процесі, а що чекає попереду.

Недостатність комунікації реформ створює сприятливий ґрунт для маніпуляцій і дезінформації. Коли громадяни не мають доступу до перевіреної, зрозумілої і систематизованої інформації, будь-які фейки (наприклад, про те, що

через євроінтеграцію в Україні «заборонять домашнє молоко» або «ліквідують малі ферми») сприймаються з підвищеним рівнем довіри⁸⁹.

Усе це веде до зниження рівня підтримки євроінтеграційного курсу, особливо серед маломобільного населення, осіб старшого віку, мешканців сіл та маленьких містечок, які не мають стабільного доступу до Інтернету або користуються виключно телевізором.

Отже, брак комунікації реформ – це не лише технічна вада урядової політики. Це – глибока стратегічна проблема, яка безпосередньо впливає на легітимність курсу України на членство в ЄС, формування громадської підтримки, а також на здатність держави ефективно протистояти зовнішнім інформаційним загрозам. Прикладом є ситуація з відкриттям внутрішнього ринку ЄС для українського експорту в 2022 році. ЄС ухвалив безпрецедентне рішення про призупинення мит і квот для українських товарів на рік, що було продовжено й у 2023–2024 роках. Це є реальним досягненням євроінтеграції, яке мало б супроводжуватись детальним роз'ясненням для бізнесу та громадян. Однак у медійному просторі ця новина була представлена лише в загальному блоці про «підтримку Європи», без уточнення, які саме товари, які вимоги та можливості для українських виробників.

Іншим прикладом є початок діалогу щодо вступу України до ЄС у червні 2024 року, що став історичним етапом у процесі європейської інтеграції. Але через обстріли Києва, ситуацію на фронті та масштабні атаки на енергосистему увага ЗМІ була прикута до тематики виживання, а не до стратегічних трансформацій. У результаті ця подія не мала належного резонансу в суспільстві, і багато громадян сприйняли її як формальність або навіть взагалі не знали про неї.

Перенасичення інформаційного простору військовою тематикою, хоч і виправдане в умовах війни, створює ризик інформаційної асиметрії: населення знає все про дрони «Shahed» чи HIMARS, але майже нічого – про те, що Україна

---

⁸⁹ Debunking Myths About New Dairy Standards. (2018, January 31). *European Union External Action*. https://www.eeas.europa.eu/node/39119_en

переходить на стандарти ЄС у енергетиці, докiллі, транспорті, судочинстві тощо.

З 2022 року Україна стала ціллю однієї з наймасштабніших кібервійн у світі. Цифрове середовище стало критично важливою сферою, через яку ведеться не лише шпигунство та атаки на інфраструктуру, але й інформаційно-психологічні операції (ІПСО), маніпуляції, розповсюдження фейків і підлив цифрової довіри.

У період з 2022 по 2024 рік Україна зазнала понад 2 500 кібератак на державні органи, банки, енергетичні компанії та ЗМІ. Наприклад, у січні 2022 року була атакована система урядових сайтів: на сторінках МЗС, МОН та Держспецзв'язку з'явилися погрози, написані російською та польською мовами, з метою посіяти паніку і дискредитувати державу напередодні вторгнення.

У червні 2023 року хакерська група Sandworm, яка перебуває під контролем ГРУ РФ, здійснила атаку на енергосистему «Укренерго». Хоча атака була відбита, експерти попереджали, що вона могла б паралізувати електропостачання в центральних регіонах, що унеможливило б доступ громадян до інформації, онлайн-послуг і цифрових платформ.

У 2024 році було зафіксовано масштабні фішингові атаки, які маскувалися під повідомлення від «Дії» та Міністерства оборони. Громадянам надходили повідомлення з фейковими посиланнями, метою яких було збір особистих даних або встановлення шкідливого ПЗ. Частина цих атак була спрямована на дискредитацію державних сервісів або на знищення інфраструктури цифрових комунікацій⁹⁰.

Окрему небезпеку становить активність ботоферм та мереж дезінформації в соціальних мережах, зокрема в Telegram, TikTok і YouTube. Вони активно використовуються для поширення фейків, що підривають довіру громадян до

---

⁹⁰ RNBO of Ukraine; NCSCC; USAID; Ukrainian Foundation for Security Studies. (2024, April). *Review of cybersecurity news in Ukraine, tendencies, and world events related to the First World Cyber War*.
https://www.rnbo.gov.ua/files/2024/NATIONAL_CYBER_SCC/20240916/2024%2008%20Cyber%20digest_ENG.pdf

реформ і євроінтеграційного процесу. Наприклад, у серпні 2023 року через Telegram поширювався фейковий документ про те, що «ЄС вимагає від України закрити всі малі школи в селах для оптимізації бюджету» – цей меседж мав на меті посіяти спротив до умов євроінтеграції серед сільського населення.

Крім атак на системи, Росія системно намагається підірвати довіру до цифрових державних платформ, зокрема «Дії», яка є не лише українським стартапом, але й інструментом інтеграції в цифровий ринок ЄС. Через проксі-ресурси поширювались фейки про нібито «втрату даних з «Дії»» або що «Дія передає інформацію НАТО чи західним спецслужбам», що підживлює скептицизм і цифрову апатію серед громадян.

Усі ці фактори створюють надзвичайно складні умови для реалізації євроінтеграційних реформ, які все частіше базуються саме на цифрових механізмах – електронне урядування, онлайн-послуги, інтеграція з європейськими реєстрами, цифрові сертифікати, митні системи тощо.

Вразливість цифрового середовища є не лише технічною, але й соціальною загрозою, що знижує ефективність реформ, викликає страхи і сприяє поширенню дезінформації з боку агресора.

Попри те, що євроінтеграція визначена як стратегічний курс держави, в Україні досі відсутній єдиний державний орган або комунікаційна структура, яка б відповідала виключно за системну, постійну й зрозумілу комунікацію щодо прогресу в цьому напрямку.

У 2022–2024 роках часткову інформаційну функцію виконували Офіс віцепрем'єрки з євроінтеграції, Мінреінтеграції, Міністерство закордонних справ та інші профільні міністерства. Проте діяльність кожного з них зосереджена переважно на міжнародному рівні, тоді як роз'яснення реформ для населення, поширення кейсів «знизу вгору», діалог із громадами залишаються поза фокусом.

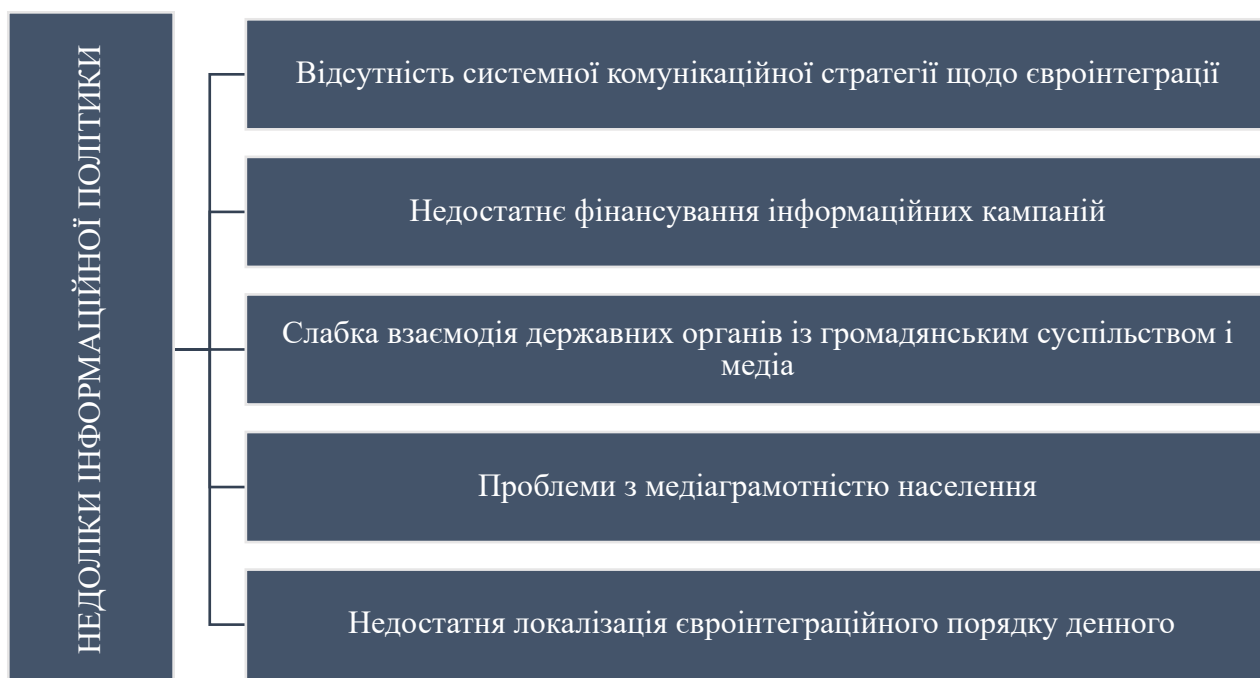

Рис. 3.2 Недоліки інформаційної політики України щодо євроінтеграції в умовах російсько-української війни⁹¹

Яскравим прикладом браку координації стало публічне непомічення суспільством виконання семи рекомендацій Єврокомісії, які стали умовою відкриття переговорів про членство. Поки Кабмін звітував про завершення головних етапів у сфері антикорупції, судової реформи та боротьби з відмиванням коштів, більшість громадян не розуміла, що саме зроблено і навіщо, оскільки не було централізованої кампанії з поясненням змісту цих рішень.

Ще один показовий приклад – це відсутність єдиного національного вебпорталу, на якому в доступній формі можна було б відстежити прогрес євроінтеграції за різними напрямками, такими як аграрна політика, цифровізація, правосуддя, довкілля тощо. Часткову спробу такого порталу зроблено проектом Association4U за підтримки ЄС (2021–2022), але з початком вторгнення сайт перестав оновлюватися, а контент втратив актуальність. Публічна візуалізація

⁹¹ Лешик, С. В. (2024). Інституційно-правовий механізм інформаційної політики України в процесі євроінтеграції. *Політичне життя*, (жовтень), 53–60. <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2024.3.6>

реформ не ведеться системно ані у Facebook-сторінках міністерств, ані через телевізійний марафон «Єдині новини»⁹².

Результат – суспільна фрагментація інформаційного поля, коли різні групи населення мають дуже різний рівень обізнаності: активне проєвропейське середовище в Києві чи Львові може слідкувати за публікаціями МЗС або ОП, тоді як громади на півдні або сході не отримують жодних пояснень з боку держави щодо переваг чи змісту європейських стандартів.

Один із критичних недоліків інформаційної політики – це відсутність належного фінансування для популяризації євроінтеграції серед населення, особливо у вразливих регіонах, де вплив російської пропаганди історично був потужним. Протягом 2022–2024 років у державному бюджеті України не було окремої статті на інформаційні кампанії, спрямовані на роз'яснення процесів інтеграції до ЄС, на відміну від витрат на оборону, енергетику чи соціальний захист. Усі подібні ініціативи фінансувалися або за рахунок міжнародних донорів (наприклад, Європейського Союзу, USAID), або в рамках окремих грантових проєктів, що не забезпечувало системності та довгостроковості⁹³.

Наприклад, медіаресурси, які протягом усієї своєї діяльності активно підтримували та популяризували євроінтеграційні процеси в Україні, зазнали значних обмежень. Канали «Еспreso», «Прямий» та «5 канал», які традиційно формували проєвропейський інформаційний дискурс, після 2019 року втратили будь-яку державну підтримку – як фінансову, так і інституційну. У 2022 році їх було відключено від цифрового ефіру, і вони були перенесені на частоти телеканалу «Рада», через що ці канали перестали бути доступними широкому загалу на звичному рівні. Це зменшило суспільний доступ до альтернативного, критичного та інформативного контенту про європейські реформи та стандарти.

⁹² Bajčić, M., Robertson, C. D., & Slavova, L. (2024). *Manual on EU Legal Translation into Ukrainian* (Part A). Kyiv: Publishing and Polygraphic Center “Kyiv University”. <https://drive.google.com/file/d/1UFUaeQfARbE8volm2hzafR0PAU1ZMVk2/view>

⁹³ Лешик, С. В. (2024). Особливості інформаційної політики в процесі євроінтеграції України. *Політологічний вісник*, (92). <https://zpv.knu.ua/index.php/pb/article/view/232/214>

Проект «Євроінтеграція: сила можливостей», запущений Офісом Віцепрем'єрки у 2021 році для популяризації реформ у громадах, мав успішні кейси – промокампанії в Івано-Франківській та Вінницькій областях, відео з успішними фермерами, які адаптувалися до вимог ЄС. Однак після початку війни проєкт був скорочений і припинив свою активну діяльність у регіонах через брак фінансування, а не через відсутність потреби⁹⁴.

У 2023 році планувалася масштабна просвітницька кампанія про «зелену угоду» ЄС (Green Deal), яка є однією з найважливіших політик, що стосується і України. Однак кампанія не була реалізована через відсутність бюджетного фінансування, що призвело до того, що тема адаптації екологічного законодавства до стандартів ЄС залишилась незрозумілою як для бізнесу, так і для громад.

Особливо гостро ця проблема проявляється в прифронтових регіонах, де через постійну небезпеку, відсутність стабільного зв'язку та доступу до незалежних ЗМІ, потреба в інформаційній присутності держави є особливо критичною. Однак саме в цих районах майже відсутні мобільні інфоцентри, зустрічі з громадами або хоча б друкована інформація про реформи. Це відкриває можливість для російської дезінформації – наприклад, в окремих громадах Херсонської та Запорізької областей у 2023–2024 роках розповсюджувались листівки з твердженнями, що «вступ до ЄС означає передачу земель іноземцям»⁹⁵.

Показово, що українське МЗС та Офіс Віцепрем'єра з євроінтеграції не мають окремого бюджету на комунікацію з громадянами, а прес-служби в основному працюють на міжнародну аудиторію, залишаючи внутрішню аудиторію в інформаційному вакуумі. Недофінансування інформаційної політики щодо євроінтеграції посилює нерозуміння, спричиняє недовіру та

---

⁹⁴ Зінченко, О. (2024). Політичні проблеми розвитку кібертероризму в міжнародному просторі. *Politicus*, (4), 154–160.

⁹⁵ Зінченко, О. (2024). Вплив політичної ситуації в Україні на проблеми кібербезпеки Європейського регіону. *Politicus*, (5), 154–158.

залишає вразливі регіони під впливом деструктивного зовнішнього інформаційного впливу.

Громадянське суспільство та незалежні медіа виконують ключову роль у забезпеченні прозорості реформ, формуванні довіри до влади та поширенні достовірної інформації. Однак у процесі євроінтеграції в Україні спостерігається системна проблема недостатньої комунікації державних інституцій з неурядовими організаціями, журналістською спільнотою та експертним середовищем.

Найбільший недолік – відсутність інституціоналізованого механізму зворотного зв'язку. Після початку повномасштабного вторгнення частина консультаційних форматів, таких як публічні обговорення законопроектів, стратегічні сесії, комунікаційні форуми, були призупинені. Це частково виправдано умовами воєнного стану, але водночас посилило інформаційний розрив між урядом і суспільством⁹⁶.

Наприклад, у 2023 році Кабінет Міністрів подав до парламенту законопроект про реформу державної служби в рамках зобов'язань перед ЄС, але перед цим не було організовано жодної відкритої дискусії з профільними громадськими організаціями (Transparency International Ukraine, Центр спільних дій, РПР тощо). Це спричинило хвилю критики в експертному середовищі, оскільки документ містив ризики послаблення незалежності конкурсних процедур. Лише після суспільного тиску були внесені необхідні правки.

Ще один приклад – реформа в сфері технічного регулювання, яка стосується адаптації продукції до стандартів ЄС (маркування, сертифікація, лабораторний контроль). Хоча реформа безпосередньо впливає на бізнес і споживачів, державні органи не провели інформаційної кампанії в партнерстві з бізнес-асоціаціями чи професійними медіа. У результаті навіть на профільних форумах підприємці висловлювали нерозуміння нових правил, зокрема у сфері електроніки та продуктів харчування.

---

⁹⁶ Зінченко, О. (2024). Європейські регіональні засоби протидії кібертероризму. *Регіональні студії*, (39), 94–100.

На місцях ситуація ще складніша. Громадські організації в регіонах (наприклад, «Опора» у Львові, «Сильні громади» у Краматорську, «Наше Поділля» у Вінниці) неодноразово звертали увагу на те, що органи влади ігнорують ініціативи до співпраці щодо євроінтеграційної просвіти. Наприклад, у 2024 році громадська організація «Центр громадських ініціатив» у Полтавській області запропонувала серію тренінгів для молоді на тему «ЄС і права людини», але не отримала підтримки або навіть інформаційної допомоги з боку облдержадміністрації⁹⁷.

Медіа часто залишаються поза урядовим комунікаційним контуром. Пресслужби міністерств рідко організовують брифінги чи інформаційні сесії для журналістів з роз'ясненням змісту євроінтеграційних реформ. Наприклад, запуск системи «ЄТранспорт» у 2023 році, яка пов'язана з приєднанням до європейських транспортних баз даних, висвітлювався переважно як технічна новина. Журналісти не отримали доступу до експертів і не мали змоги поставити питання у форматі відкритого діалогу.

Ще однією проблемою є відсутність представників громадських організацій у робочих групах з адаптації законодавства до права ЄС. Хоча формально такі групи існують, склад зазвичай формується переважно з представників міністерств, тоді як голос громадськості в них представлений епізодично або лише формально. Це обмежує прозорість процесів і послаблює контроль за якістю впроваджуваних реформ.

У підсумку – держава не використовує повною мірою потенціал громадянського суспільства як комунікатора і посередника між владою та громадянами. Натомість ця функція переходить або до ініціатив західних партнерів (проекти ЄС, USAID), або – у гіршому випадку – до проросійських джерел, які заповнюють інформаційний вакуум маніпулятивним змістом⁹⁸.

---

⁹⁷ Лешик, С. В. (2024). Інституційно-правовий механізм інформаційної політики України в процесі євроінтеграції. *Політичне життя*, (жовтень), 53–60. <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2024.3.6>

⁹⁸ Костенко, А. М. (2019). Інформаційно-комунікативні стратегії євроінтеграції в Україні. *Науково-теоретичний альманах «Грані»*, 21(11), 70–77. <https://doi.org/10.15421/1718154>

Одна з найбільших загроз інформаційній безпеці України – низький рівень медіаграмотності значної частини населення, особливо в сільських районах, малих містах, серед людей старшого віку або з обмеженим доступом до сучасних джерел інформації. За даними дослідження «Інтерньюз-Україна» у 2023 році, понад 35% опитаних українців не вміють розрізняти достовірну інформацію від маніпулятивної або фейкової. Близько 40% опитаних довіряють інформації з Telegram без перевірки джерел, що є особливо небезпечним, враховуючи кількість проросійських каналів, які активно працюють у цій мережі⁹⁹.

У 2024 році в соцмережах поширювався фейк, що «ЄС змушує Україну закрити всі школи з російською мовою навчання», що викликало обурення серед батьків у прикордонних районах Сумщини та Харківщини. Насправді йшлося про адаптацію законодавства у сфері освіти відповідно до стандартів ЄС із захисту мов національних меншин, але інформація була перекручена, а користувачі без критичної перевірки поширювали дезінформацію.

У Запорізькій області у 2023 році місцеві ЗМІ поширили неперевірену «новину» про те, що «європейські санітарні стандарти зобов'язують знищити всю домашню худобу», якщо вона не зареєстрована. Це викликало паніку серед селян, зниження довіри до держави й супротив впровадженню аграрних реформ.

За дослідженням Detector Media (2024), лише один з п'яти українців віком 50+ знає, що таке Угода про асоціацію з ЄС. Більшість сприймають євроінтеграцію виключно як «безвіз» або «зовнішнє управління», а не як комплекс реформ, які стосуються прав споживача, екології, освіти, медицини тощо¹⁰⁰.

Причиною є не лише відсутність доступу до якісної інформації, але й брак шкільної, позашкільної та громадської освіти з медіаграмотності. І хоча уряд та

⁹⁹ Індекс медіаграмотності українців: 2020–2024, п'ята хвиля. (2024). *Detector Media*. <https://detector.media/infospace/article/240621/2025-05-06-indeks-mediagramotnosti-ukraintsiv-za-2024-rik/>

¹⁰⁰ Індекс медіаграмотності українців: 2020–2024, п'ята хвиля. (2024). *Detector Media*. <https://detector.media/infospace/article/240621/2025-05-06-indeks-mediagramotnosti-ukraintsiv-za-2024-rik/>

деякі громадські організації (наприклад, «Інтерньюз-Україна», «Центр демократії та верховенства права», «StopFake») реалізують освітні програми, їхній масштаб залишається обмеженим і здебільшого не охоплює вразливі групи.

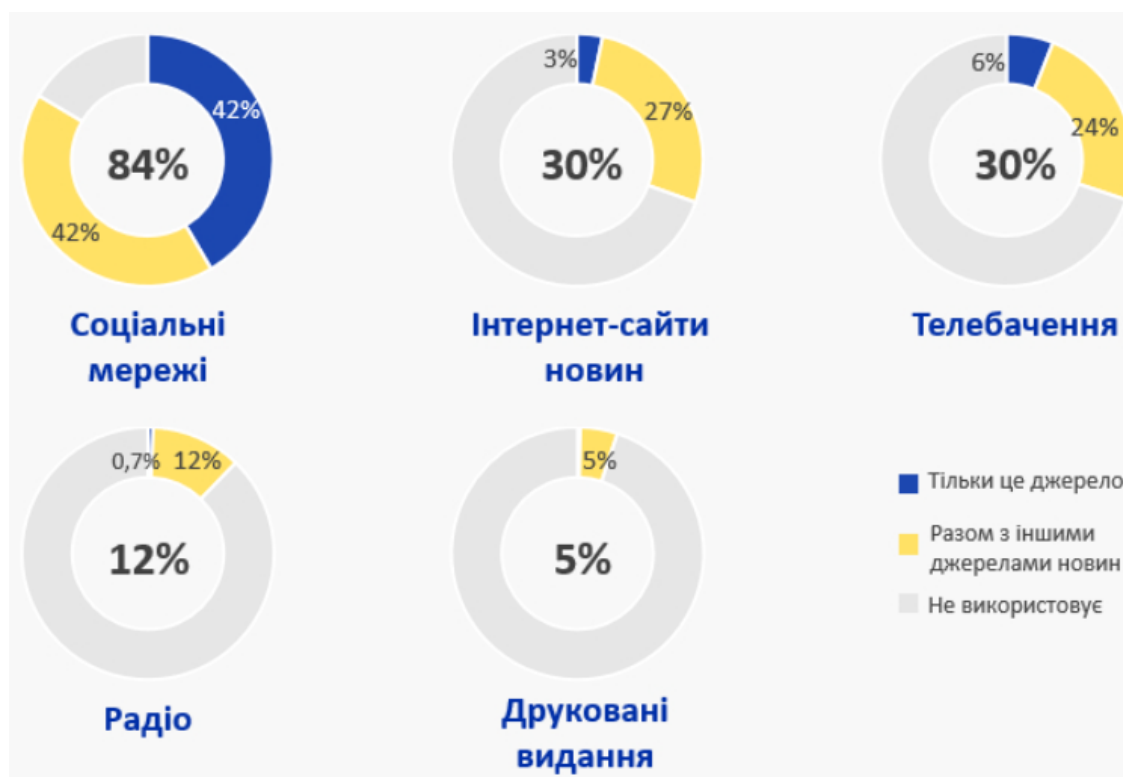

Рис. 3.3 Використання медіа для отримання новин протягом місяця¹⁰¹

Ще один значущий недолік інформаційної політики – сприйняття євроінтеграції як виключно «київського» чи «урядового» проєкту, який реалізується на рівні міністерств і не стосується реальних потреб регіонів.

У багатьох областях євроінтеграційні процеси залишаються відірваними від повсякденного життя громад – не пояснюється, як реформи впливають на конкретні місцеві послуги, бізнес чи освіту. Це спричиняє відчуження і зниження підтримки серед місцевого населення.

У Чернівецькій області у 2023 році впроваджено проєкт з гармонізації санітарних стандартів на місцевих агроринках, однак фермери та продавці скаржилися на відсутність роз'яснень і консультацій. Місцева влада не

¹⁰¹ Індекс медіаграмотності українців: 2020–2024, п'ята хвиля. (2024). *Detector Media*. <https://detector.media/infospace/article/240621/2025-05-06-indeks-mediagramotnosti-ukraintsiv-za-2024-rik/>

проводила жодної інформаційної зустрічі, тож частина підприємців сприйняли нові правила як «тиск з боку ЄС», а не як спробу гарантувати безпечність продуктів.

У 2024 році в Дніпропетровській області запуск нових електронних реєстрів у сфері комунальних послуг, що реалізовувався у межах Угоди про цифрову інтеграцію з ЄС, не супроводжувався кампанією для жителів. Внаслідок цього люди не розуміли, як користуватись системою, обурювались збоями та перекладали відповідальність на місцеву владу чи на «незрозумілі європейські вимоги».

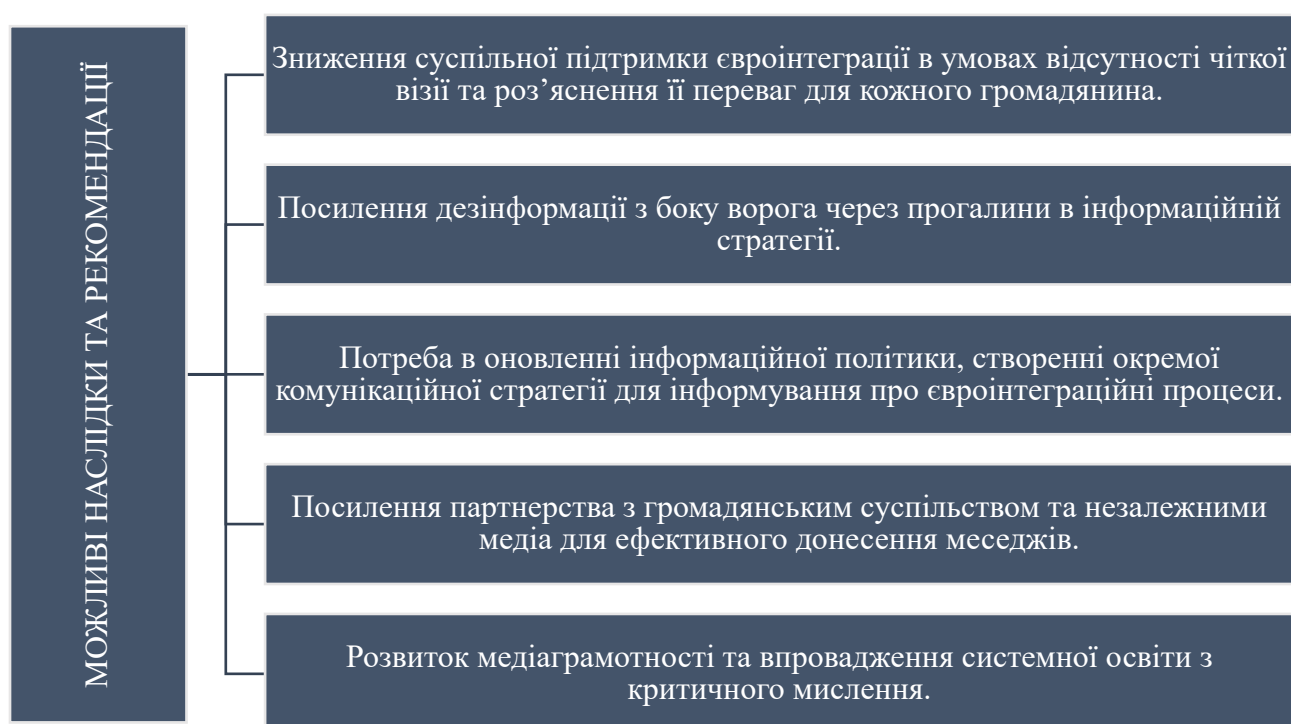

Рис. 3.4 Можливі наслідки та рекомендації для інформаційної політики України щодо євроінтеграції в умовах російсько-української війни

В Одеській області місцеві медіа у 2023 році зазначали, що громади не отримують жодних інформаційних матеріалів щодо екологічних вимог ЄС до управління відходами, які запроваджувались у межах угоди Green Deal. Як наслідок – низький рівень обізнаності населення, спротив сортуванню сміття та непорозуміння між місцевими органами влади та жителями.

Важливо зазначити, що навіть у тих регіонах, де існують приклади успішної імплементації євростандартів (наприклад, енергоефективність у будинках, відкриті дані, держпослуги через «Дію»), ці зміни рідко комунікуються як результати саме євроінтеграції. Через це у людей складається враження, що «ЄС – це щось далеке», і втрачається ефект причетності.

У разі відсутності чіткої, зрозумілої та послідовної інформаційної політики, населення поступово втрачає розуміння того, що саме дає євроінтеграція «пересічному громадянину». Це особливо критично для соціально вразливих груп, мешканців сільських територій, внутрішньо переміщених осіб, людей без цифрових навичок.

Нерозуміння населенням змісту та переваг реформ знижує тиск на політиків і гальмує ухвалення необхідних рішень. У результаті деякі сфери можуть «зависнути» в процесі адаптації без активної громадської підтримки. Наприклад, у сфері охорони довкілля й поводження з відходами (частина Green Deal) громади часто чинять опір новим правилам – не через принципову незгоду, а через те, що держава не пояснює, чому це важливо, вигідно та обов'язково за стандартами ЄС.

Органи державної влади та посадові особи, відповідальні за формування й реалізацію інформаційної політики та забезпечення інформаційної безпеки, на практиці часто не мають достатніх повноважень, ресурсів або політичної волі для ефективного виконання своїх функцій. Брак системного підходу, кадрової спроможності та стратегічного бачення призводить до фрагментарності дій, що особливо виразно проявляється в умовах інформаційних атак та зниження довіри громадян до офіційних джерел інформації.

У таких умовах діяльність засобів масової інформації, які намагаються дотримуватись принципів неупередженості та об'єктивності, часто зазнає тиску. Під різними приводами – від порушення податкового законодавства до начебто адміністративних порушень – проти редакцій порушуються справи, проводяться перевірки, а в деяких випадках виникають погрози фізичної розправи або напади на журналістів. Ці тенденції викликають стурбованість з боку Ради Європи,

ОБСЄ, міжнародних правозахисних організацій, таких як «Репортери без кордонів» та Human Rights Watch, які неодноразово звертали увагу на погіршення ситуації зі свободою слова в Україні.

Додатково ситуацію в інформаційному просторі ускладнює тривале скорочення економічних можливостей медіа-сектору. Багато редакцій та видавництв стикаються з фінансовими труднощами, що призводить до застарівання технічної бази, зменшення накладів газет і журналів, а також скорочення виробництва книжкової продукції. Усе це впливає на загальний рівень інформаційного продукту – як у змістовому, так і в якісному аспектах.

Крім того, слабка державна підтримка культурної сфери та залежність ЗМІ від великих фінансово-промислових груп породжують ризики комерціалізації змісту та орієнтації на сенсаційність замість глибокого аналізу та просвітницьких матеріалів. У результаті в інформаційний простір потрапляє велика кількість контенту, що популяризує споживацькі цінності, псевдокультуру та агресивні моделі поведінки, що негативно впливає на морально-психологічний стан суспільства.

Отже, нинішній стан інформаційного середовища України вимагає не лише інституційного посилення державної інформаційної політики, а й активного залучення громадянського суспільства, медіаекспертів, міжнародних партнерів до формування прозорого, незалежного й сталого інформаційного простору, який би відповідав європейським стандартам свободи слова і прав людини.

У контексті дослідження євроінтеграційного напрямку державної інформаційної політики України важливо враховувати трансформаційні процеси, які відбуваються у вітчизняному інформаційному середовищі після повномасштабного вторгнення РФ у 2022 році. Одним із найвиразніших індикаторів стану цього середовища є динаміка розвитку друкованих засобів масової інформації.

Станом на 1 січня 2024 року в Україні налічувалося 1 174 активних друкованих медіа, з яких 809 – газети та 365 – журнали. Це свідчить про значне скорочення у порівнянні з 2008 роком, коли діяло понад 4 000 видань. Більшість

видань є приватними, однак близько 9% залишаються у власності державних органів, що не відповідає європейській тенденції до мінімізації державної присутності в медіа-секторі. Це створює ризики для незалежності інформаційного простору та потенційного впливу на громадську думку. Причини зникнення варіюються від знищення інфраструктури та економічної нестабільності до вимушеної релокації редакцій та зниження попиту на друковану продукцію. Враховуючи 349 найменувань видань, втрачених унаслідок окупації територій Донецької та Луганської областей і анексії Автономної Республіки Крим після 2014 року, загальна кількість недіючих газет і журналів перевищує 750 одиниць.

Мовний розподіл друкованих ЗМІ демонструє домінування української мови. У 2023 році 83,5% назв і 91,7% тиражів були видані українською мовою, тоді як лише 4,6% назв і 1,2% тиражів – російською.

У 2024 році в Україні було видано 15 187 книжок загальним накладом 24,7 млн примірників. Попри зростання у порівнянні з попередніми роками, ці показники залишаються нижчими за довоєнний рівень. Проблеми галузі включають відсутність власної сировинної бази для виробництва паперу, високі податки та конкуренцію з дешевшими імпортними виданнями, зокрема з Росії. Це робить українські книги менш доступними для широкого кола читачів.

За даними Українського інституту книги, частка українців, які не читають друкованих книг, у 2024 році становила 30%. Це свідчить про необхідність активізації державної політики щодо популяризації читання та підтримки книговидавничої галузі.

Таблиця 3.1

Динаміка скорочення присутності друкованих медіа в інформаційному середовищі¹⁰²

Категорія друкованих медіа	2022	2023	2024
Національні газети та журнали	1510	1180	718
Регіональні (обласні) видання	34	11	7
Місцеві (районні, міські)	925	825	449
Усього	2469	2016	1174

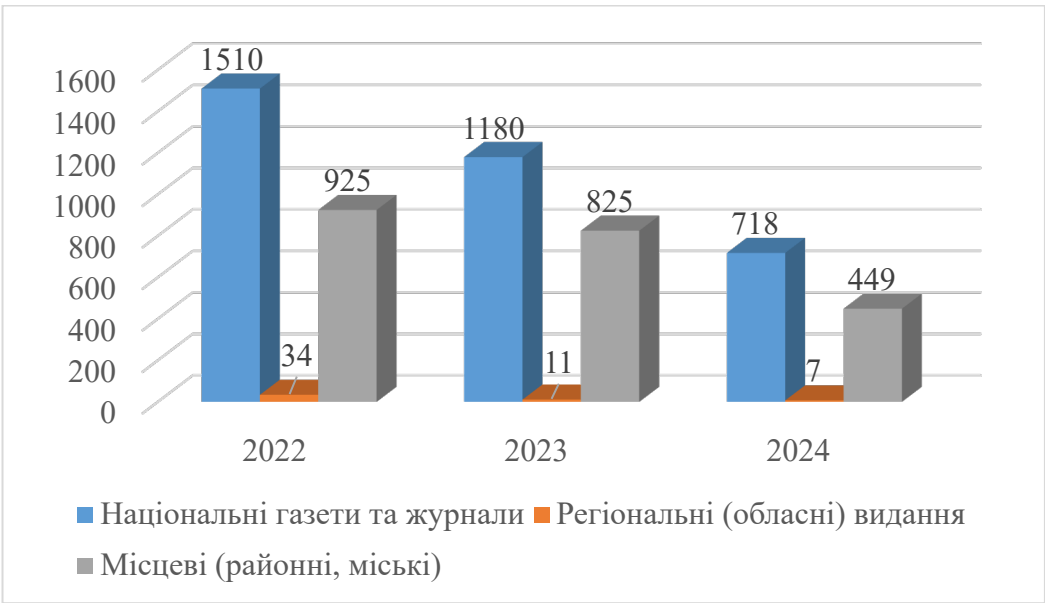

Рис. 3.5 Динаміка скорочення присутності друкованих медіа в інформаційному середовищі

Ці дані засвідчують структурну деградацію інфраструктури друкованої журналістики, що напрямку впливає на здатність держави реалізовувати інформаційну політику на демократичних засадах – зокрема, через обмеження доступу громадян до локального, об’єктивного, публічного контенту.

Серед зареєстрованих в Україні інформаційних агентств справді впливовими залишаються лише декілька, зокрема Державне інформаційне

¹⁰² Індекс медіаграмотності українців: 2020–2024, п’ята хвиля. (2024). *Detector Media*. <https://detector.media/infospace/article/240621/2025-05-06-indeks-mediagramotnosti-ukraintsiv-za-2024-rik/>

агентство України (ДІНАУ), Інтерфакс-Україна та УНІАН. Ці агентства є основними джерелами інформації для центральних та регіональних ЗМІ. Проте загальний рівень розвитку цього сегменту медіаринку залишається недостатнім. Відзначається слабка інтегрованість до міжнародного інформаційного простору, що обмежує можливості для обміну інформацією та впливу на світову громадську думку.

Отже, стан друкованих медіа, книговидавництва та інформаційних агентств в Україні у 2025 році характеризується як нестабільний та потребує системної підтримки з боку держави та громадянського суспільства для забезпечення інформаційної безпеки та культурного розвитку країни.

Враховуючи вимоги інформаційного суспільства та політики ЄС у сфері медіа, подальше осмислення та оновлення національної інформаційної політики має включати системну підтримку незалежних ЗМІ, цифрову трансформацію медіасектору, децентралізацію інформаційного мовлення та стимулювання розвитку локального медіапростору як інструменту демократичного врядування.

Особливо гостро постає питання про функціонування ЗМІ на тимчасово окупованих територіях. За наявними даними, з 104 видань, які продовжували виходити після 2022 року на захоплених територіях Луганської, Донецької та Херсонської областей, лише 43 зберегли попередні назви, що створює загрози використання брендів українських ЗМІ з метою поширення ворожої пропаганди. Інформація щодо ситуації в АР Крим та Запорізькій області наразі уточнюється, що вказує на обмежену державну присутність у цих інформаційних просторах.

Отож, відповідно до останніх даних, 418 видань припинили вихід у зв'язку з окупацією територій України. Із них 96 – після 2022 року, що відображено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Географічна структура втрат інформаційного простору¹⁰³

Рік	Крим	Донецька	Луганська	Севастополь	Херсонська	Запорізька	Всього
2014	46	181	117	5	—	—	349
2022	0	27	16	0	26	52	121
2024	0	2	0	0	2	5	9
Разом	46	210	133	5	28	57	479

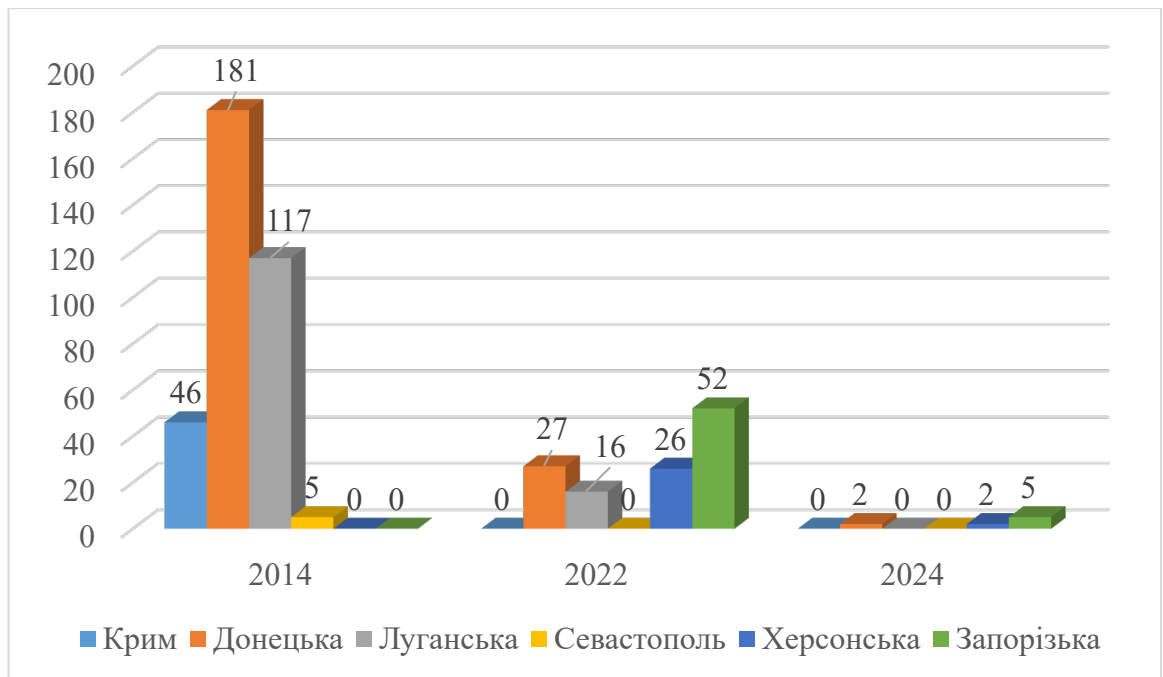

Рис. 3.6 Динаміка географічної структури втрат інформаційного простору

Втрата частини інформаційного простору на тимчасово окупованих територіях становить загрозу для інформаційної безпеки держави та унеможливорює повноцінне функціонування державної інформаційної політики. Окрім фізичного знищення інфраструктури ЗМІ, йдеться про системне нав'язування проросійського порядку денного та підміну інформаційної реальності на окупованих територіях.

¹⁰³ Індекс медіаграмотності українців: 2020–2024, п'ята хвиля. (2024). *Detector Media*. <https://detector.media/infospace/article/240621/2025-05-06-indeks-mediagramotnosti-ukraintsi-za-2024-rik/>

У таких умовах державна інформаційна політика України має бути адаптована до викликів війни, зокрема через:

- створення механізмів підтримки редакцій, які втратили базу діяльності;
- розширення мовлення на окуповані території через цифрові канали;
- активізацію протидії дезінформації;
- збереження національної ідентичності у медіа.

Згідно з результатами щорічного дослідження «Українські медіа, ставлення та довіра у 2024 році», яке було презентовано в Києві 7 листопада, найбільше довіри українці надають особистим контактам – родині та друзям, яким довіряє 85% опитаних. Також 60% респондентів зазначили, що покладаються на інформацію, яку отримують від колег по роботі чи навчанні. На третьому місці за рівнем довіри знаходяться Генеральний штаб ЗСУ та Міністерство оборони України, хоча рівень довіри до них знизився з 80% у 2023 році до 63% у 2024-му. Соціальні мережі залишаються джерелом інформації для значної частини населення, втім довіряють їм лише близько половини опитаних.

Довіра до традиційних медіа – телебачення, радіо, друкованих та онлайн-ЗМІ – у 2024 році складає 47%, що на 8% менше, ніж торік. Як зазначають автори дослідження, основними причинами такого зниження є недостовірність поданої інформації, її упереджений характер та нестача перевірених фактів.

Особливо помітне падіння довіри зафіксовано щодо Офісу Президента України – з 69% у 2023 році до 44% у 2024 році. Офіційні сторінки Кабінету Міністрів у соцмережах також втратили довіру: торік їм довіряли 59% респондентів, тоді як нині – лише 41%. Такий самий рівень довіри – 41% – отримала і інформація від органів місцевої влади (у 2023 році – 53%).

Аналіз довіри до різних типів медіа показав наступну динаміку:

- Загальнонаціональні інтернет-видання: довіра знизилась з 56% до 51%;
- Телебачення: з 49% до 46%;
- Соцмережі: з 59% до 55%;
- Радіо: демонструє позитивну динаміку – з 28% у 2023 році до 30% у 2024-му;

- Друковані медіа: довіра зросла з 16% до 23%.

Дослідження було реалізоване компанією InMind на замовлення Internews Network у межах «Медійної програми в Україні», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID). Опитування проводилося у травні–липні 2024 року серед 3 000 респондентів у містах з населенням понад 50 тисяч у 21 області України. Методологія включала як кількісні опитування, так і якісні дослідження (фокус-групи та глибинні інтерв'ю) з представниками вразливих категорій населення – внутрішньо переміщеними особами, військовими, мешканцями прифронтових та окупованих територій, а також українцями, які перебувають за кордоном¹⁰⁴.

Отже, сучасний стан державної інформаційної політики України в контексті євроінтеграції характеризується поєднанням системних викликів, спричинених війною, фрагментованістю комунікацій, обмеженим фінансуванням та стрімкою трансформацією медіасередовища. У регіонах особливо відчутний дефіцит якісної та доступної інформації, що створює ґрунт для дезінформації, підриває довіру до реформ та посилює вплив зовнішніх інформаційних атак. Водночас відсутність єдиного центру координації євроінтеграційних комунікацій і слабка взаємодія держави з громадами, бізнесом та незалежними медіа призводять до нерозуміння сутності змін, які відбуваються у межах виконання Угоди про асоціацію та євроінтеграційних зобов'язань. Зменшення кількості друкованих ЗМІ, падіння довіри до офіційних джерел, фінансова уразливість редакцій і загроза політичного та комерційного тиску лише поглиблюють інформаційну нерівність. Часткова втрата інформаційного простору на тимчасово окупованих територіях ускладнює реалізацію інформаційної політики та робить необхідним посилення захисту інформаційної безпеки. За цих умов ефективна євроінтеграційна комунікація потребує стратегічної модернізації: створення координаційного органу, інституційної

¹⁰⁴ Індекс медіаграмотності українців: 2020–2024, п'ята хвиля. (2024). *Detector Media*. <https://detector.media/infospace/article/240621/2025-05-06-indeks-mediagramotnosti-ukraintsi-za-2024-rik/>

підтримки незалежних медіа, цифрового розширення мовлення, системної боротьби з дезінформацією та формування зрозумілих, доступних, орієнтованих на громади повідомлень про переваги та реальні результати руху України до членства в ЄС.

3.2. Інформаційна політика ЄС щодо інтеграції України

Інформаційна політика Європейського Союзу щодо інтеграції України після 2022 року набрала особливого значення, оскільки в умовах повномасштабної війни на перший план вийшла не лише підтримка реформ, а й боротьба за суспільну довіру до євроінтеграційного курсу, протидія російській дезінформації, а також публічне висвітлення конкретної допомоги Україні з боку ЄС. Ця політика охоплює як стратегічний, так і операційний рівень, включаючи інституційну присутність, інформаційні кампанії, комунікаційні проєкти та участь у відбудові.

Одним із ключових напрямків є публічне пояснення суті та переваг статусу кандидата в ЄС, який Україна отримала в червні 2022 року. З того часу ЄС активізував роботу з інформаційного супроводу процесу наближення України до членства, зокрема через інформаційні проєкти EU NEIGHBOURS EAST. У рамках цієї ініціативи було реалізовано сотні кампаній у соціальних мережах і на місцях, спрямованих на пояснення зв'язку між щоденними реформами в освіті, медицині, цифровізації та європейськими цінностями. Наприклад, у 2023 році в межах кампанії «Разом сильніші» публікувалися історії з Чернігівської, Вінницької, Миколаївської та Харківської областей, які демонстрували, як за підтримки ЄС були відбудовані школи, амбулаторії, локальні бізнеси після обстрілів.

Окрему роль у комунікаційній роботі відіграє Представництво ЄС в Україні, яке щотижня публікує серію матеріалів «ЄС у дії в Україні». У цих публікаціях ідеться про конкретні випадки використання фінансування ЄС для підтримки ЗСУ (наприклад, постачання дронів і машин швидкої допомоги через фонд European Peace Facility), гуманітарної допомоги (генератори, модульне

житло, відновлення мостів), підтримки бізнесу (через програми EU4Business), а також – зменшення вразливості громад через енергомодернізацію. Зокрема, у травні 2024 року ЄС виділив додаткові 50 мільйонів євро для відновлення критичної інфраструктури в Миколаєві, де розпочалася реконструкція водопровідної системи після обстрілів.

Окрема увага приділяється боротьбі з дезінформацією та інформаційно-психологічними операціями РФ. У співпраці з аналітичною платформою EUvsDisinfo публікуються тижневі звіти про фейки, які поширює російська пропаганда в контексті євроінтеграції. Наприклад, у березні 2024 року EUvsDisinfo спростовував поширений кремлівський наратив про те, що «ЄС змушує Україну відмовитись від національної ідентичності». Для цього публікувалися приклади з українських регіонів, де саме через підтримку ЄС зберігалися культурні об'єкти, музеї, шкільні програми українською мовою. Спростування доповнювалися інфографіками, відео та мультимедійними поясненнями в TikTok і Instagram, адаптованими для молодіжної аудиторії.

Ще одним важливим інформаційним інструментом стало створення мережі Team Europe в Україні – платформи, яка об'єднує регіональних експертів, лідерів громадської думки та молодіжних лідерів. У 2023–2024 роках ця мережа організувала понад 70 публічних заходів у регіонах, включаючи лекції, воркшопи та відкриті діалоги з громадянами в Івано-Франківській, Хмельницькій, Запорізькій та Полтавській областях. На цих заходах пояснювали, як саме ЄС впливає на реформування системи освіти, прозорість місцевої влади, децентралізацію та стандарти екологічної політики.

Інформаційна політика ЄС також інтегрована в процес відбудови України. У 2024 році була запущена інформаційна кампанія «Rebuild Ukraine with Europe», яка акцентує увагу на конкретних випадках відновлення в Ірпені, Херсоні, Куп'янську та Бучі. Кампанія супроводжувалася відеосюжетами, репортажами європейських журналістів та інтерактивними сторінками на порталі ЄС, де кожен громадянин міг побачити, які об'єкти в його області фінансуються з бюджету ЄС. Наприклад, у Херсонській області в рамках цієї кампанії

документували відновлення мосту через Інгулець та реконструкцію лікарні в Станіславській громаді за кошти ЄС.

Ще один напрям – комунікація щодо процесу майбутнього членства. У 2025 році, після початку переговорного процесу про вступ, ЄС зосередив інформаційну роботу на поясненні механізмів адаптації законодавства, оцінювання критеріїв Копенгагена, секторної інтеграції (наприклад, в енергетичну політику ЄС). У ЗМІ поширювалися матеріали, в яких експерти Представництва ЄС в Україні пояснювали, що таке *acquis communautaire*, як Україна вже виконала понад 70% зобов'язань Угоди про асоціацію, та які кроки ще попереду.

Інформаційна політика ЄС щодо України є також інструментом формування довіри на міжнародному рівні. Через спільні заяви, конференції донорів, участь єврокомісарів у форумах у Києві та Львові Європейський Союз демонструє прозору підтримку, пояснює механізми контролю за використанням коштів і підтверджує політичну волю інтегрувати Україну. Показовим прикладом стала міжнародна конференція з питань відновлення України, що відбулася в Берліні в червні 2024 року. Там були представлені не лише фінансові обіцянки, але й медійні кампанії, які ЄС планує запускати в Україні у 2025 році для популяризації «Плану після перемоги» – довгострокової програми співпраці з Києвом у сферах енергетики, правосуддя, економіки та освіти.

Отже, інформаційна політика Європейського Союзу щодо інтеграції України поєднує стратегічне бачення реформ із конкретними прикладами допомоги на місцях, просвітницькою діяльністю, протидією фейкам і залученням громадянського суспільства. Це дозволяє підтримувати високий рівень довіри до ЄС серед українців навіть в умовах воєнного стану, зберігати єдність навколо європейського вибору та забезпечувати публічну легітимність реформ.

3.3. Оцінка результатів реалізації інформаційної політики України в процесі набуття членства в ЄС

Реалізація інформаційної політики України у контексті європейської інтеграції передбачає системну адаптацію внутрішнього законодавства до стандартів Європейського Союзу. Ключову роль у цьому процесі відіграє імплементація Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, яка охоплює широкий спектр норм – від демократичних принципів і прав людини до технічного регулювання, енергетичної політики, транспорту й цифрової трансформації. Послідовність виконання Угоди підтверджується щорічними урядовими звітами, що відображають реальний стан гармонізації та рівень адаптації українського регуляторного поля до асвіс ЄС. Огляди містять систематизовані дані щодо транспорту, енергетики, цифрової економіки, торгівлі, безпеки харчових продуктів, екологічної політики та інших сфер, що дозволяє здійснювати комплексний аналіз стану наближення української правової системи до стандартів ЄС¹⁰⁵.

Інформаційна політика у цьому процесі виконує роль інструмента забезпечення прозорості, інституційної координації та підтримки громадського діалогу, що є необхідним для формування позитивного іміджу України як надійного партнера ЄС. Особливе значення має узгодження зовнішньої політики України із засадничими документами Європейського Союзу у сфері Спільної зовнішньої та безпекової політики (CFSP). У щорічному *Ukraine Report 2024*, підготовленому Європейською Комісією, наголошується на значній активізації співпраці України та ЄС у сфері зовнішньополітичних рішень, що проявляється у збільшенні кількості спільних декларацій, приєднанні України до санкційних режимів та координації позицій на міжнародних майданчиках. Звіт фіксує великий перегляд нормативних актів у таких сферах, як державне управління, технічне регулювання та ринковий контроль, що є необхідним для інтеграції

---

¹⁰⁵ Кабінет Міністрів України. (2023). *Report on implementation of the Association Agreement between Ukraine and the European Union for 2023*. Уряд України. <https://eu-ua.kmu.gov.ua/wp-content/uploads/Report-on-implementation-of-the-Association-Agreement-between-Ukraine-and-the-European-Union-for-2023.pdf>

України до внутрішнього ринку ЄС. Комісія наголошує на заходах, вжитих Україною щодо дерегуляції, спрямованих на зменшення адміністративного навантаження, усунення застарілих норм і створення умов для прозорого ринкового середовища. Це є свідченням поступової інтеграції України в політичний простір ЄС, що є важливою умовою для отримання статусу держави-члена.

Реформи також реалізуються через детальні дорожні карти, розроблені спільно з Європейським Союзом. Зокрема, Priority Action Plan в межах виконання положень DCFTA (Поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі) визначає ключові напрями модернізації технічних регламентів, санітарних і фітосанітарних норм, а також правил ринкового нагляду. У звіті Європейської Комісії підтверджено завершення основних етапів виконання цього плану та включення його компонентів у оновлені стратегічні документи¹⁰⁶.

Додаткові підтвердження активного політичного узгодження містяться в офіційних повідомленнях Уряду України, де наголошується на зростанні рівня відповідності українських зовнішньополітичних рішень підходам ЄС, що охоплює як стратегічні, так і оперативні аспекти урядової діяльності¹⁰⁷.

Особливої уваги заслуговує Ukraine Plan 2024–2027, розроблений в рамках інструменту Ukraine Facility, який визначає середньострокові реформи у таких сферах, як цифровізація, державне управління, антикорупційна політика, економічний розвиток та фінансова стабільність. Документ містить чітко визначені індикатори, часові рамки та механізми моніторингу, що дозволяють оцінювати ефективність виконання реформ у динаміці. Завдяки цьому він стає одним із основних джерел для оцінки результатів інформаційної політики в контексті євроінтеграції¹⁰⁸.

¹⁰⁶ European Commission. (2024, October 30). *Ukraine 2024 Report*. https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/1924a044-b30f-48a2-99c1-50edeac14da1_en

¹⁰⁷ Міністерство закордонних справ України. [@MFA_Ukraine]. (2023, 12 вересня). *Україна узгодила зовнішньополітичні та оборонні позиції з ЄС – МЗС*. X. https://x.com/MFA_Ukraine/status/1906048422932619752

¹⁰⁸ Ministry for Economic Development of Ukraine. (2024). *Ukraine Facility: Ukraine Plan 2024–2027*. <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/wp-content/uploads/2024/03/ukraine-facility-plan.pdf>

Важливим критерієм ефективності інформаційної політики у сфері євроінтеграції є рівень залучення України до європейських програм співпраці. Це свідчить про здатність держави інтегруватися в дослідницькі, освітні та інноваційні простори Європейського Союзу.

Зокрема, офіційні дані Європейської Комісії, представлені в дашборді участі в програмі Horizon Europe, демонструють активне зростання кількості проєктів, у яких беруть участь українські університети, науково-дослідні установи, інноваційні компанії та громадські організації. Це не лише сприяє розширенню міжнародної наукової кооперації, але й підвищує імідж України як частини європейської наукової спільноти¹⁰⁹.

Аналогічні тенденції спостерігаються в межах програми Erasmus+, де Національний офіс Erasmus+ в Україні регулярно публікує детальні звіти про кількість та типи проєктів, рівень залучення університетів, мобільність студентів і викладачів. Звіти за 2024–2025 роки підтверджують розширення співпраці в освітньому секторі та активне інтегрування України в загальноєвропейський освітній простір, що є важливим показником успіху інтеграційних процесів¹¹⁰.

Оцінка громадської підтримки євроінтеграції є важливим показником ефективності інформаційної політики, який відображає не тільки поточні настрої громадян, але й рівень довіри до реформ і європейського майбутнього.

У 2022 році, відразу після початку повномасштабного вторгнення, рейтинг підтримки членства в ЄС досяг історичного максимуму – 91 % українців підтримали вступ. Дані опитування Rating Sociological Group, проведеного 30–31 березня 2022 року, показують зростання підтримки з 66,4 % у лютому 2015 року до 91 %, що становить майже 25 % за сім років.

Подібні результати підтверджує й європейський аналіз – так у 2022-му підтримку вступу до ЄС підтримували понад дев'ять з десяти українців. Навіть під час певної корекції підтримки у 2024 році, рівень залишався дуже високим –

¹⁰⁹ European Commission. (2024). *Horizon Europe: Country Participation Dashboard – Ukraine*. <https://horizon-europe.org.ua/en/about-he/ua-dashboard/>

¹¹⁰ National Erasmus+ Office in Ukraine. (2024). *Звіти участі України у програмі Erasmus+ за 2023 рік*. <https://erasmusplus.org.ua/pro-nas/naczionalnyj-erazmus-ofis-v-ukrayini/>

84–77 % продовжували підтримувати процес вступу, згідно з опитуваннями Razumkov та IRI у лютому та квітні 2024 року.

Східні та південні регіони, традиційно менш прихильні до євроінтеграції, після початку війни також продемонстрували високі показники – понад 80 % однастайності, а вікова група 18–39 років показує найбільшу підтримку.

Порівняння даних 2015 року (66,4 %) і 2022 року (91 %) свідчить про значний зростаючий тренд. Хоча в 2024 році підтримка знизилась до 84 %, вона залишається на рівні, що не порівнянний з довоєнним періодом, що свідчить про стабільно високу довіру до євроінтеграції. Масштабна підтримка (91 % у 2022 році) демонструє ефективність інформаційної політики та мобілізацію суспільства в умовах війни¹¹¹.

Незважаючи на незначне падіння підтримки до 84–77 % у 2024 році, загальний рівень довіри залишається рекордно високим порівняно з довоєнним періодом. Схід і південь України продемонстрували однакові тенденції зростання підтримки, що є вперше за всю історію. Найбільшу підтримку виражають молодші вікові групи та жителі регіонів, що підтверджує загальнонаціональний характер євроінтеграційних настроїв. Згідно зі звітом USAID Internews VIBE за 2023 рік, 76 % українців отримують новини через соціальні мережі, зокрема з Telegram. Попри це, лише 53 % довіряють медіа, тоді як 31 % висловили недовіру. Крім того, лише 47 % споживають інформацію з різних джерел, що вказує на високий рівень ізоляції в інформаційних «бульбашках».

Telegram стає основним джерелом новин: у 2021 році ним користувалося 20 % українців, а у 2023 році вже 72 %. Це значно посилило вплив як достовірної інформації, так і проросійської дезінформації. Традиційні медіа, такі як онлайн-ЗМІ і телебачення, поступово втрачають охоплення: частка телебачення знизилася з 85 % у 2015 році до 30 % у 2023 році. Дослідження також вказує, що

---

¹¹¹ Індекс медіаграмотності українців: 2020–2024, п'ята хвиля. (2024). *Detector Media*. <https://detector.media/infospace/article/240621/2025-05-06-indeks-mediagramotnosti-ukraintsiv-za-2024-rik/>

хоча 83 % українців усвідомлюють проблему дезінформації, лише 37 % вважають її актуальною, а тільки 14 % змогли правильно розпізнати фейковий контент у тесті. Це свідчить про невідповідність між усвідомленням проблеми та практичною здатністю протистояти їй¹¹².

Міністерство культури ініціювало Національний тест з медіаграмотності «Filter», який проходить онлайн щороку. У жовтні 2024 року участь узяли 236 237 осіб, із них 76 323 завершили тест (усі 25 питань), що у 5,5 разів більше, ніж у 2023. Однак лише 8 % названі «гуру» медіаграмотності, а 43 % - на рівні початківців, натякаючи на потребу в подальшому масштабному навчанні.

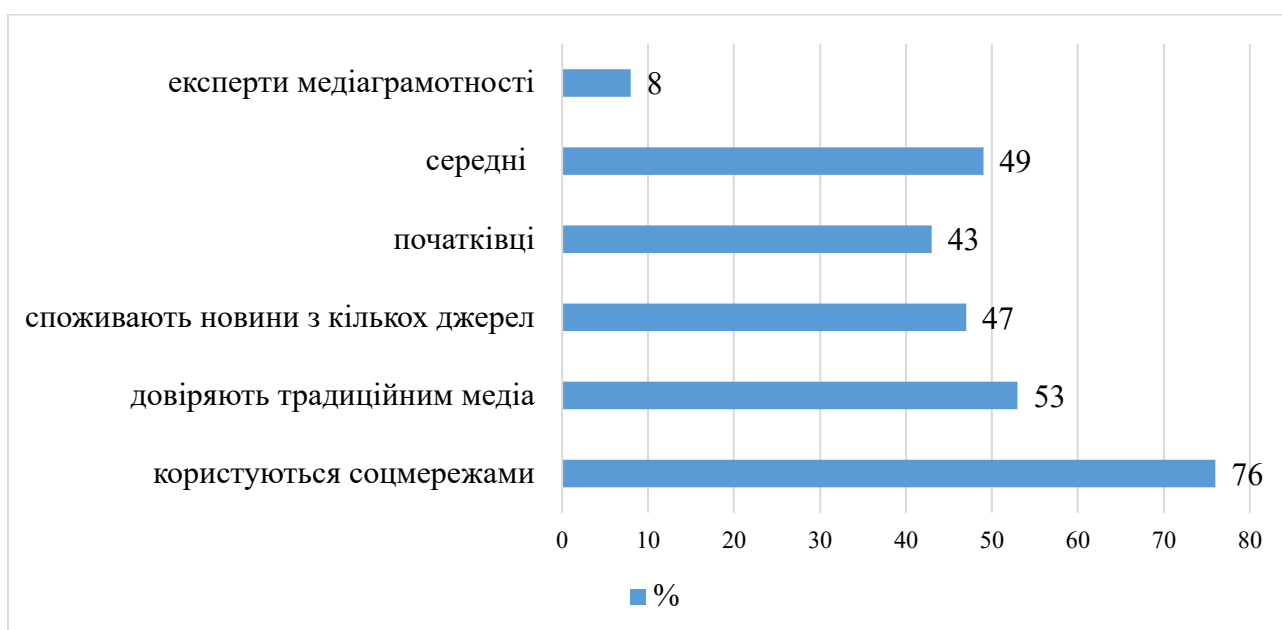

Рис. 3.7 Рівень медіаграмотності населення¹¹³

Через залежність від вузьких каналів новин (Telegram) та обмежений навик аналізу інформації, українці часто потрапляють під вплив дезінформаційних кампаній. Наприклад, для боротьби з цим Мінкульт у партнерстві з IREX та UNDP запровадив тестову систему, але вона охоплює лише інтернет-користувачів, тоді як більша частина громадян старшого віку залишається поза зоною.

¹¹² Там само

¹¹³ Індекс медіаграмотності українців: 2020–2024, п'ята хвиля. (2024). *Detector Media*. <https://detector.media/infospace/article/240621/2025-05-06-indeks-mediagramotnosti-ukraintsiv-za-2024-rik/>

Оцінка практичної комунікації реформ від ЄС в Україні показує як значний прогрес, так і ділянки для покращення. За даними Представництва ЄС (EEAS), програма EU NEIGHBOURS EAST реалізувала понад 70 заходів – включно з дискусіями, воркшопами, презентаціями – у різних областях України протягом 2023–2024 років. Тут впроваджувались ініціативи щодо відродження незалежних місцевих ЗМІ; формувались клуби молоді, присвячені зеленим змінам (Green Deal); проведені інформаційні сесії про цифровізацію, медичні реформи та енергоефективність. Ці заходи значно підвищили інформованість місцевих громад про конкретні зміни, що відбуваються завдяки євроінтеграції. У березні 2025 року Представництво ЄС організувало у Вінниці тренінг із медіаграмотності, в якому взяли участь близько 40 журналістів та громадських активістів з 11 областей. Метою заходу було навчитися розпізнавати дезінформацію, ефективно спростовувати фейки та використовувати фактчекінг у регіональних медіа. Це є критично важливим для зміцнення інформаційного захисту громад і підвищення довіри до реформ.

Попри такі ініціативи ЄС, відсутні дані про аналогічні широкомасштабні просвітницькі кампанії української держави. Соціологічні дослідження (Rating, KIIS, IRI) не зафіксували значного збільшення інформованості населення про євроінтеграційні реформи або кампаній, проведених урядом у 2023–2024 роках. Це вказує на слабку державну координацію та недостатнє фінансування – хоча ЄС активно працює в регіонах, українська влада не провела схожі кампанії, що обмежує охоплення навіть при високому рівні підтримки ЄС.

Доцільним є те, щоб уряд запланував та профінансував аналогічні кампанії у форматі EU NEIGHBOURS EAST, орієнтуючи їх на місцеві громади.

Варто масштабувати навчання з медіаграмотності – проводити не лише тренінги, а і регулярні вебінари, онлайн-курси з сертифікацією. Необхідно оцінювати ефективність кожної кампанії – через дослідження, опитування в громадах до і після заходів. Створити державну координаційну платформу, яка об'єднає зусилля ЄС, державних інституцій і громадського сектору для синхронізації заходів і уніфікованого меседжу.

Підсумовуючи, оцінка результатів реалізації інформаційної політики України у процесі набуття членства в ЄС свідчить про помітний прогрес у гармонізації законодавства, посиленні політичного узгодження з Євросоюзом та розширенні участі в європейських програмах співпраці, що формує фундамент для майбутнього членства. Водночас ефективність політики значною мірою залежить від здатності держави забезпечувати прозору комунікацію реформ і протидіяти дезінформації в умовах війни та домінування соціальних мереж як основного джерела новин. Попри значну підтримку євроінтеграції з боку суспільства та активну інформаційну діяльність інституцій ЄС, українські державні комунікації залишаються недостатньо системними й не охоплюють широкої аудиторії. Це підкреслює потребу у стратегічно координованих, належно профінансованих інформаційних кампаніях, спрямованих на підвищення медіаграмотності, зміцнення довіри до реформ та рівномірне інформування громадян у всіх регіонах, що є ключовою умовою успішного продовження євроінтеграційного курсу.

3.4. Перспективи вдосконалення інформаційної політики України щодо європейської інтеграції

Перспективи вдосконалення інформаційної політики України у контексті європейської інтеграції значною мірою пов'язані з цифровою трансформацією, відкритістю даних, ефективним управлінням інформаційними потоками та наближенням до стандартів ЄС у сфері цифрових технологій і комунікацій. Одним із визначальних напрямів має стати створення національної системи обліку та цифровізації економічних процесів із широким залученням державних структур, бізнесу та громадянського суспільства. Це дозволить зробити процес євроінтеграції більш прозорим і зрозумілим для населення.

На наш погляд, для подолання цих викликів Україна повинна вжити низку комплексних заходів: удосконалити законодавчу базу у сфері медіа, забезпечити свободу слова та незалежність ЗМІ, посилити кіберзахист, сприяти розвитку

медіаграмотності серед громадян, а також підтримувати незалежні інформаційні ресурси.

Зокрема, необхідним є розроблення та ухвалення закону, що врегулює цифрову трансформацію статистики в економіці з орієнтацією на індикатори Європейського цифрового індексу DESI. Важливо також визначити державні органи, відповідальні за збір, обробку й передачу даних у межах кожного з показників цього індексу до Європейської комісії. Це дасть змогу не лише забезпечити моніторинг цифрового прогресу, а й ефективніше комунікувати про досягнення України у сфері цифрової євроінтеграції¹¹⁴.

Інформаційна політика має ґрунтуватися на оцінюванні ефектів цифровізації в окремих секторах економіки, зокрема щодо запровадження штучного інтелекту, блокчейн-технологій, розвитку е-комерції, забезпечення конфіденційності даних. На основі цих результатів слід формувати публічні системи цифрових даних, у тому числі за такими категоріями, як цифрові навички населення, застосування цифрових технологій у бізнесі та рівень розвитку електронних публічних послуг.

Подальша адаптація українського законодавства до норм єдиного цифрового ринку ЄС – ще один важливий крок у модернізації інформаційної політики. Це перш за все стосується електронної ідентифікації та транзакцій, електронних платежів, захисту інтелектуальної власності, персональних даних і кібербезпеки.

Особливо важливим є розширення доступу до швидкісного інтернету, що є необхідною умовою для ефективної цифрової комунікації. Затвердження Стратегії широкосмугового доступу до Інтернету сприятиме забезпеченню рівних можливостей для всіх громадян, зокрема в сільських та прифронтових районах, щодо доступу до інформації про реформи, європейські програми та цифрові послуги.

---

¹¹⁴Ляшенко, В., Підоричева, І., & Антонюк, В. (2020). Європейський дослідницький простір: порівняльний аналіз інституційних передумов та інтеграційних підходів для України. *Журнал європейської економіки*, 19(3), 456–481. <https://doi.org/10.35774/jee2020.03.456>

Забезпечення високого рівня цифрової та інформаційної грамотності серед громадян є ще одним важливим аспектом ефективної інформаційної політики. Реалізація ініціатив ЄС, зокрема Плану дій цифрової освіти на 2021–2027 роки, допоможе подолати бар'єри в доступі до знань, розширити цифрові компетенції та сприяти розвитку критичного мислення¹¹⁵.

Необхідно продовжити впровадження електронного урядування відповідно до найкращих європейських практик. Це забезпечить відкритість влади, підвищить рівень довіри до державних інституцій і зміцнить комунікацію влада–громадянин у процесі євроінтеграції.

Важливо створити передумови для приєднання України до ініціативи Connecting Europe Facility (CEF) у сфері цифрової інфраструктури, що дасть змогу залучити фінансову допомогу для розвитку національних цифрових проєктів і посилити інформаційні можливості країни.

Крім того, має бути забезпечена технічна сумісність українських електронних ідентифікаторів та підписів із європейськими системами, що спростить обмін цифровими послугами та юридичними транзакціями, а також надасть українським громадянам змогу повноцінно користуватись е-сервісами за кордоном.

Необхідно посилити правові гарантії захисту персональних даних відповідно до директив ЄС, а також розробити механізми протидії кіберзагрозам, що особливо актуально у воєнний час. Врахування норм нової Директиви ЄС щодо мережевої та інформаційної безпеки (NIS2) є важливим кроком у гармонізації національної інформаційної політики із загальноєвропейськими стандартами.

І нарешті, інформаційна політика має передбачати стимулювання інвестицій у сферу ІКТ. Це можливо через оптимізацію державного фінансування й створення сприятливих умов для розвитку цифрових бізнесів, що

---

¹¹⁵Сопільник, Л. І., & Микитюк, М. А. (2023). Європейські стандарти в інформаційно-правовому забезпеченні електронного урядування. *Академічні візії*, (16). <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10077596>

також дозволить більш ефективно інтегрувати Україну в єдиний цифровий ринок ЄС.

Перспективи вдосконалення інформаційної політики України щодо європейської інтеграції потребують комплексного підходу, що охоплює не лише комунікаційні аспекти, а й глибоку цифрову трансформацію державного управління, гармонізацію законодавства, розвиток інфраструктури, підвищення рівня цифрової грамотності та забезпечення інформаційної безпеки.

Першим етапом має стати створення національної системи збору, обробки та цифровізації статистичних даних, які дозволять ефективно комунікувати прогрес України в рамках цифрового розвитку за європейськими стандартами. Для цього необхідно ініціювати розробку та ухвалення Закону «Про удосконалення сфери статистики з цифрової трансформації економіки». Закон має містити визначення індикаторів цифрового прогресу відповідно до структури європейського індексу DESI. Після ухвалення закону Кабінет Міністрів України має затвердити перелік уповноважених державних органів для збору відповідних даних, розробити технічні протоколи їх обробки й забезпечити можливість прямої передачі до баз Єврокомісії через захищені електронні канали.

Наступним кроком є законодавче закріплення організацій та відомств, відповідальних за кожен напрямок цифрової трансформації. На основі цього буде здійснено міжвідомчу координацію, що дозволить уникнути дублювання функцій та неузгодженості в даних. Міністерство цифрової трансформації повинно координувати цей процес та розробити інтегровану інформаційну систему, яка охоплюватиме індикатори з різних сфер: штучний інтелект, блокчейн, е-комерція та цифрова конфіденційність.

Для забезпечення прозорості та доступу до інформації необхідно створити публічну систему візуалізації цифрових даних. Це має бути єдиний вебпортал, який буде інформувати громадян про рівень цифрової трансформації в країні, впровадження нових технологій, ефективність реформ у сфері цифрової економіки. Створення такого порталу потребуватиме технічного проектування,

залучення ІТ-експертів, проведення пілотного тестування та публічного запуску зі зворотним зв'язком від користувачів.

У сфері законодавчого забезпечення цифрової інтеграції слід провести аудит чинного законодавства щодо відповідності його нормам цифрового ринку ЄС. Після цього має бути розроблений законодавчий пакет щодо електронної ідентифікації, захисту персональних даних, електронної комерції, кібербезпеки, платіжних систем. Ці зміни потрібно адаптувати під директиви ЄС, зокрема eIDAS та GDPR, а також розробити дорожню карту імплементації для кожного нормативного акту¹¹⁶.

Уряд має затвердити Стратегію широкосмугового доступу до Інтернету. До процесу її реалізації мають бути залучені обласні адміністрації, які подають плани покриття територій 4G-зв'язком і фіксованим інтернетом, а також оператори зв'язку, які забезпечують будівництво відповідної інфраструктури. Для моніторингу виконання цієї стратегії доцільно створити наглядовий орган, до складу якого увійдуть представники уряду, громадськості та бізнесу. Цей орган буде регулярно публікувати звіти про хід виконання стратегії.

У контексті адаптації до європейських освітніх ініціатив важливо забезпечити реалізацію Плану дій цифрової освіти ЄС (2021–2027) через розробку національних програм цифрової грамотності. Це включає створення навчальних модулів для різних вікових груп, оновлення шкільних програм, підготовку викладачів та запуск масових відкритих онлайн-курсів. Також необхідно запровадити сертифікацію цифрових навичок і налагодити партнерство з ІТ-компаніями для підвищення практичного рівня підготовки населення.

Щоб покращити функціонування електронного уряду, потрібно провести аудит наявних електронних сервісів, оцінити їх ефективність і доступність, усунути дублювання, стандартизувати інтерфейси та поліпшити користувацький досвід.

---

¹¹⁶ eIDAS – electronic identification and trust services. (n.d.). *European Commission*. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/discover-eidas>

За результатами цього аудиту слід оновити законодавство про електронне урядування, розробити рекомендації з його модернізації, враховуючи досвід ЄС, зокрема Естонії та Данії¹¹⁷.

Щоб приєднатися до Програми Connecting Europe Facility (CEF), Україна має здійснити технічне обстеження цифрової інфраструктури, підготувати проекти, які відповідають критеріям фінансування ЄС, та сформувати заявку до відповідних інституцій. Для цього потрібно створити при Мінцифри окрему проєктну групу, яка координуватиме підготовку, верифікацію й супровід поданих заявок.

У сфері електронних довірчих послуг слід забезпечити технічну сумісність українських систем із європейськими. Це вимагає оновлення сертифікатів електронного підпису, гармонізації протоколів перевірки достовірності електронних транзакцій, створення механізму їх визнання країнами-членами ЄС через підписання відповідних двосторонніх угод.

З метою посилення захисту персональних даних потрібно переглянути законодавство у сфері конфіденційності, посилити роль уповноваженого з прав людини у сфері даних, запровадити обов'язковий аудит для державних органів і великих компаній щодо дотримання принципів обробки даних.

Для боротьби з кіберзагрозами слід створити національну платформу координації кіберзахисту, що включатиме органи державної влади, силові структури, приватний сектор і фахівців з кібербезпеки. На цій платформі має функціонувати система оперативного реагування на загрози, база даних кібератак і постійно оновлювані протоколи безпеки. Також необхідно адаптувати українське законодавство до Директиви ЄС NIS2.

Інформаційна політика має підтримувати інвестиції в сектор ІКТ через створення умов для державно-приватного партнерства. Для цього потрібно розробити програми держгарантій для цифрових стартапів, надати пільги на ІТ-інвестиції в регіонах, а також спростити процедури реєстрації ІТ-бізнесу. Варто

---

¹¹⁷ Estonia is at the top of the United Nations e-government ranking. (2024, October 23). *E-Estonia*. <https://e-estonia.com/estonia-is-at-the-top-of-the-un-e-government-ranking/>

також передбачити створення інноваційних центрів за участю міжнародних донорів і банків розвитку. Детальний план дій відображено в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Структурований план дій із вдосконалення інформаційної політики України
щодо європейської інтеграції

Дії	Мета	Інструменти	Відповідальні	Терміни
Створення національної системи цифрової статистики відповідно до індексу DESI	Забезпечити відповідність цифрових показників України вимогам ЄС.	Розробка і прийняття Закону «Про удосконалення сфери статистики з цифрової трансформації економіки»; створення інтегрованої бази даних	Мінцифри, Держстат, Кабінет Міністрів України	Законопроект - до лютого 2026, система - до грудня 2026
Адаптація законодавства до стандартів цифрового ринку ЄС	Гармонізувати українське законодавство з вимогами GDPR, eIDAS, NIS2	Юридичний аудит; пакет змін до законів про захист персональних даних, кібербезпеку, електронні транзакції.	Мінцифри, Мін'юст, Верховна Рада	Аудит - I кв. 2026, законодавчі зміни - до середини 2027
Розширення широкосмугового доступу до інтернету	Забезпечити 95% населення якісним інтернетом	Затвердження та реалізація Національної стратегії інтернет-доступу; державно-приватне партнерство з операторами зв'язку	НКРЗІ, Мінцифри, ОВА	Стратегія - до лютого 2026, реалізація - 2026–2028
Впровадження Плану дій	Підвищити цифрову	Створення нацпрограми навчання,	МОН, Мінцифри, ІТ-компанії	Програма - до вересня 2026, запуск курсів

цифрової освіти ЄС (2021–2027)	грамотність громадян	онлайн-курсів, шкільних модулів, сертифікація навичок		- до січня 2027
Модернізація електронного урядування	Збільшити ефективність та доступність державних цифрових послуг	Аудит діючих сервісів, уніфікація інтерфейсів, вдосконалення Diia	Мінцифри, ДП «Дія», громадські експерти	Аудит - до червня 2026, впровадження - 2026–2027
Приєднання до програми Connecting Europe Facility (CEF)	Отримання фінансування на цифрову інфраструктуру	Оцінка готовності, підготовка заявок, створення проєктного офісу	Мінцифри, Мінекономіки	Проєкти - до жовтня 2026, заявки - 2027
Інтеграція систем е-підписів та довірчих послуг з ЄС	Забезпечити взаємне визнання електронних транзакцій	Гармонізація протоколів, оновлення сертифікатів, укладення угод з ЄС	Мінцифри, НАЗК, НБУ	Підготовка - до березня 2027, запуск - 2028
Реформа кіберзахисту та інформаційної безпеки	Протидіяти зовнішнім кіберзагрозам і захистити критичну інфраструктуру	Створення Нацплатформи кіберзахисту, оновлення законодавства згідно з NIS2	Держспецзв'язку, РНБО, Міноборони	Платформа - до кінця 2026, правові зміни - 2027
Розвиток цифрового інвестування	Стимулювати зростання ІКТ-сектору	Податкові стимули, програми держгарантій для IT-стартапів, технопарки	Мінекономіки, Мінфін, Мінцифри	Перші програми - до серпня 2026, індустріальні хаби - з 2027

Такий покроковий підхід дозволить трансформувати інформаційну політику України у дієвий інструмент просування європейської інтеграції, наблизити державу до цифрових стандартів ЄС та посилити довіру суспільства до процесів трансформації.

Підсумовуючи, перспективи вдосконалення інформаційної політики України щодо європейської інтеграції полягають у глибокій цифровій трансформації державного управління, гармонізації законодавства з нормами ЄС, розвитку сучасної цифрової інфраструктури та зміцненні інформаційної безпеки. Ключовими завданнями стають створення ефективної системи збору й візуалізації цифрових даних, забезпечення технічної сумісності українських електронних сервісів із європейськими, розширення доступу до швидкісного інтернету, а також підвищення цифрової грамотності громадян відповідно до європейських стандартів. Одночасно пріоритетом є підтримка незалежних медіа та вдосконалення механізмів кіберзахисту, що стає особливо важливим на фоні російської агресії. Комплексне поєднання цих напрямів створює підґрунтя для формування прозорої, стійкої та сучасної інформаційної політики, здатної забезпечити успішну інтеграцію України до єдиного цифрового та комунікаційного простору Європейського Союзу.

Отже, здійснено оцінку ефективності державної інформаційної політики України в процесі набуття членства в Європейському Союзі. Встановлено, що ключовим викликом для її реалізації залишається російсько-українська війна, яка створила безпрецедентні загрози інформаційній безпеці та актуалізувала завдання протидії дезінформації, кіберзагрозам і пропаганді. Недоліками інформаційної політики є недостатня координація між органами влади, фрагментарність правового поля та обмеженість ресурсів для ефективного впровадження європейських стандартів. Поряд із цим інформаційна політика ЄС щодо України демонструє послідовну підтримку інтеграційного курсу, спрямовану на формування позитивного міжнародного іміджу України, розвиток стратегічних комунікацій та розширення співпраці у сфері медіа й цифрових технологій. Аналіз результатів реалізації української інформаційної політики засвідчив певні досягнення у гармонізації законодавства, підвищенні рівня прозорості та зміцненні позицій України на міжнародній арені, однак водночас виявив потребу у більшій інституційній стійкості та довгострокових стратегіях комунікації з європейською громадськістю. Ефективність інформаційної

політики України на шляху до членства в ЄС можна оцінити як відносно високу з огляду на складні зовнішні умови, проте її результативність значною мірою залежить від здатності держави подолати наявні недоліки та адаптувати механізми до динамічних європейських стандартів. Подальше вдосконалення політики має бути спрямоване на інституційне зміцнення, підвищення рівня медіаграмотності суспільства, розвиток стратегічних комунікацій та інтеграцію в єдиний цифровий ринок ЄС.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило комплексно, системно й багатоаспектно проаналізувати євроінтеграційний напрям державної інформаційної політики України, його теоретичні, правові, інституційні та комунікаційні засади, а також оцінити особливості реалізації та перспективи вдосконалення в умовах сучасних внутрішніх і зовнішніх викликів. Узагальнення результатів роботи дає змогу сформувати цілісне уявлення про трансформаційні процеси, що відбуваються в інформаційній сфері України на шляху до інтеграції в Європейський Союз, а також визначити закономірності, тенденції та ключові проблеми, які впливають на ефективність державної інформаційної політики.

Проаналізовано сучасний стан наукового вивчення проблеми євроінтеграційної інформаційної політики та джерела, на яких ґрунтується дослідження. Сучасна наукова дискусія охоплює широкий спектр питань, від аналізу нормативно-правових процесів і механізмів державного управління до вивчення впливу цифровізації, інформаційних загроз і стратегічних комунікацій. Особлива увага приділяється ролі війни в коригуванні комунікаційних стратегій держави та трансформації українського медіапростору відповідно до європейських стандартів. Джерела дослідження є різноманітними і включають наукові публікації, законодавчі акти, міжнародні документи ЄС, аналітичні звіти, що дозволяє створити комплексне розуміння проблеми та забезпечити надійність результатів.

Визначено методологічну основу роботи, яка вибудована на поєднанні загальнонаукових, спеціальних і міждисциплінарних підходів, що надало змогу глибоко дослідити правові, інституційні, історичні та комунікативні параметри державної інформаційної політики. Використання інституційного підходу дозволило пояснити механізми функціонування державних органів у цій сфері, а комунікативний підхід – оцінити якість і ефективність взаємодії держави, медіа та суспільства. Порівняльно-правовий метод сприяв визначенню ступеня

гармонізації українського законодавства з правом Європейського Союзу, а синергетичний та системний підходи допомогли простежити складну взаємодію множинних факторів, що формують інформаційний простір України. Уточнено понятійно-категоріальний апарат у межах роботи забезпечив фундаментальність теоретичної бази дослідження, дозволивши структурно вибудувати аналіз феномена інформаційної політики в контексті євроінтеграції та визначити сутнісні характеристики ключових понять, таких як «євроінтеграційна комунікація», «інформаційна безпека», «стратегічні комунікації», «медіаплюралізм», «цифрова трансформація» та інші. Це сприяло створенню інтелектуального підґрунтя для подальшої аргументації та проведення комплексного аналізу.

Визначено етапи розвитку державної інформаційної політики України в контексті євроінтеграції. Дослідження показало, що інформаційна політика України за роки незалежності пройшла складний шлях еволюції – від адміністративної та контрольної моделі пострадянського типу до поступового становлення демократичної, відкритої та європейсько-орієнтованої моделі управління. Було визначено 4 ключові етапи розвитку – від проголошення незалежності, 2000-ні роки, після Революції Гідності та після повномасштабного вторгнення РФ. Встановлено, що між 2014 і 2025 роками відбулися важливі зміни у формуванні нормативно-правового поля, посиленню ролі регуляторів, реформуванні системи державного мовлення, імплементації європейських стандартів щодо прозорості медіавласності, захисту персональних даних та запровадженні стратегічних комунікацій. Проте цей процес все ще містить значні бар'єри, зокрема нерівномірність правозастосування, фрагментарність законодавства, дублювання повноважень, а також вплив політичних і бізнесових груп на медіасферу.

Охарактеризовано правові та інституційні механізми реалізації державної інформаційної політики України в контексті європейської інтеграції як багаторівневу та адаптовану до умов війни систему, спрямовану на забезпечення доступу громадян до достовірної інформації, зміцнення довіри до

євроінтеграційного курсу та захист інформаційного простору від зовнішніх впливів. Інституціями, задіяними в регулюванні інформаційної політики України в контексті євроінтеграції, є Міністерство культури України, Міністерство цифрової трансформації України, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, Офіс Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки при РНБО України та Суспільне мовлення (НСТУ). Нормативно-правове регулювання реалізується через Конституцію України, Закони України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про телебачення і радіомовлення», «Про захист суспільної моралі», «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», Доктрину інформаційної безпеки України, Національну стратегію інформаційної безпеки та Угоду про асоціацію між Україною і ЄС. Координація діяльності урядових структур, робота офісу віцепрем'єра з питань євроінтеграції, цифрові сервіси Мінцифри, функціонування інституцій, що відповідають за інформаційну безпеку, та оновлення медіазаконодавства згідно з європейськими стандартами є основою ефективної комунікаційної політики. У 2025 році ці механізми не тільки протидіють дезінформації, а й визначають внутрішній порядок денний, орієнтуючись на європейські цінності та відкритість. Правовий аналіз показує поступове наближення українського законодавства до норм ЄС у таких сферах, як свобода слова, захист персональних даних, прозорість медіавласності та боротьба з дезінформацією. Водночас зберігаються проблеми: фрагментарність регулювання, дублювання повноважень, недостатня інституційна спроможність та відставання правозастосування від норм. Для успішної інформаційної євроінтеграції Україні необхідне не лише ухвалення законів, а й їх повноцінне впровадження у тісній взаємодії з інституціями ЄС.

Висвітлено впровадження європейських стандартів у сфері інформації та гармонізацію національних норм з європейськими стандартами як

багатовимірний процес модернізації українського інформаційного простору, що охоплює оновлення законодавства відповідно до асquis ЄС, посилення інституційної спроможності органів влади, утвердження медіаплюралізму, захист персональних даних і розвиток сучасних цифрових інструментів. Україна здійснює гармонізацію в таких напрямках, як доступ до публічної інформації, захист персональних даних відповідно до Загального регламенту захисту даних (GDPR), розвиток медіаплюралізму та забезпечення прозорості медіавласності, що передбачено Директивою ЄС про аудіовізуальні медіапослуги. Окремо відзначено впровадження принципів відкритих даних і електронного урядування, а також посилення інформаційної безпеки через стандарти кібербезпеки та захист від дезінформації. Ці стандарти включають впровадження політики щодо боротьби з фейковими новинами, захисту прав користувачів інтернет-платформ та забезпечення цифрової стійкості. Реалізація цих стандартів сприяє зміцненню стійкості до інформаційних загроз, підвищенню довіри до державних інституцій та ефективній інтеграції України в єдиний інформаційний простір ЄС, що є критично важливим в умовах сучасної війни.

Визначено виклики та недоліки інформаційної політики України щодо євроінтеграції в умовах російсько-української війни, які демонструють, що її розвиток значною мірою визначається контекстом російсько-української війни. Інформаційний простір стикається з безпрецедентними викликами – дезінформаційними атаками, кібератаками, пропагандою, маніпуляціями, а також скороченням друкованих медіа, що вимагає посилення механізмів інформаційної безпеки, створення оперативних систем комунікації та розвитку медіаграмотності серед населення. В умовах воєнного стану були централізовані медіа-потоки, що призвело до обмеження комунікації про євроінтеграцію та відсутності висвітлення важливих реформ. Також обмеження публічного розголошення інформації та брак комунікації з громадянами призвели до зниження підтримки євроінтеграції, особливо в прифронтових регіонах. Відсутність координації між урядовими органами і громадським суспільством посилює інформаційний вакуум, а низький рівень медіаграмотності серед

населення робить його вразливим до маніпуляцій і фейків. Крім того, відсутність фінансування для інформаційних кампаній, відсутність єдиного державного органу для комунікації про євроінтеграцію і брак належної інституційної підтримки погіршують ситуацію, створюючи бар'єри для ефективної комунікації з громадськістю та знижуючи довіри громадян до інформаційної політики.

Досліджено інформаційну політику Європейського Союзу щодо інтеграції України, зокрема підтримку реформ через ініціативи, як EU NEIGHBOURS EAST, що організовує інформаційні кампанії про європейські цінності, цифровізацію, медицину та освіту; боротьбу з дезінформацією через платформу EUvsDisinfo, на якій публікується спростування фейків; просвітницькі проекти, такі як EU4Business, які допомагають розвитку бізнесу та відновленню інфраструктури, зокрема через фонд European Peace Facility для підтримки ЗСУ, мережа Team Europe, що організовує заходи для пояснення реформ в громадах, кампанія «Rebuild Ukraine with Europe», яка акцентує на відновленні інфраструктури, а інформаційні кампанії щодо майбутнього членства пояснюють адаптацію законодавства та виконання зобов'язань за Угодою про асоціацію. Підтримка українського суспільства залишається стабільною завдяки цілеспрямованій, добре скоординованій інформаційній діяльності європейських інституцій. Це дозволяє ЄС зміцнювати партнерські зв'язки з Україною та забезпечувати високу суспільну підтримку євроінтеграції.

Проаналізовано також ефективність реалізації державної інформаційної політики України в процесі набуття членства в ЄС. Визначено, що українська держава досягла відчутних результатів у розвитку цифрових сервісів, участі в програмах ЄС, створенні інституцій стратегічних комунікацій та сфері гармонізації законодавства, зокрема через ухвалення нових нормативних актів для інтеграції до внутрішнього ринку ЄС, таких як дерегуляція та оновлення технічних регламентів, санітарних і фітосанітарних норм у межах DCFTA. Важливою частиною є розробка дорожніх карт для модернізації, а також виконання критеріїв Копенгагена, що підтверджується звітами Європейської Комісії. Україна також активно бере участь у програмах ЄС, таких як Horizon

Europe та Erasmus+, де зростає кількість проєктів в науці, освіті та інноваціях. Це сприяє розвитку міжнародної співпраці, розширюючи можливості для українських установ. Успішно реалізовані ініціативи, як EU NEIGHBOURS EAST, надають важливу інформацію про європейські реформи, включаючи цифровізацію, енергомодернізацію, медичні та освітні реформи. Водночас рівень координації органів влади все ще потребує вдосконалення, а інформаційне забезпечення реформ у регіонах залишається недостатнім. Інформаційна нерівність, дефіцит якісної інформації, вразливість медіа до політичного й комерційного тиску, скорочення друкованих медіа та втрата інформаційного контролю на тимчасово окупованих територіях – все це створює додаткові бар'єри для успішної євроінтеграційної комунікації.

Обґрунтовано перспективні напрями вдосконалення інформаційної політики України з урахуванням вимог ЄС. Серед ключових тенденцій – цифровізація державного управління, розвиток загальнонаціональної цифрової інфраструктури, імплементація європейських стандартів кіберзахисту, підвищення прозорості медіасередовища, підтримка незалежних медіа, розбудова систем стратегічних комунікацій, формування єдиних інформаційних центрів координації євроінтеграційних процесів, зміцнення медіаграмотності та критичного мислення громадян. Ці напрямки визначають основу для розвитку стійкої, демократичної й сучасної інформаційної політики.

Підсумовуючи результати дослідження, можна сказати, що на 2025 рік інформаційна політика України стала важливою складовою не тільки державного управління, але й національної безпеки, громадської довіри та процесів інтеграції України в ЄС та НАТО. Вона переживає період суттєвих змін, орієнтуючись на європейські стандарти в юридичному, інституційному, комунікаційному та цифровому аспектах. Попри численні труднощі, Україна впевнено рухається до інтеграції в європейський інформаційний простір, завдяки реформам, підтримці міжнародних партнерів і внутрішній політичній волі сприяти розвитку демократичних практик у інформаційній сфері.

На сьогоднішній день Україна вже має підґрунтя для повної інтеграції в інформаційний, цифровий і комунікаційний простір ЄС. Проте подальші успіхи залежатимуть від здатності держави підтримувати стратегічну цілісність політики, зміцнювати інституційні механізми, забезпечувати прозору комунікацію реформ і ефективно протидіяти інформаційним загрозам у майбутньому.

Висновки дослідження вказують на те, що євроінтеграційний вектор державної інформаційної політики України має великий потенціал для розвитку, і стане однією з основних сфер суспільного життя, що визначатиме успіх демократичних змін, стійкість до зовнішніх загроз і ефективність інтеграції України в Європейський Союз.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Босак, І. (2025). Інформаційна безпека України: загрози та методи протидії. *Київський економічний науковий журнал*, (9), 33–38. <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2025-9-4>
2. Братах, Л. (2025). Інформаційна безпека України в умовах дезінформаційного впливу: загрози, виклики, механізми реагування. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія*, 21.
3. Валюшко, І. О. (2016). Кібербезпека України: наукові та практичні виміри сучасності. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія, соціологія, право*, 3–4 (31–32), 117–124.
4. Васютіна, В. В. (2014). *Інформаційна політика України в контексті євроінтеграційних процесів*. Одеса: ПНПУ ім. К. Д. Ушинського. <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/327>
5. Вдовичин, О. (2025). Формування державної інформаційної політики України в умовах наближення до Європейського Союзу. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія*, 21. <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2025-21-8>
6. Верховна Рада України. (2005). *Конституція України. Закон України «Про внесення змін до Конституції України»*. Київ: Велес.
7. Воробець, Н. (2024). Інформаційна війна Росії проти України: динаміка впливу на суспільну свідомість і виклики для національного становлення. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія*.
8. Галіпчак, В. (2023). Державно-правовий механізм інформаційної безпеки України в умовах російської агресії. *Політикус*, 5, 19–24.
9. Галіпчак, В. Д. (2023). Інституційні чинники інформаційної політики євроінтеграції України: безпековий вимір. Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку. *Політикус*, 5, 97–102.

- 10.Горбань, Ю. О. (2015). Інформаційна війна проти України та засоби її ведення. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*, 1, 136–141.
- 11.Губерський, Л. В., Камінський, Є. Є., Макаренко, Є. А., Ожеван, М. А., & Шнирков, О. І. (2007). *Інформаційна політика України: європейський контекст*. Київ: Либідь.
- 12.Грицяк, Н. В. (2007). Інформаційні кампанії як механізм підвищення ефективності реалізації державної політики у сфері євроінтеграції. *Стратегічні переваги*, (2), 37–44.
- 13.Державна фінансова підтримка місцевих друкованих медіа – дискусія за сприяння спільного проєкту ЄС та Ради Європи. (2021, 26 жовтня). *Офіс Ради Європи в Україні*. <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/-/state-financial-support-of-the-local-print-media-discussion-supported-by-the-joint-eu-coe-project>
- 14.Директива ЄС NIS2: що це таке, для яких потреб розроблена та для чого Україна її імплементує. (2025, 26 березня). *Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України*. <https://cip.gov.ua/ua/news/direktiva-yes-nis2-sho-ce-take-dlya-yakikh-potreb-rozroblena-ta-dlya-chogo-ukrayina-yiyi-implementuye>
- 15.Європейський акт про свободу ЗМІ (EMFA). (2024, 27 березня). *Європейська Комісія*. https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/європейський-акт-про-свободу-змі-рада-єс-ухвалила-нові-правила-захисту-журналістів-і-змі_uk
- 16.ЄС та Україна поглиблюють бізнес-партнерство: ключові домовленості у Римі напередодні URC-2025. (2025, 9 липня). *Міністерство економіки України*. <https://www.kmu.gov.ua/news/yes-ta-ukraina-pohlybliuiut-biznes-partnerstvo-kliuchovi-domovlenosti-u-rymi-naperedodni-urc-2025>
- 17.Закон України «Про доступ до публічної інформації» (2011). *Відомості Верховної Ради України*, 2011(32), ст. 314. (Редакція від 08.10.2023, підстава – Закон № 2614-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>

18. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» № 2581-VIII (2018). *Відомості Верховної Ради України*, 2004(29), ст. 367. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>
19. Закон України «Про захист суспільної моралі» № 1296-IV (2004). *Відомості Верховної Ради України*, 2004(14), ст. 192. (Закон втратив чинність на підставі Закону № 2849-IX від 13.12.2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1296-15>
20. Закон України «Про інформацію» (1992). *Відомості Верховної Ради України*, 1992(48), ст. 650. (Редакція від 27.07.2023, підстава – Закон № 3005-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
21. Закон України «Про медіа» № 4059-IX (2024). *Відомості Верховної Ради України*, 2023(47–50), ст. 120. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>
22. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» № 2469-VIII. (2017). *Відомості Верховної Ради України*, 45, ст. 403. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>
23. Закон України «Про телебачення і радіомовлення» № 3759-XII (1993, 21 грудня). *Відомості Верховної Ради України*, 1994(10), ст. 43. (Редакція Закону № 1089-IX від 16.12.2020; Закон втратив чинність на підставі Закону № 2849-IX від 13.12.2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3759-12>
24. Закон України «Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» № 3/2023 (2023). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
25. Запорожець, С. (2019). Інформаційна безпека України в умовах гібридної війни. *Проблеми створення, випробування, застосування та експлуатації складних інформаційних систем*, 17, 52–63.
26. Зінченко, О. (2024). Політичні проблеми розвитку кібертероризму в міжнародному просторі. *Politicus*, 4, 154–160.

- 27.Зінченко, О. (2024). Вплив політичної ситуації в Україні на проблеми кібербезпеки Європейського регіону. *Politicus*, 5, 154–158.
- 28.Зінченко, О. (2024). Європейські регіональні засоби протидії кібертероризму. *Регіональні студії*, 39, 94–100.
- 29.Іванова, Є. І. (2022). *Воєнно-інформаційна безпека України за умов ескалації конфлікту на Сході України*.
- 30.Іващенко, В., & Пістракевич О. (2025). Висвітлення підтримки України у стратегічних комунікаціях ЄС. *Сучасні виклики в умовах трансформації системи міжнародних відносин* (с. 105-108). Київський столичний університет імені Бориса Грінченка.
- 31.Індекс медіаграмотності українців: 2020–2024, п'ята хвиля. (2024). *Detector Media*. <https://detector.media/infospace/article/240621/2025-05-06-indeks-mediagramotnosti-ukraintsiv-za-2024-rik/>
- 32.Інститут соціокультурного менеджменту (ІСКМ). (2024). *Річний звіт*. <https://www.lac.org.ua/wp-content/uploads/2025/02/Річний-звіт-2024-2.pdf>
- 33.Інформаційні кампанії EU NEIGHBOURS East. (2025, 18 липня). *We are the lungs of democracy: Reviving local independent media in Ukraine*. EU Neighbours East. <https://euneighbourseast.eu/news/stories/we-are-the-lungs-of-democracy-reviving-local-independent-media-in-ukraine/>
- 34.Кабінет Міністрів України. (2023). *Report on implementation of the Association Agreement between Ukraine and the European Union for 2023*. Уряд України. <https://eu-ua.kmu.gov.ua/wp-content/uploads/Report-on-implementation-of-the-Association-Agreement-between-Ukraine-and-the-European-Union-for-2023.pdf>
- 35.Карамишев, Д. В., Мирна, Н. В., & Величко, Л. Ю. (2021). *Євроінтеграційний вектор розвитку та реалізація національних інтересів України*. Харків. https://ipa.karazin.ua/wp-content/themes/education/filesforpages/science/Karamyshev_2021.pdf
- 36.Карпенко, В. О. (2006). *Інформаційна політика та безпека*. Київ: Нора-Друк.
- 37.Козьб'ял, К. (2020). Саар і початок європейської інтеграції. *Щорічник європейської інтеграції*, (14), 187–198. <https://doi.org/10.14746/rie.2020.14.12>

38. Козьмініх, А. В. (2020). Інформаційні механізми євроінтеграційної політики України. *Південноукраїнський центр гендерних проблем*, (65), 41–48.
39. Костенко, А. М. (2019). Інформаційно-комунікативні стратегії євроінтеграції в Україні. *Науково-теоретичний альманах «Грані»*, 21(11), 70–77.
<https://doi.org/10.15421/1718154>
40. Костінна, І. (2024, 4 квітня). Членство в ЄС і НАТО підтримують 77% українців. *Українська правда. Європейська правда*.
<https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/04/4/7183067/>
41. Кочубей, Л. О. (2015). Інформаційна безпека держави: інструменти захисту українського інформаційного поля (на прикладі особливостей інформаційно-комунікаційних технологій у сучасному Донбасі). *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса*, 3, 220–237.
42. Кочубей, Л., & Некряч, А. (2025). Державна інформаційна політика України в умовах євроінтеграції. *Публічне управління і політика*, 4(8), 1–9.
43. Ларіончева, Н. А. (2024). Сучасні інформаційні війни: на прикладі російсько-українського конфлікту. *Політикус*, 1. http://politicus.od.ua/1_2024/4.pdf
44. Левандовська, А., & Інглот-Бжек, Е. (2015). Європейська інтеграція України: перспектива українців і поляків. *Регіональний барометр. Аналізи та прогнози*, 13(3), 17–24. <https://doi.org/10.56583/br.731>
45. Лешик, С. В. (2024). Інституційно-правовий механізм інформаційної політики України в процесі євроінтеграції. *Політичне життя*, (жовтень), 53–60.
<https://doi.org/10.31558/2519-2949.2024.3.6>
46. Лешик, С. В. (2024). Особливості інформаційної політики в процесі євроінтеграції України. *Політологічний вісник*, (92).
<https://zpv.knu.ua/index.php/pb/article/view/232/214>
47. Лісовський, О. (2021). *Кібербезпека та інформаційна війна: виклики та загрози*. Львів: Магнолія.
48. Лях, В. (2009). Інформаційне суспільство і пошуки нової освітньої парадигми. *Філософія освіти*, 1–2(8), 24–38.

- 49.Ляшенко, В., Підоричева, І., & Антонюк, В. (2020). Європейський дослідницький простір: порівняльний аналіз інституційних передумов та інтеграційних підходів для України. *Журнал європейської економіки*, 19(3), 456–481. <https://doi.org/10.35774/jee2020.03.456>
- 50.Макаренко, Є. А. (2003). *Європейська інформаційна політика*. Київ: Наша культура і наука.
- 51.Макаренко, Є. А. (2006). *Європейські комунікації*. Київ: Центр вільної преси.
- 52.Чернявський, С. (2024). Медіа ландшафт друкованих медіа в Україні – 2024. Вплив війни Росії в Україні на друковані медіа в Україні (додаток 1-3). <https://api.home.ednannia.ua/upload/files/25/02/26/Медіаландшафт%20Україна%202014%20-%202024%20Вплив%20війни%20на%20пресу-1.pdf>
- 53.Медіаспоживання українців: третій рік повномасштабної війни. (2024, 10 липня). *Громадянська мережа ОПОРА*. <https://www.oporaua.org/viyna/doslidzhennya-mediaspozhyvannya-ukrayinciv-tretyy-rik-povnomasshtabnoyi-viyni-25292>
- 54.Миколюк, А. В. (2009). Концептуальний вимір теорії та підходів європейської інтеграції. *Український науковий журнал «Освіта регіону»*, 2. <https://social-science.uu.edu.ua/article/82>
- 55.Міністерство закордонних справ України. [@MFA_Ukraine]. (2023, 12 вересня). *Україна узгодила зовнішньополітичні та оборонні позиції з ЄС – МЗС*. Х. https://x.com/MFA_Ukraine/status/1906048422932619752
- 56.Міністерство культури України. (2023). Стратегія Міністерства культури та інформаційної політики України з розвитку медіаграмотності на період до 2026 року. <https://mcsc.gov.ua/news/strategiya-ministerstva-kultury-ta-informacziynoyi-polityky-ukrayiny-z-rozvytku-mediagramotnosti-na-period-do-2026-roku/>
- 57.Негодченко, В. (2016). Основні напрями державної інформаційної політики в Україні. *Інформаційне право*, 4, 77–81.

58. Несвіт, Г. П. (2001). Інформаційна політика як фактор трансформації суспільства. *Збірник наукових праць Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАН України*, 13, 263–269.
59. Нестеряк, Ю. В. (2014). *Державна інформаційна політика України: теоретико-методологічні засади*. Київ: НАДУ.
60. Нестеряк, Ю. В. (2013). Міжнародні критерії інформаційної безпеки держави: теоретико-методологічний аналіз. *Вісник НАДУ*, 3, 40–45.
61. Нестеряк, Ю. В. (2012). Нормативно-правові основи державної інформаційної політики України в умовах розвитку інформаційного суспільства. *Теорія та практика державного управління*, 4(39), 111–119.
62. Ніщименко, О. А. (2016). Інформаційна безпека України на сучасному етапі розвитку держави і суспільства. *Наше право*, 1, 17–23.
63. Онищенко, В. (2016). Особливості формування структурної політики в Україні в євроінтеграційному контексті. *Економіка і регіон*, 2, 5–12.
64. Подорожній, Ю., Болдіжар, С., & Софілканич, О. (2018). Формування стратегії євроінтеграційного розвитку України. *Балтійський журнал економічних досліджень*, 4(1), 283–292. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-1-283-292>
65. Присяжнюк, М. М., & Белошевич, Я. С. (2013). Інформаційна безпека України в сучасних умовах. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Військово-спеціальні науки»*, 30, 42–46.
66. Прохоренко, М. М., Мануйлова, К. В., Тарасова, І. В., Назаров, В. В., & Денисенко, К. В. (2022). Взаємодія міжнародного права людини та міжнародного гуманітарного права: міжнародні стандарти та національний вимір. *Інформатологія*, 55(1–2), 42–52. <https://doi.org/10.32914/i.55.1-2.4>
67. Рада Європи. (2021). *Державна фінансова підтримка місцевих друкованих медіа: стандарти Ради Європи та європейські практики*. <https://rm.coe.int/state-financial-support-to-local-print-media-council-of-europe-standar/1680a44d27>

68. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії комунікації з питань європейської інтеграції України на період до 2026 року» № 1155-р (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1155-2022-%D1%80#Text>
69. Рубан, В. Я. (1998). Інформаційна безпека України: сутність та проблеми. *Стратегічна панорама*, 3–4, 170–175.
70. Сірий, С., & Турченко, Ю. (2012). Інформаційна політика України доби глобалізації: теоретичний аналіз. *Політичний менеджмент*, 4–5, 237–247.
71. Сокур, О. В. (2015). Європейська інтеграція: теоретичні засади та еволюція поглядів. *Актуальні проблеми політики*, 55, 50–58.
72. Соловійов, С. Г., Бухтатий, О. Є., Нестеряк, Ю. В., та ін. (2015). *Інформаційна складова державної політики та управління*. Київ: К.І.С.
73. Сопільник, Л. І., & Микитюк, М. А. (2023). Європейські стандарти в інформаційно-правовому забезпеченні електронного урядування. *Академічні візії*, 16. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10077596>
74. Терепищій, С., & Костенко, А. (2022). Картографування ландшафтів освіти з кібербезпеки під час війни в Україні 2022. *Studia Warمیńskie*, 59, 125–135. <https://doi.org/10.31648/sw.8331>
75. Трихліб, К. О. (2015). *Гармонізація законодавства України і законодавства ЄС: наближення загальноправової термінології*. Харків.
76. Трофименко, О., Прокоп, Ю., Логінова, Н., & Задерейко, О. (2019). Кібербезпека України: аналіз сучасного стану. *Захист інформації*, 21(3), 150–161. <https://hdl.handle.net/11300/12213>
77. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами. (1994). *Відомості Верховної Ради України*, 46, ст. 415. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012#Text
78. Указ Президента України «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Президента України» № 398/2015 (2015). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/398/2015#Text>

79. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію кібербезпеки України»» № 447/2021. (2021). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/447/2021?utm#Text>
80. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року «Про Стратегію інформаційної безпеки»» № 685/2021. (2021). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text>
81. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України»» № 47/2017. (2017). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017#Text>
82. Українські медіа, ставлення та довіра: Суспільне мовлення. USAID–Internews про медіаспоживання українців. (2023, 2 листопада). *Суспільне*. <https://corp.suspilne.media/newsdetails/8918/>
83. Українські медіа: споживання новин і довіра у 2025 році. (2025, 23 вересня). *Інтерньюз Україна*. https://internews.ua/opportunity/media_trust_consumption_2025_release
84. Урядовий офіс координації євроінтеграції. <https://eu-ua.kmu.gov.ua>
85. Центр Разумкова. (2008). Державна інформаційна політика у сфері європейської і євроатлантичної інтеграції: аналітична доповідь. *Національна безпека і оборона*, 1, 2–72. https://razumkov.org.ua/uploads/journal/ukr/NSD95_2008_ukr.pdf?utm_source=chatgpt.com
86. Шульга, В. О. (2018). Євроінтеграційні процеси в Україні: здобутки та перспективи. У *Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку*, 407–412.
87. Центр Разумкова (2022). Євроінтеграція в умовах війни: стан, проблеми, виклики. *Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи*, 1–2(187–188). https://razumkov.org.ua/uploads/journal/ukr/NSD95_2008_ukr.pdf?utm_source=chatgpt.com
88. Юнін, О., Севрук, В., & Павленко, С. (2018). Пріоритети економічного розвитку України в контексті євроінтеграції. *Балтійський журнал*

- економічних досліджень, 4(3), 358-365. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-3-358-365>
- 89.Ященко, В. А. (2022). Інформаційна свідомість як фактор війни Росії проти України. *Інформація і право*, (2), 9-17.
- 90.Bajčić, M., Robertson, C. D., & Slavova, L. (2024). *Manual on EU Legal Translation into Ukrainian* (Part A). Kyiv: Publishing and Polygraphic Center “Kyiv University”.
<https://drive.google.com/file/d/1UFUaeQfARbE8volm2hzafR0PAU1ZMVk2/view>
- 91.Debunking Myths About New Dairy Standards. (2018, January 31). *European Union External Action*. https://www.eeas.europa.eu/node/39119_en
- 92.eIDAS – electronic identification and trust services. (n.d.). *European Commission*.
<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/discover-eidas>
- 93.Estonia is at the top of the United Nations e-government ranking. (2024, October 23). *E-Estonia*. <https://e-estonia.com/estonia-is-at-the-top-of-the-un-e-government-ranking/>
- 94.European Commission. (2024). *Horizon Europe: Country Participation Dashboard – Ukraine*. <https://horizon-europe.org.ua/en/about-he/ua-dashboard/>
- 95.European Commission. (2024, October 30). *Ukraine 2024 Report*.
https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/1924a044-b30f-48a2-99c1-50edeac14da1_en
- 96.Heras, M. (2017). *Russian information warfare: A reality that must be faced*.
- 97.Mazurenko, L. (2022). Information security in the terms of the Russian-Ukrainian war: challenges and threats. *The Journal of V.N. Karazin Kharkiv National University. Issues of Political Science*, 42, 50–57. <https://doi.org/10.26565/2220-8089-2022-42-08>
- 98.Ministry for Economic Development of Ukraine. (2024). *Ukraine Facility: Ukraine Plan 2024–2027*. <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/wp-content/uploads/2024/03/ukraine-facility-plan.pdf>

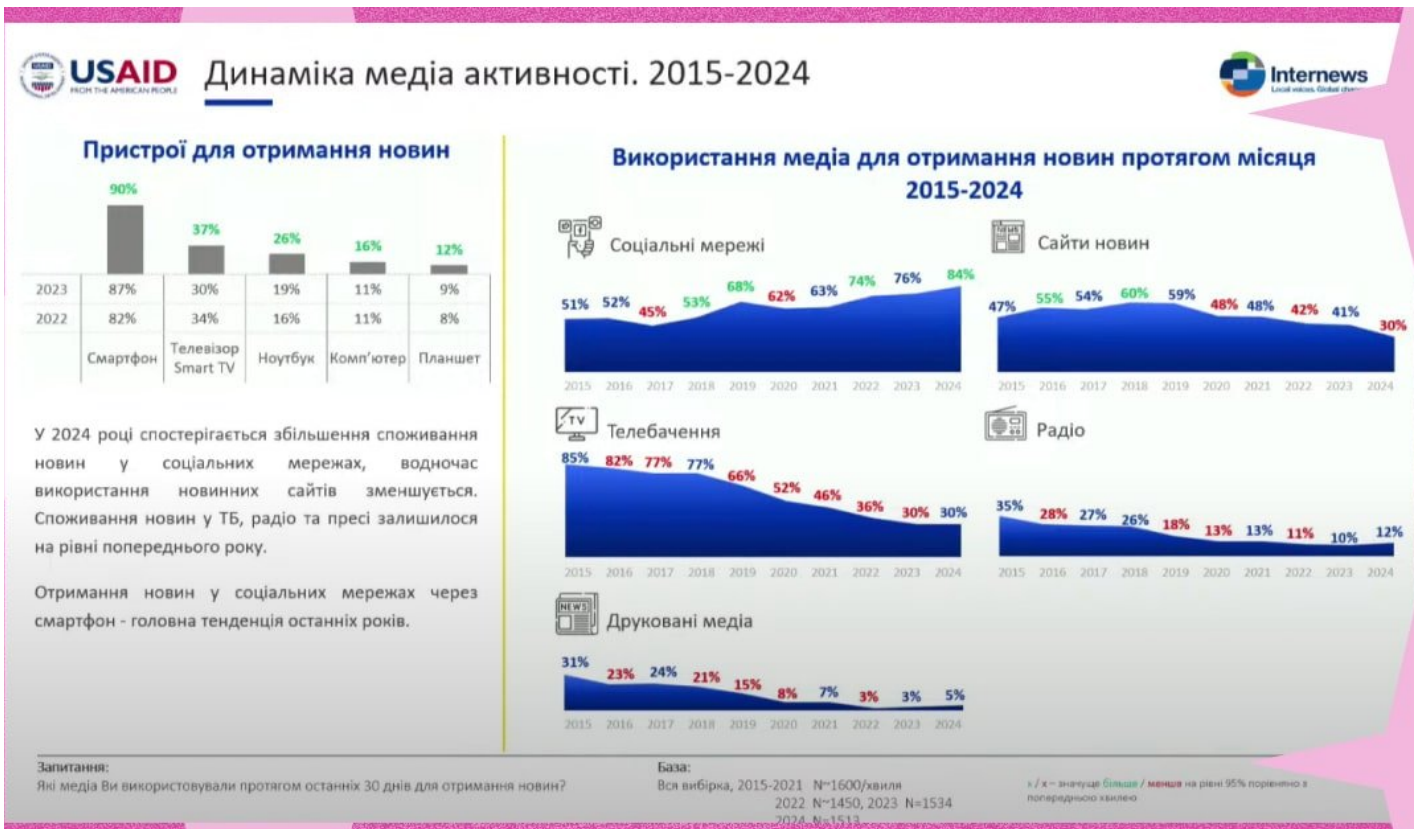
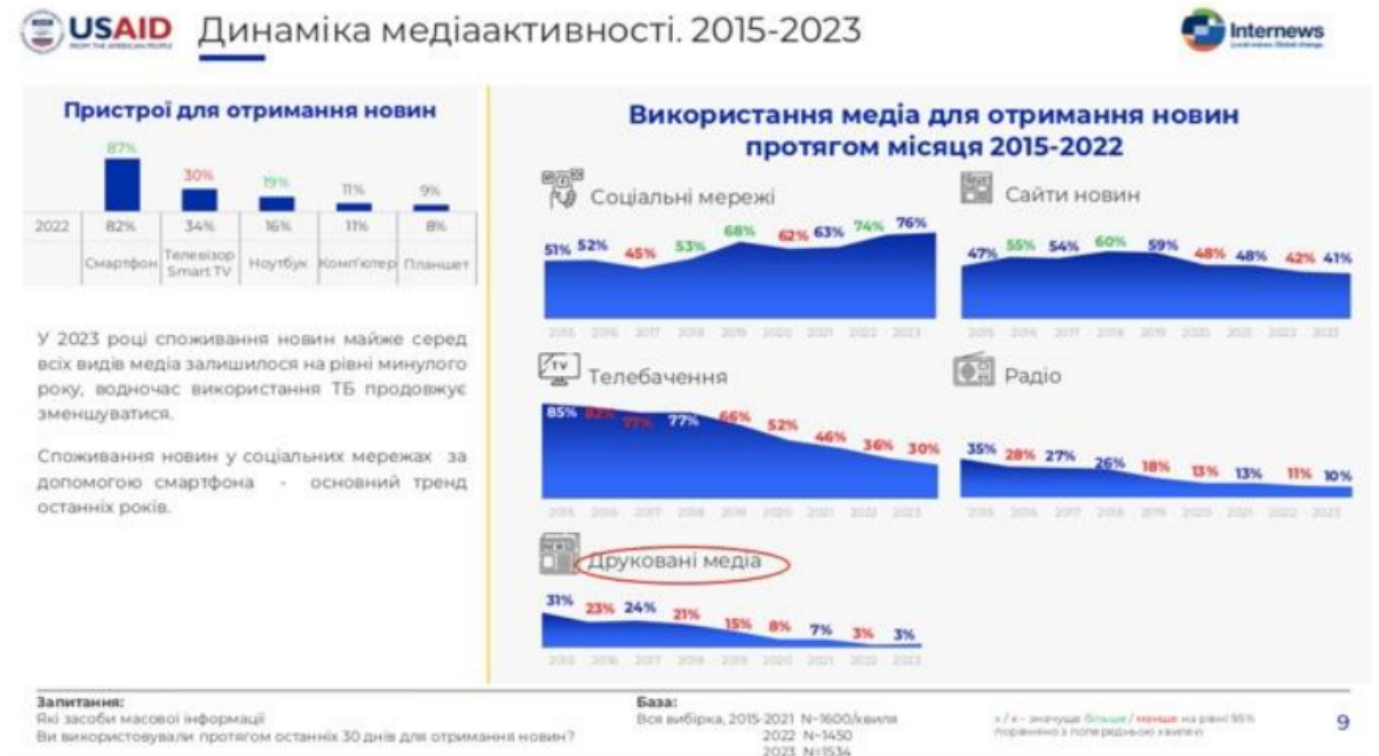
99. National Erasmus+ Office in Ukraine. (2024). *Звіту участі України у програмі Erasmus+ за 2023 рік*. <https://erasmusplus.org.ua/pro-nas/naczionalnyj-erazmus-ofis-v-ukrayini/>
100. Press and Information Team of the Delegation of the EU to Ukraine. (2024). *Within All-Ukrainian Communication Campaign on EU support for civil society and independent media in Ukraine TogetherWeActFest took place in Kyiv*. https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/within-all-ukrainian-communication-campaign-eu-support-civil-society-and-independent-media-ukraine_en
101. RNBO of Ukraine; NCSCC; USAID; Ukrainian Foundation for Security Studies. (2024, April). *Review of cybersecurity news in Ukraine, tendencies, and world events related to the First World Cyber War*. https://www.rnbo.gov.ua/files/2024/NATIONAL_CYBER_SCC/20240916/2024%2008%20Cyber%20digest_ENG.pdf
102. Wolczuk, K. (2019). State building and European integration in Ukraine. *Eurasian Geography and Economics*, 60(6), 736–754. <https://doi.org/10.1080/15387216.2019.1655463>

ДОДАТКИ

Додаток А

Динаміка використання медіа у 2014-2024 роках згідно з дослідженнями USAID та Internews

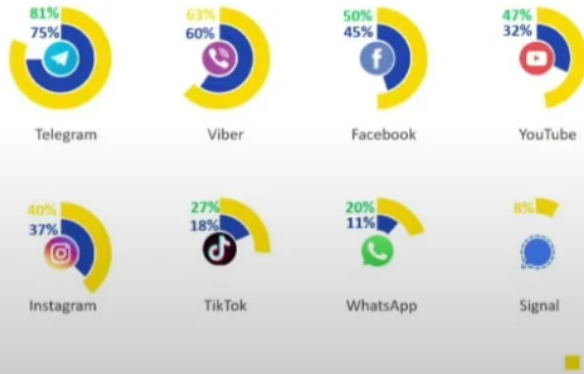

Користування соціальними мережами, 2023-2024

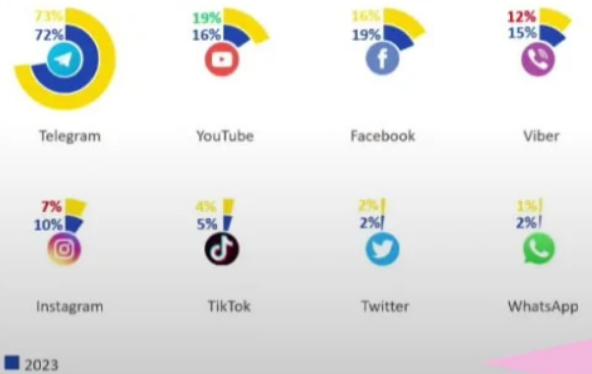

В 2024 році Telegram продовжує залишатися основною соціальною мережею для спілкування та споживання новин, демонструючи зростання щодо охоплення та значно перевищуючи показники інших соціальних мереж. Використання YouTube збільшилось як у контексті загального залучення, так і в контексті споживання новин. У Viber та Instagram спостерігається зниження інтересу до новин.

Користування соціальними мережами для спілкування, 2023-2024

Переважна мережа для отримання новин в соціальних мережах, 2023-2024

Запитання:

База:

n / x – кількість базисів / вибірок на рівні 95%

Спільний телемарафон Єдині новини України. 2024

Кожен третій довіряє новинам, які надаються в інформаційному телемарафоні Єдині новини, близько половини оцінюють інформацію в ньому як оперативну. Найнижча оцінка спостерігається щодо точності, повноти та достовірності новин.

Довіра до телемарафону Єдині новини

Оцінка якості новин телемарафону Єдині новини

Запитання:

Наскільки Ви довіряєте новинам, які надаються в інформаційному телемарафоні Єдині новини ІУАразом? Оцініть, будь-ласка, чи відповідають новини, які надаються в інформаційному телемарафоні Єдині новини/ІУАразом наступним ознакам? – % тих, хто згоден повністю або частково

База:

Обізнані про телемарафон, N=1302

Довіра до джерел інформації. 2023-2024

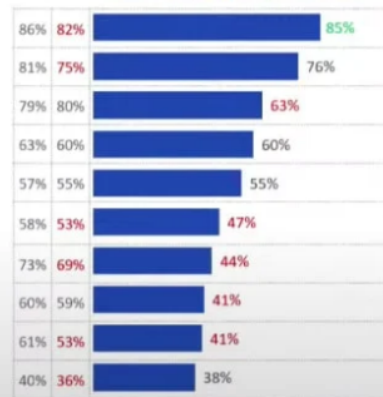

Найбільш надійними джерелами інформації для респондентів є родина та друзі. Серед органів державної влади найбільше довіряють Генеральному штабу Збройних Сил України/Міністерству оборони. Значно знизився рівень довіри до Офісу Президента, Уряду та місцевих органів влади як джерел інформації. Соціальним мережам та медіа довіряють близько половини опитаних.

Довіра до джерел, 2024

2022 2023 % тих, хто довіряє, 2024

Важко сказати

Повністю не довіряю

Скоріше не довіряю

Повністю довіряю

Скоріше довіряю

ті, хто довіряють

Загальнонаціональні медіа, які використовують для новин. 2024

Сайти новин

Назвіть до трьох загальнонаціональних сайтів новин, які Ви відвідуєте найчастіше?

22%

Споживання новин на національних інтернет-сайтах

Запитання:
Назвіть до трьох загальнонаціональних сайтів новин, які Ви відвідуєте найчастіше?

База:
Споживачі новин з даного загальнонаціонального медіа
2023 N=428, 2024 N=340

↑ / ↓ — значення більше / менше на рівні 95% порівняно з попередньою хвилею

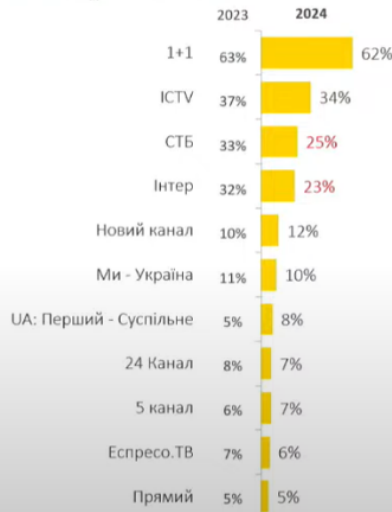

Загальнонаціональні медіа, які використовують для новин. 2024

Телебачення

Назвіть до трьох загальнонаціональних телеканалів, новини яких Ви дивитесь найчастіше?

Споживання новин на національному ТВ

Радіо

Назвіть до трьох загальнонаціональних радіостанцій, новини яких Ви слухаєте найчастіше?

Споживання новин на національному радіо

Запитання: Назвіть до трьох загальнонаціональних телеканалів, новини яких Ви дивитесь найчастіше? Назвіть до трьох загальнонаціональних радіостанцій, новини яких Ви слухаєте найчастіше?

База: Споживачі новин з даного загальнонаціонального медіа Телебачення, 2023 N=367, 2024 N=349

↑ / ↓ - значує більше / менше на рівні 95% порівняно з попередньою квалією

1

Загальнонаціональні канали в соцмережах для споживання новин. 2024

Telegram

Назвіть до трьох загальнонаціональних сторінок / каналів у Telegram, на яких Ви частіше за все читаєте/дивитесь новини? (серед споживачів національних каналів новин у соцмережах, які віддають перевагу Telegram)

Споживачі національних каналів новин у соцмережах, які віддають перевагу Telegram

2023 N=548, 2024 N=626

YouTube

Назвіть до трьох загальнонаціональних сторінок / каналів у YouTube, на яких Ви частіше за все читаєте/дивитесь новини? (серед споживачів національних каналів новин у соцмережах, які віддають перевагу YouTube)

Споживачі національних каналів новин у соцмережах, які віддають перевагу YouTube

2023 N=127, 2024 N= 183

Запитання: Назвіть до трьох загальнонаціональних сторінок / каналів у Telegram на яких Ви частіше за все читаєте/дивитесь новини? (для Фейсбук /Ютуб/Вайбер – аналогічне питання)

База: Споживачі національних каналів новин у соцмережах, які віддають перевагу відповідній мережі для отримання новин

20

Загальнонаціональні канали в соцмережах для споживання новин. 2024

Facebook

Назвіть до трьох загальнонаціональних сторінок / каналів у Facebook, на яких Ви частіше за все читаете/дивитесь новини?
(серед споживачів національних каналів новин у соцмережах, які віддають перевагу Facebook)

9%

Споживачі національних каналів новин у соцмережах, які віддають перевагу Facebook

Viber

Назвіть до трьох загальнонаціональних сторінок / каналів у Viber, на яких Ви частіше за все читаете/дивитесь новини?
(серед споживачів національних каналів новин у соцмережах, які віддають перевагу Viber)

7%

Споживачі національних каналів новин у соцмережах, які віддають перевагу Viber

2023 N=131, 2024 N=129

2023 N=91, 2024 N= 102

Запитання:
Назвіть до трьох загальнонаціональних сторінок / каналів у Telegram на яких Ви частіше за все читаете/дивитесь новини?
(для Фейсбук /Ютюб/Вайбер – аналогічне питання)

База:
Споживачі національних каналів новин у соцмережах, які віддають перевагу відповідній мережі для отримання новин

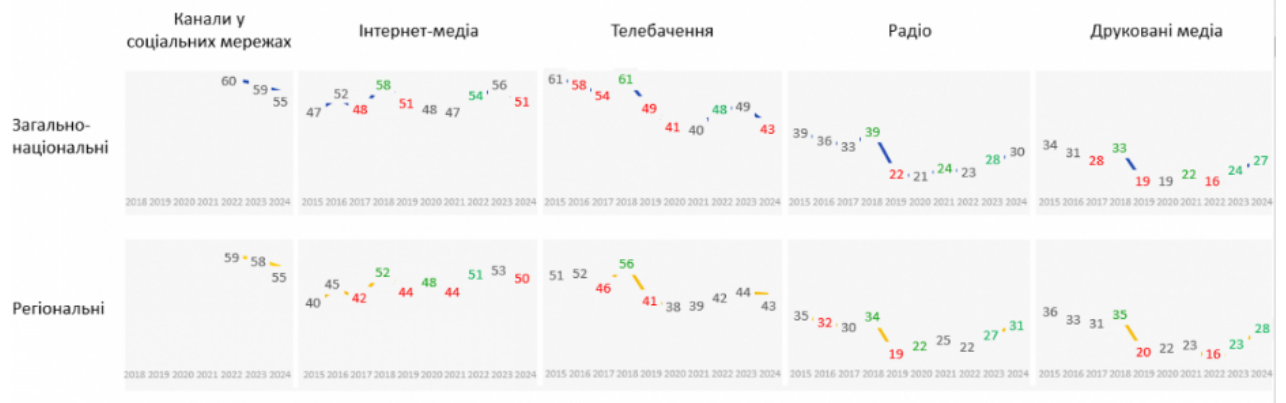
21

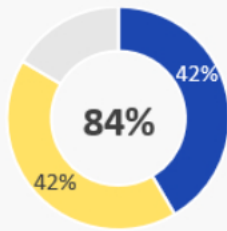
Динаміка рівня довіри до новин у медіа. 2015-2024

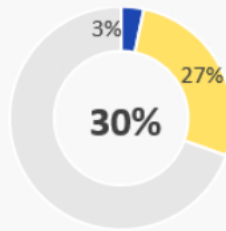
У 2024 році спостерігається зменшення довіри до національного телебачення та новинних сайтів. Основними причинами цього є відчуття недостовірності, упередженої подачі новин та нестачі фактів під час висвітлення інформації.

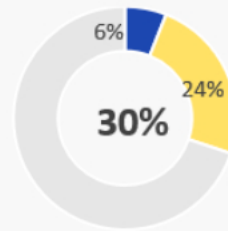
Використання медіа для отримання новин протягом місяця

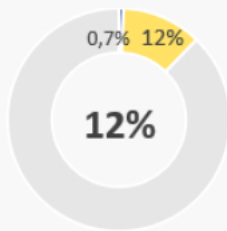
**Соціальні
мережі**

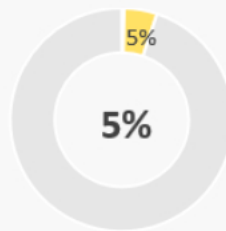
**Інтернет-сайти
новин**

Телебачення

Радіо

**Друковані
видання**

